

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร การจัดการและการดำเนินธุรกิจของกลุ่มการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการได้รับการรับรองคุณภาพอาหารมาตรฐานและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน โดยได้ศึกษาสัมภาษณ์และสำรวจเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต่างๆ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน:

ตามกระทรวงสาธารณสุข

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่

โดยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชากร โดยการสุ่มอำเภอใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) และการสุ่มกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรใช้การสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้ 13 อำเภอ 13 กลุ่ม ตัวอย่าง

แบ่งเป็นทิศ	อำเภอ	ชื่อกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร
จุดกึ่งกลาง	อ.เมือง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน
ทิศเหนือ	อ.ฝาง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไจ้
	อ.แม่แตง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ
	อ.แม่อิง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ
ทิศใต้	อ.หางดง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวก
	อ.สันป่าตอง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง
	อ.จอมทอง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาค
ทิศตะวันออก	อ.คอยสะเก็ด	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่
	อ.สันทราย	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง
	อ.สันกำแพง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคาด
ทิศตะวันตก	อ.แม่แจ่ม	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง
	อ.แม่วาจ	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง
	อ.สะเมิง	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วย

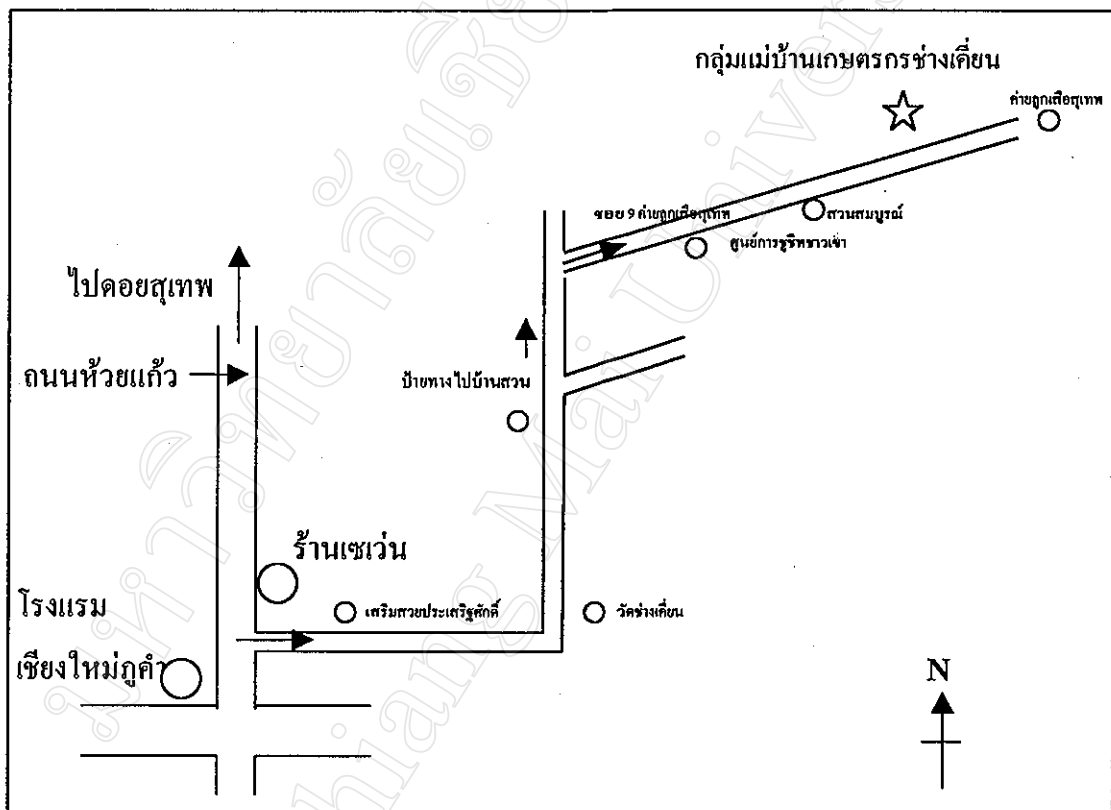
ตารางที่ 3 ตารางกลุ่มตัวอย่างประชากรศึกษา

ตอนที่ 1 การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกลุ่มต่างๆ

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน อำเภอเมือง

1.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียนเป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ได้ดำเนินการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรประเภทผลไม้โดยกลุ่มตั้งอยู่เลขที่ 218 หมู่ที่ 1 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000 โทรศัพท์(053) 216874

แผนที่ที่ 1 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน

ข้อมูลพื้นฐานของประธานกลุ่ม (พ.ศ. 2521 - ปัจจุบัน)

ชื่อ นางผ่องพันธ์ ไชยเดช อายุ 43 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 218 หมู่ 1 ตำบลช้างเผือก

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50000

โทรศัพท์ (053)216874

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

สถานภาพ สมรส มีบุตร 2 คน

อาชีพหลัก ค้าขาย และทำสวนมะเฟือง

1.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

1.2.1 เหตุผลที่จัดตั้งกลุ่ม

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน อำเภอเมืองเป็นกลุ่มที่ทำการค้าขายผลไม้สดเป็นหลัก โดยขายผลไม้สดตามฤดูกาล คณะกรรมการกลุ่มโดยนางเกียงคำ คุมคำ มีอาชีพหลักคือทำไร้ สตรอเบอรี่และนางพองพรรณ ไชยเดช มีอาชีพหลักคือทำสวนมะเฟืองพันธุ์มาเลเซีย ประสบปัญหา การขาดทุนอย่างสูงในกรณีผลไม้ตามฤดูกาลมาก ผลผลิตมีปริมาณสูงและพร้อมจำหน่ายมาก ทำให้ จำหน่ายได้ไม่หมดเกิดการเน่าเสีย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียนจึงรวมตัวกันทำการแปรรูป อาหารคือผลไม้ เพื่อลดการขาดทุนเพราะการจำหน่ายผลไม้สดไม่ทัน และยังช่วยให้ผลไม้ที่ด้อย คุณภาพและเน่าเสียเกิดมีมูลค่าเพิ่มขึ้น

จัดตั้งกลุ่มเมื่อปี พ.ศ. 2521

ผู้เริ่มก่อตั้งคือ นางเกียงคำ คุมคำ

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 7 คน ลงหุ้นคนละ 100 บาท

ต้นทุนเริ่มก่อตั้ง 1,500 บาท

1.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อป้องกันการขาดทุน เนื่องจากการจำหน่ายผลไม้สดไม่ทันเกิดการเน่าเสีย
2. เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิต และเป็นการผลิตแบบครบวงจร
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว
4. เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร ด้านการแปรรูป การถนอมอาหาร

1.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งมีสมาชิก 7 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 10 คน

จำนวนหุ้น 18 หุ้นๆ ละ 100 บาท เป็นเงิน 1,800 บาท

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

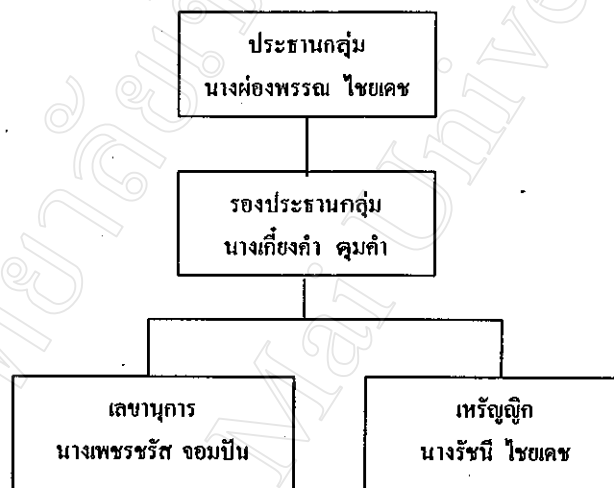
ก) คณะกรรมการอำนวยการ

1. ประธาน	นางพองพรรณ ไชยเดช
2. รองประธาน	นางเกียงคำ คุมคำ
3. เลขานุการ	นางเพชรรัตน์ จอมปิ่น
4. เภรัญญิก	นางรัชณี ไชยเดช

ข) คณะกรรมการบริหาร

1. ฝ่ายการบริหารและการเงิน
2. ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ
3. ฝ่ายส่งเสริมการผลิต
4. ฝ่ายส่งเสริมการตลาด
5. ฝ่ายควบคุมการผลิต

ค) คณะกรรมการที่ปรึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน

แผนภูมิที่ 2 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่าง ๆ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียนยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจึงยังไม่มีข้อบังคับที่ชัดเจน ระเบียบการดำเนินงานของกลุ่มถูกจำกัดโดยคณะกรรมการ

1.2.4 แผนการดำเนินงาน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียนมีแผนการดำเนินงานโดยได้รับความรู้จากแหล่งวิชาการ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรได้มาให้ความช่วยเหลือในตอนแรกได้มีการจัดอบรมให้คำแนะนำ ปรึกษา ในขั้นตอนการแปรรูป โดยให้สูตรการแปรรูปและขั้นตอนการทำรวมทั้งการบรรจุและการตั้งราคาขาย การดูแลจนบรรลุผลสำเร็จ ผู้ร่วมหุ้นกลุ่มแปรรูปกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน เป็นผู้วางแผนการดำเนินงานและการจัดหาปัจจัยการผลิตกันเอง ส่วนทางด้านการตลาดส่วนใหญ่จะได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรและหน่วยงานราชการ

เป็นอย่างมาก การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปอย่างอิสระ ไม่มีคนสั่งการหรือควบคุม กลุ่มสามารถเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่

1.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน

1. ประสบผลสำเร็จในการจำหน่ายสินค้า ถูกค่านิยมรับประทาน รสชาติอร่อย เศษสารคดีวิธีการผลิต และประชาสัมพันธ์สินค้าทางโทรทัศน์ คือช่อง 5 ช่อง 9 ช่อง 11 และไอทีวี

2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียนประสบผลสำเร็จ เพราะความสามัคคีภายในกลุ่ม ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนในด้านต่างๆ เกษตรกรผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะจากการออกร้านแสดงสินค้าแล้วมีคนติดต่อสอบถามเจาะจงซื้อสินค้าของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่เกษตรกรช่างเคียนประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย
ด้านการผลิต

ดำเนินการตามกรรมวิธีการผลิตอย่างง่ายไม่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ รักษาความสะอาดในขบวนการผลิตทุกขั้นตอน และใช้อัตราส่วนผสมที่เหมาะสมทุกขั้นตอน ไม่ใส่สารเจือปนและวัตถุกันเสีย ได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ด้านการตลาด

การขายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีทั้งขายปลีกทั้งขายส่ง

ด้านแรงงาน

ได้กระจายรายได้ให้กับชุมชน โดยการแปรรูปผลิตภัณฑ์ จะใช้แรงงานในหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก เช่น การตัดข้าวสตรอเบอร์รี่ กิโลกรัมละ 2 บาท

ด้านการจัดการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน สมาชิกทุกคนมีความสามัคคี ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบและตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด และทำให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ โดยให้ค่าแรงการทำงานวันละ 100 บาท ทำงานตั้งแต่ 08.00 น. - 17.00 น.

1.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์กร

เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรเป็นผู้มาให้คำแนะนำในเรื่องวิธีการผลิตและจัดจำหน่าย มีการจัดการอบรม โดยมาสาธิตวิธีการแปรรูปพืชผลทางการเกษตร แนะนำให้รู้จักใช้บริการของรัฐ

แนะนำความรู้ให้เกษตรกร สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในหมู่บ้านมาใช้ในการดำเนินกิจการ การแปรรูปให้มากที่สุด

ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียนได้นำความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีการดำเนินชีวิตที่มีระเบียบมากยิ่งขึ้น

ด้านการเพิ่มรายได้

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน ได้มีการทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงกลุ่ม ด้านการผลิต วิธีการ และขั้นตอนที่ถูกต้อง

คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียนได้รับคำแนะนำ และให้คำปรึกษา ส่วนใหญ่มีทั้ง ลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการโดยมาให้คำแนะนำในเรื่อง วิธีการผลิต การจัดจำหน่าย การทำบัญชีรับ-จ่าย การขายผลิตภัณฑ์ การตลาด การไปออกร้านตามงานเทศกาลต่างๆ โดยทาง เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรมาให้คำแนะนำในช่วงที่จัดตั้งกลุ่มใหม่ๆ เดือนละประมาณ 3 - 4 ครั้ง พอกลุ่มมีการดำเนินงานที่มีระบบ หาดตลาดได้เองและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถดำเนินงานได้เองทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรมาประมาณเดือนละครั้ง

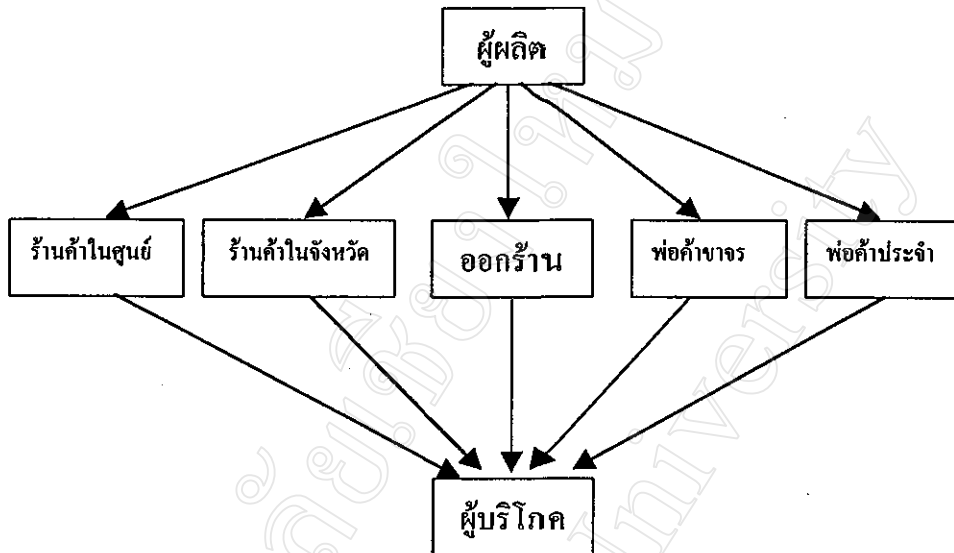
1.4 ด้านการตลาดและความช่วยเหลือด้านการเงินการลงทุน

1.การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียนดำเนินการ โดยคณะกรรมการ ซึ่งการผลิตสินค้าจะแปรรูปผลไม้ที่มีในฤดูกาล ผลิตภัณฑ์มีจำหน่ายปลีกที่ ศูนย์จำหน่าย จัดจำหน่ายในที่ที่ทางราชการติดต่อมาให้ไปออกร้านและร้านค้าที่ราชการจัดไว้ให้ ไปขายเทศกาลต่าง ๆ

2. ในระยะแรกที่จัดตั้งกลุ่มฯ ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ออกจำหน่าย ผู้ที่ซื้อไป บริโภคจะวิจารณ์ผลิตภัณฑ์ในด้านต่างๆ ทำให้เป็นผลดีต่อกลุ่มแม่บ้านฯ ซึ่งนำคำวิจารณ์มา ปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น

สถานที่จำหน่าย

- ที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน
- พื้นที่ ที่หน่วยงานราชการให้ไปขายสินค้าในเทศกาลต่าง ๆ
- ในที่บাজার
- ทำอากาศยานเชียงใหม่

แผนภาพที่ 1 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรข้างเคียน

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

ทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรข้างเคียนมีปัญหาในด้านตลาดที่จะจำหน่ายสินค้า ไม่มีผู้ค้าส่ง และขาดผู้ประสานงานด้านการตลาด และไม่มีผลิตภัณฑ์ที่จะจำหน่ายตลอดทั้งปีเพราะวัตถุดิบที่นำมาแปรรูปมีในบางฤดูกาลเท่านั้นทำให้ผลิตภัณฑ์มีจำหน่ายเฉพาะศูนย์ในช่วงที่มีการแปรรูปและในร้านค้าที่ทางราชการจัดให้ไปออกร้านเท่านั้น

แหล่งที่มาของเงินทุน

- จากการระดมหุ้นจากสมาชิก 10 ราย หุ้นละ 100 บาท จำนวน 18 หุ้น เป็นเงิน 1,800 บาท
- งบประมาณได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เป็นทุนสำรองหมุนเวียน
- งบประมาณจากการกู้ยืมจากราชการ 200,000 บาท

การแบ่งกำไรเงินปันผล ให้กับสมาชิก

เงินที่ได้จากการขายผลิตภัณฑ์ในแต่ละครั้งนำมาหักค่าใช้จ่ายและเงินที่เหลือก็เก็บไว้ครบ 1 ปี ก็จัดสรรให้คณะกรรมการในจำนวนเท่าๆ กัน โดยจะจัดแบ่งหลังจากเดือนเมษายน เพราะการแปรรูปวัตถุดิบจะหมดในเดือนเมษายน ก็จะหักทุนทั้งหมดแล้วแบ่งกำไรเป็นรายบุคคลเท่าๆ กัน ไม่ได้แบ่งตามจำนวนผู้ถือหุ้นส่วน

1.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

ในการตัดสินใจเริ่มแรกว่าจะแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใดนั้นมาจากกลุ่มแม่บ้านเอง ซึ่งประเมินจากผลไม้ที่มีมากในพื้นที่ และจำหน่ายไม่ทัน โดยได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ เภศกิจเกษตรในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในระยะแรกที่จัดตั้งกลุ่มฯ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรทั้งหมด 13 ชนิด มะเฟืองอบ มะเฟืองอบแห้ง มะเฟืองหยี น้ำมะเฟืองเข้มข้น ลูกอมมะเฟือง สตรอเบอร์รี่อบน้ำผึ้ง สตรอเบอร์รี่อบแห้ง แยมสตรอเบอร์รี่ สตรอเบอร์รี่หยี ลูกอมสตรอเบอร์รี่ น้ำสตรอเบอร์รี่เข้มข้น ถัวจี๊อบน้ำผึ้ง ถัวจี๊อบแห้ง กลุ่มมีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพอยู่ 7 ชนิด

ประเภทของอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพอาหาร
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	มะเฟืองอบน้ำผึ้ง	อย-จ-พท-ชม 285/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	มะเฟืองอบแห้ง	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	มะเฟืองหยี	อย-จ-พท-ชม 288/2541
อาหารควบคุมเฉพาะ	น้ำมะเฟืองเข้มข้น	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ลูกอมมะเฟือง	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	สตรอเบอร์รี่อบแห้ง	อย-จ-พท-ชม 1667/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	สตรอเบอร์รี่อบน้ำผึ้ง	อย-จ-พท-ชม 1669/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	สตรอเบอร์รี่หยี	-
อาหารควบคุมเฉพาะ	แยมสตรอเบอร์รี่	อย-ชม-ฉ-ผย. 1/2542
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ลูกอมสตรอเบอร์รี่	-
อาหารควบคุมเฉพาะ	น้ำสตรอเบอร์รี่เข้มข้น	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ถัวจี๊อบแห้ง	อย-จ-พท-ชม 1670/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ถัวจี๊อบน้ำผึ้ง	อย-จ-พท-ชม 1668/2540

ตารางที่ 4 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

1.6 การรับรองคุณภาพ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียนมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 2 ประเภท คือ

1. อาหารควบคุมเฉพาะ
2. อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที

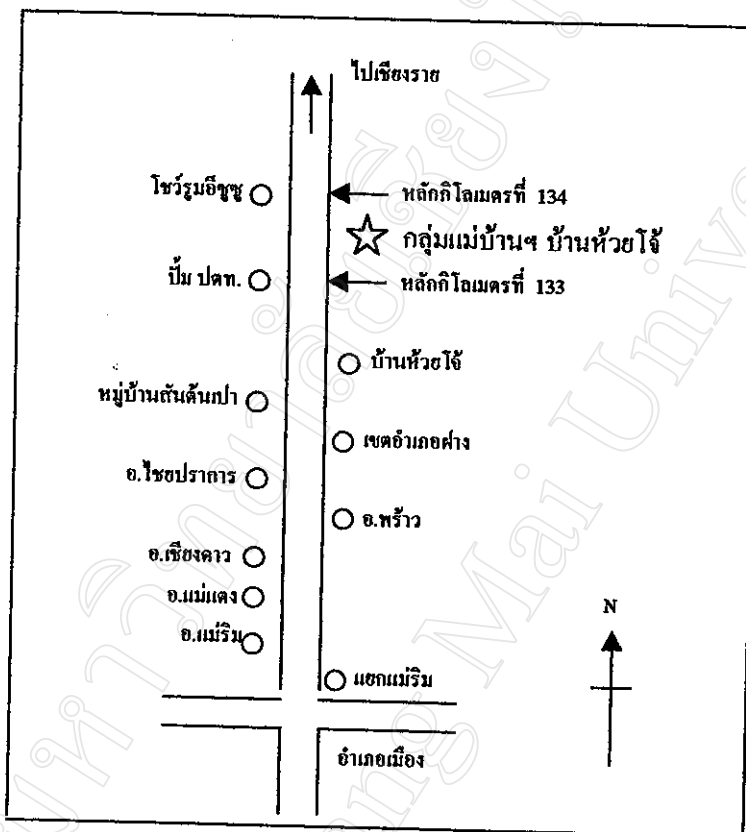

การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรข้างเคียงได้ทำดังนี้ คือ
 ทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรข้างเคียงประสานงานกับเคหกิจจังหวัด ในการขอ
 ใบบรับรองคุณภาพจากสาธารณสุข ทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรจึงให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรข้างเคียง
 จัดเตรียมเอกสารดังนี้สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนการค้า แผนที่ตั้ง แผนผังสถานที่ รูปถ่าย
 สถานที่ รูปถ่ายคนงาน รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างฉลาก แล้วนำไปส่งให้กับทางสาธารณสุขจังหวัด
 เพื่อให้ทำการตรวจเมื่อสาธารณสุขจังหวัดตรวจเอกสารแล้วก็จะลงตรารับรองและนัดวันที่จะไป
 ตรวจสถานที่นั้นในวันที้นัดตรวจสถานที่นั้นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรฯ ได้เตรียมสถานที่ให้สะอาด
 มีห้องที่ทำการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่สะอาดมีมุ้งลวดเพื่อป้องกันแมลง แสงสว่างเพียงพอ
 ระบายอากาศดี มีพื้น ฝาผนัง เพดาน ที่ทำด้วยวัสดุแข็งแรง ไม่มีการสะสม ถึงปฏิจุล ขยะมูลฝอย
 ไม่มีมลพิษทางอากาศ มีทางระบายน้ำสาธารณะ วัสดุคิบที่ใช้มีคุณภาพเครื่องมือเครื่องใช้ทำด้วย
 สแตนเลส ติดตั้งอุปกรณ์สะดวกต่อการปฏิบัติงาน อุปกรณ์ทุกอย่างใช้แล้วต้องล้างให้สะอาด
 อยู่เสมอ เก็บรักษาในที่เหมาะสม มีโต๊ะเตรียมอาหารพื้นเรียบ สูงจากพื้น 60 เซนติเมตร น้ำที่ใช้
 ในการผลิตต้องเป็นน้ำสะอาด ก่อนสัมผัสอาหารต้องล้างมือ และสวมหมวกคลุมผม ขณะที่ทำ
 อาหารต้องไม่สูบบุหรี่ บ้วนน้ำลาย ในการขอการรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุขประสบ
 ปัญหาหลายด้านเช่นเรื่องอาคาร สถานที่ไม่มีห้องบรรจุอาหารที่ถูกต้องสูตรของอาหารไม่ตรงตามที่
 กระทรวงสาธารณสุขกำหนดต้องทำการปรับปรุงสูตรอาหารและแก้ไขปรับปรุงอาคารสถานที่อยู่
 หลายครั้งจึงได้รับการรับรองคุณภาพ (ภาคผนวก ข.)

2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ อำเภอฝาง

2.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ เป็นกลุ่มแม่บ้านฯ ที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นบ้านโดยกลุ่มตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลแม่ข่า อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ 50320 โทร.(053) 884052

แผนที่ที่ 2 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้

ข้อมูลพื้นฐานประธานกลุ่ม (พ.ศ.2541 – ปัจจุบัน)

ชื่อ นางทองพูล ไหวพริบ อายุ 48 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 4 ตำบลแม่ข่า

อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ 50320

โทรศัพท์(053) 884052

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

สถานภาพ สมรส มีบุตร 3 คน

อาชีพหลัก รับจ้างทั่วไป

2.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

2.2.1 เหตุที่จัดตั้งกลุ่ม

จากเดิมนั้นครอบครัวนางสาววาสนา สุนันตะ เป็นครอบครัวที่ทำอาหารแปรรูป และถนอมอาหาร จำหน่ายในหมู่บ้านและละแวกใกล้เคียงต่อมานายสนิท สุนันตะ ได้เป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นบิดาของนางสาววาสนา สุนันตะ มีความคิดอยากให้เกิดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร เพื่อเป็นการยกระดับหมู่บ้าน และอยากช่วยให้ชาวบ้านมีงานทำ มีรายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัว และปัจจุบันมีชาวไทยใหญ่มาใช้แรงงานในหมู่บ้านมากขึ้น ทำให้ชาวบ้านในอำเภอฝางถูกกดค่าแรงงานต่ำลง โดยตามโรงงานต่างๆ ให้ค่าแรงงานเท่ากับชาวไทยใหญ่ ผู้ก่อตั้งกลุ่มมีความคิดอยากให้ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ไม่อยากให้ชาวบ้านถูกเอาเปรียบจึงทำให้เกิดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไจ้ขึ้น

จัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. 2541

ผู้เริ่มก่อตั้งกลุ่มคือ น.ส.วาสนา สุนันตะ

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 25 คน ลงหุ้นคนละ 100 บาท

ต้นทุนเมื่อเริ่มก่อตั้ง 6,000 บาท

2.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อยกระดับของหมู่บ้านให้มีมาตรฐานโดยการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านฯ เพื่อการแปรรูปผลิตภัณฑ์พื้นบ้านออกจำหน่าย
2. เพื่อสร้างเสริมความรู้ให้แก่ชาวบ้าน ให้ชาวบ้านรู้ถึงวิธีการแปรรูป การถนอมอาหารและ ใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นให้มีประโยชน์
3. เพื่อลดปัญหาการว่างงานในหมู่บ้าน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
4. เพื่อเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว
5. เพื่อส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันในหมู่บ้าน
6. เพื่อช่วยให้ชาวบ้านมีงานทำและไม่ถูกนายจ้างเอาเปรียบค่าแรง เนื่องจาก นายจ้างเปรียบเทียบค่าจ้างจากแรงงานต่างด้าวซึ่งได้รับค่าแรงที่ถูกกว่า

2.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งมีสมาชิก 25 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 25 คน

จำนวนหุ้น 60 หุ้นๆ ละ 100 บาท เป็นเงิน 6,000 บาท

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

ก) คณะกรรมการอำนวยการ

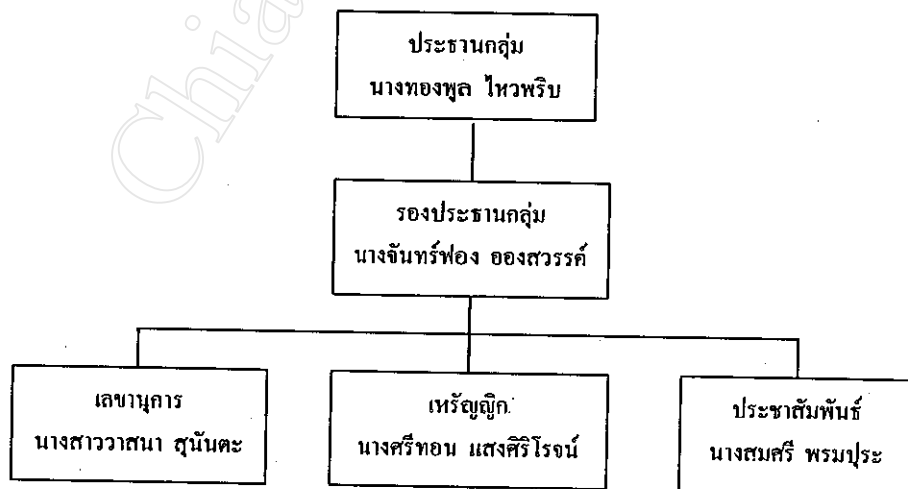
1. ประธาน	นางทองพุด	ไหวพริบ
2. รองประธาน	นางจันทร์ฟอง	อองสวรรค์
3. เลขานุการ	นางสาววาสนา	สุนันตะ
4. เภรัญญิก	นางศรีทอน	แสงศิริโรจน์
5. ประชาสัมพันธ์	นางสมศรี	พรมประ

ข) คณะกรรมการบริหารงาน ดำเนินงานโดยคณะกรรมการ ซึ่งมีฝ่ายต่างๆ ดังนี้

1. ฝ่ายบริหารและการเงิน
2. ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ
3. ฝ่ายส่งเสริมการผลิต
4. ฝ่ายส่งเสริมการตลาด
5. ฝ่ายควบคุมการผลิต
6. ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรม

ค) คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. นายศรีวิง พะวัน
2. นายพิทักษ์ มานพจันทร์
3. นายสนิท สุนันตะ

แผนภูมิที่ 3 โครงสร้างการบริหารงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไฉ้

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่าง ๆ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านตาตเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ไม่มีกฎระเบียบ ข้อบังคับที่ชัดเจน หากมีปัญหาอะไรเกิดขึ้นภายในกลุ่มก็จะมีการพูดคุยปรึกษากันในเวลาทำงาน หรือจัดประชุมกันในแต่ละเดือนเฉพาะคณะกรรมการ โดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไฉ่ มีระเบียบการดำเนินงานของกลุ่มถูกจำกัดโดยคณะกรรมการ

2.2.4 แผนการดำเนินงาน

แผนการดำเนินงานเพื่อขยายกิจกรรมของกลุ่ม ปี พ.ศ. 2543

- ผลิตภัณฑ์เครื่องคั้นรงนกเพื่อสุขภาพ
- ผลิตภัณฑ์ข้าวแตน
- ก่อสร้างเตาอบ
- ต่อเติมอาคารร้านค้าชุมชน

อดีต กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไฉ่ ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยราชการ ต่างๆ โดยทางราชการ เช่นเคหกิจมาให้คำปรึกษา แนะนำ อบรมและคอยมาดูแลจนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไฉ่ จนสามารถดำเนินงานได้บรรลุผลสำเร็จ

ปัจจุบัน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไฉ่สามารถดำเนินงานการแปรรูปผลผลิต ได้คุณภาพมาตรฐาน ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพออกสู่ตลาด หากมีปัญหาอะไรก็ปรึกษากับหน่วยงาน ราชการ โดยการทำงานภายในกลุ่มปราศจากการควบคุมหรือสั่งการจากองค์การภายนอก กลุ่มสามารถติดต่อลูกค้า และเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่

จากอดีต กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไฉ่มีความคิดที่จะผลิตสินค้าชนิดอื่น ออกสู่ตลาดอีกหลายอย่าง เช่น ทำรงนก เพราะสมาชิกภายในกลุ่มเคยไปดูงานและศึกษาวิธีการผลิต รงนก ที่จังหวัดนครราชสีมาแต่เมื่อผลิตแล้วขายไม่ได้เพราะผู้ซื้อไม่นิยมบริโภคจึงหยุดไป อนาคตคิด จะแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรออกจำหน่ายสู่ท้องตลาดอีก และคิดคิดแปรรูปลักษณะของ การบรรจุ หีบห่อให้ดูผลิตภัณฑ์น่ารับประทานเหมือนเช่นโรงงานอุตสาหกรรมที่มีมาตรฐาน แต่ ต้องใช้ต้นทุนสูงมากจึงเป็นปัญหาในปัจจุบันนี้

2.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไฉ่

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไฉ่ประสบความสำเร็จในการจำหน่ายสินค้า บางครั้งผลิตสินค้าไม่ทัน ไม่มีสินค้าส่งให้ลูกค้า เพราะกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไฉ่ผลิต สินค้าที่มีคุณภาพ ราคาดี รสชาติอร่อย เป็นที่ถูกใจของลูกค้า

2. ได้รับการรับรองคุณภาพจากเกษตรชนวิม ชวนใช้ เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2542 และประชาสัมพันธ์สินค้าทางหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

3. ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับคัดเลือก นำถวายแก่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่คอย อา โอ

4. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้เป็นจุดสาธิตวิธีการผลิตและแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่มีมาตรฐาน

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย
ด้านการผลิต

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้มีพื้นฐานการผลิตอยู่ก่อนแล้วเพราะผู้ที่ก่อตั้งกลุ่มขึ้นมาเดิมก็มีอาชีพทำการแปรรูปและถนอมอาหาร จึงสามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มด้วยและผู้ที่ต้องการมีความรู้ในด้านนี้ด้วย และยังได้รับความรู้เพิ่มเติมจากเกษตรจังหวัดที่มาให้การอบรมแนะนำและเคอคูแลให้รู้ถึงขั้นตอนการทำงานจนบรรลุผลสำเร็จซึ่งผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ดำเนินการผลิตอย่างง่ายไม่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงรักษาความสะอาดทุกขั้นตอนการผลิตและใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ ผลิตภัณฑ์มีรสชาติอร่อย ไม่ใส่สารเจือปน และวัตถุดิบเสีย ได้รับการรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุข

ด้านการตลาด

คณะกรรมการในกลุ่มเป็นผู้ออกไปติดต่อลูกค้าเองและได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการในบางส่วน คณะกรรมการในกลุ่มจะออกหาตลาดและลูกค้าเอง ในด้านการจำหน่ายจะมีทั้งขายปลีกและขายส่งโดยให้ลูกค้าจ่ายเงินสดและจ่ายแบบบิลชนบิล

ด้านแรงงาน

เหตุที่เกิดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ เหตุผลอีกอย่างหนึ่งก็คือเรื่องแรงงานผู้ก่อตั้งต้องการให้ชาวบ้านมีงานทำและได้ค่าแรงงานที่ยุติธรรม คือไม่ถูกกดค่าแรงงานเหมือนที่ไปรับจ้างตามโรงงานต่างๆ แรงงานส่วนมากที่มีทำงานในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ส่วนมากเป็นแรงงานในหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกแต่ปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ยังประสบปัญหาด้านแรงงานอยู่ คือไม่มีแรงงานที่พอเพียงต่อการทำงานและเป็นงานที่ละเอียดทำให้บางคนทำไม่ได้ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้มีการจ้างสมาชิกทำงานโดยให้ค่าแรงงานทุกสิ้นเดือนโดยทำการปันผล ในอัตรา 50 % สำหรับสมาชิกที่มาทำงานและอีก 10% สำหรับเงินสวัสดิการและอีก 40 % สำหรับเงินปันผล ในสิ้นปี

ด้านการจัดการ

คณะกรรมการภายในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นผู้วางแผนการทำงานซึ่งสมาชิกทุกคนมีความสามัคคีกันดีมากเมื่อมีปัญหาอะไรก็จะมาปรึกษากันในยามที่ห่อหุ้มต่างก็ให้กำลังใจซึ่งกันและกันไม่เอาใจเอาเปรียบกันต่างก็ตั้งใจทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ

2.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์การ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไจ้ได้รับความรู้ด้านการบริหาร การดำเนินงานภายในกลุ่มโดยเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรมาให้คำแนะนำ ซึ่งทำให้การทำงานในกลุ่มแม่บ้านฯ มีระบบมากยิ่งขึ้น

ด้านการเพิ่มรายได้

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไจ้มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาดเสมอ โดยที่มีการสำรวจตลาดว่าควรจะมีผลิตสินค้าประเภทใด ที่เป็นความต้องการในตลาดในระยเวลานั้น ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีรายได้ในการจำหน่ายสินค้าที่ดี ในแต่ละปีสมาชิกทุกคนจะได้รับการปันหุ้นสูงมาก

คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรเป็นหน่วยงานที่มาให้คำแนะนำคอยให้คำปรึกษา จัดให้มีการอบรมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและพาไปทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน แนะนำให้รู้จักใช้บริการของรัฐ แนะนำให้เกษตรกรรู้จักใช้วัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาใช้ในการแปรรูปและถนอมอาหารให้มากที่สุด ระยะแรกนั้นมาประมาณเดือนละ 3-4 ครั้ง เมื่อกลุ่มประสบผลสำเร็จจะมาเดือนละครั้ง ซึ่งเป็นคำแนะนำที่มีลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

2.4 การตลาดและความช่วยเหลือด้านการเงินการลงทุน

1. ในการจำหน่ายสินค้าดำเนินการจำหน่ายโดยคณะกรรมการ ผู้ที่ต้องการสินค้าจะส่งสินค้ามาทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไจ้ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรก็ผลิตสินค้าและนัดวันมารับสินค้าหรือนัดวันที่จะส่งสินค้า สินค้าทุกชนิดมีจำหน่ายที่ศูนย์แปรรูปผลิตภัณฑ์ฯ

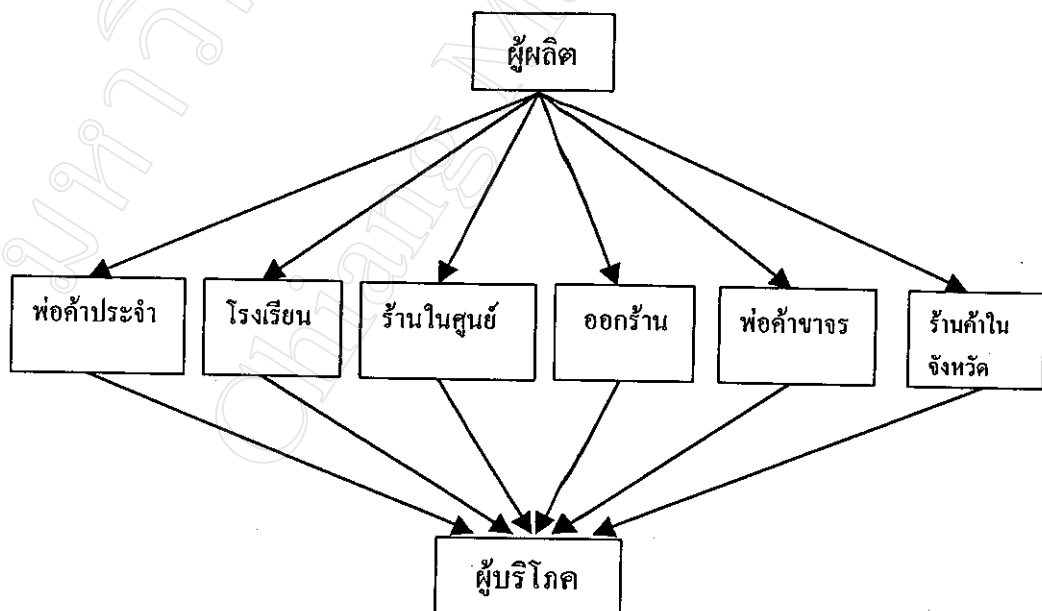
2. ในการหาตลาดที่จะจำหน่ายสินค้า คณะกรรมการในกลุ่มเป็นผู้จัดหาตลาดเอง โดยไปติดต่อตามร้านค้าต่างๆว่าต้องการสินค้าชนิดนี้ไหม เมื่อลูกค้าต้องการสินค้าทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจะนำไปส่งให้ที่ร้านค้านั้น

3.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไช้ ได้รับความช่วยเหลือในด้านการเงินการลงทุนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องโดยที่นักวิชาการเกษตรระดับจังหวัดเป็นผู้ประสานงาน คอยดูแล ให้คำแนะนำและปรึกษา ช่วยเหลือจนประสบผลสำเร็จ

4.เมื่อเริ่มก่อตั้งกลุ่มใหม่ๆ นั้นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไช้ได้รับการวิจารณ์ผลิตภัณฑ์ในด้านต่างๆ ทำให้เป็นผลดีในการแปรรูปและถนอมอาหารเพราะกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสามารถนำคำวิจารณ์ในด้านต่างๆ มาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งๆ ขึ้น และตรงต่อความต้องการของผู้บริโภคและตลาด

สถานที่จำหน่าย

- สถาบันการศึกษา ระดับประถมศึกษา ทุกโรงเรียนภายในอำเภอฝาง
- สถาบันการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ทุกโรงเรียนภายในอำเภอฝาง
- ร้านขายของชำทั่วไป ในอำเภอฝาง
- ชุบเปอร์มาเก็ตทั่วไปในอำเภอฝาง
- ร้านขายของชำทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่

แผนภาพที่ 2 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไช้

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

ในท้องตลาดมีผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันนี้มากทำให้ยากต่อการจำหน่าย เพราะมีการแข่งขันกันสูง ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ไม่มีเวลาในการแปรรูปที่แน่นอน เพราะผลิตภัณฑ์เสียเร็ว มีผลต่อการจำหน่ายคือไม่สามารถกำหนดเวลาการส่งสินค้าที่แน่นอนได้

แหล่งที่มาของเงินทุน

- งบประมาณที่ได้จากการระดมหุ้นสมาชิกทั้งหมด 25 คน หุ้นละ 100 บาท จำนวน 60 หุ้น
- งบประมาณจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- เงินสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข่า (มีชาชาว) 20,000 บาท
- เงินสนับสนุนจากโครงการกองทุนพัฒนารายได้ (สำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่) 50,000 บาท
- เงินสนับสนุนจาก สส.ทวีศักดิ์ สุภาศรี 15,000 บาท
- เงินสนับสนุนสร้างอาคารร้านค้าชุมชนจาก อบต.แม่ข่า 60,000 บาท

หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน

- สำนักงานเกษตรอำเภอฝาง
- องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข่า

การแบ่งกำไรเงินปันผล ให้กับสมาชิกดังนี้

ในระยะเวลา 1 ปี จะมีการปันผลให้กับสมาชิก 1 ครั้ง โดยปันผลให้ตามจำนวนหุ้นของแต่ละคน การปันผลอัตรา 50% สำหรับสมาชิกที่มาทำงาน 10% สำหรับเงินสวัสดิการกลุ่ม และ 40% ปันผลให้แก่สมาชิก โดยในแต่ละปีอัตราร้อยละของการปันผลจะไม่เท่ากัน

2.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

ในการแปรรูปการตัดสินใจว่าจะแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใดนั้น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้มีพื้นฐานความรู้ความชำนาญอยู่ก่อนแล้วและทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้ประเมินความต้องการของตลาดด้วยในการผลิตสินค้าทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงโดยผลิตตามกรรมวิธีการผลิตอย่างง่าย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้มีการ

แปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทั้งหมด 4 ชนิด ได้แก่ น้ำพริกตาแดง กล้วยกรอบ 3รส มันกัลยา กล้วยอบน้ำผึ้ง

ปัญหาต่างๆ ที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ประสบนั้น ได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร และสำนักงานเกษตรจังหวัด โดยเป็นองค์กรที่เคยประสานงานกับส่วนราชการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการผลิตสินค้า การขอใบรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุข การขอความช่วยเหลือจากราชการในเรื่องเงินทุน จนประสบความสำเร็จ

ประเภทอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพอาหาร
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	น้ำพริกตาแดง	อย-จ-พท-ชม 287/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กล้วยอบ	อย-จ-พท-ชม 288/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	มันกัลยาทอด	อย-จ-พท-ชม 289/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กล้วยอบน้ำผึ้ง	อย-จ-พท-ชม 290/2541

ตารางที่ 5 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

2.6 การรับรองคุณภาพ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 1 ประเภท คือ อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที

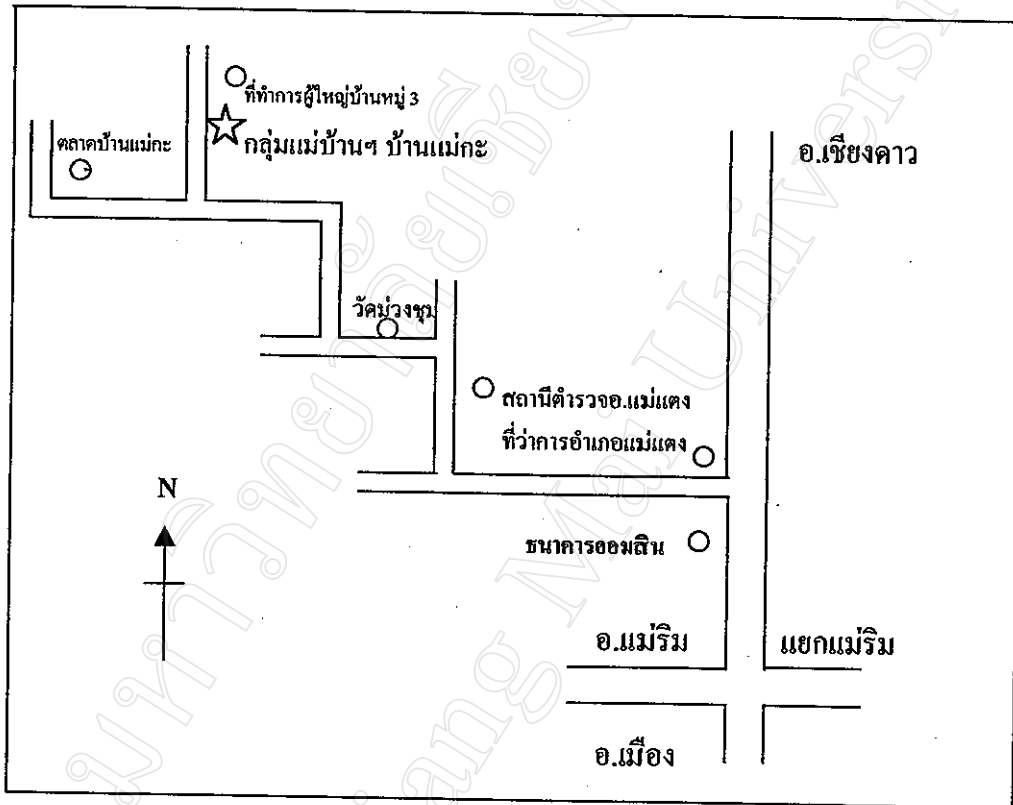
การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ได้ทำดังนี้ คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ได้ประสานงานกับทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร และสำนักงานเกษตรจังหวัดเพื่อดำเนินการขอใบรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุขจังหวัด โดยทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ได้เตรียมเอกสารดังนี้ สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนการค้า แผนที่ตั้งของกลุ่มรูปถ่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มรูปถ่ายผู้ที่ทำการแปรรูปอาหารรูปถ่ายของผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างฉลาก จากนั้นก็นำส่งให้เจ้าหน้าที่ เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบผ่านแล้ว จะนัดวันตรวจสถานที่โดยจะแจ้งให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้รู้ล่วงหน้าก่อนเพื่อจะได้เตรียมสถานที่ในครั้งแรกที่เจ้าหน้าที่มาตรวจสถานที่นั้น โรงเรือนของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ไม่ได้มาตรฐานคือไม่มีมุ้งลวดและโต๊ะที่ใช้ทำงานไม่เรียบร้อย ทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้จึงทำการแก้ไขใหม่และเจ้าหน้าที่นัดวันตรวจอีกครั้งในครั้งนี้ ทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ได้เตรียมการพร้อมโดยโรงเรือนที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์มี

มุ่งลดเพื่อป้องกันแมลงการสร้างโรงเรือน เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินการแปรรูป รักษาให้อยู่ในสภาพสะอาด มีพื้น ฝาผนัง เพดาน ที่ทำด้วยวัสดุแข็งแรง ภายในห้องมีแสงสว่างเพียงพอระบายอากาศดี ไม่มีการสะสมขยะมูลฝอย มีถังขยะที่มีฝาปิดไม่มีฝุ่นมาก ไม่มีน้ำขัง มีทางระบายน้ำสาธารณะ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ในการผลิต ติดตั้งอุปกรณ์สะดวกต่อการปฏิบัติงาน อุปกรณ์ทุกอย่างใช้แล้วต้องล้างให้สะอาดอยู่เสมอ เก็บรักษาในที่ที่เหมาะสม มีโต๊ะที่ใช้ในการแปรรูปอาหารที่สูงจากพื้น 60 เซนติเมตร มีอ่างล้างมือ น้ำที่ใช้ในการผลิตต้องเป็นน้ำสะอาด วัตถุดิบที่ใช้มีคุณภาพ เก็บรักษาเหมาะสม ไม่วางกับพื้น วัตถุเจือปนต่างๆ ใช้ได้ตามปริมาณที่กำหนด ในขั้นตอนการผลิตผู้ที่ทำการแปรรูปและถนอมอาหารต้องไม่มีโรคประจำตัวหรือเป็นพาหะนำโรค ก่อนสัมผัสอาหารต้องล้างมือและสวมหมวกคลุมผม ไม่สูบบุหรี่ บ้วนน้ำลาย ขณะทำการแปรรูปและถนอมอาหาร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยโจ้ทำการปรับปรุงอาคาร สถานที่อยู่หลายครั้งมากจึงได้รับการรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุข(ภาคผนวก ข.)

3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ อำเภอแม่แตง

3.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะเป็นกลุ่มแม่บ้านที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ประเภทขนมต่างๆ เช่น ข้าวแต่น ขนมเค้ก ข้าวเกรียบฟักทอง ข้าวเกรียบแครอท โดยกลุ่มตั้งอยู่เลขที่ 15 หมู่ที่ 3 ตำบลแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 50150 โทร.(053) 471225

แผนที่ ที่ 3 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ

ข้อมูลพื้นฐานประธานกลุ่ม (พ.ศ. 2535 – ปัจจุบัน)

ชื่อ นางเอื้องไทร ปิงวัง อายุ 43 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 15 หมู่ 3 บ้านแม่กะ ตำบลแม่แตง

อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ 50150

โทรศัพท์ (053) 471225

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

สถานภาพ สมรส มีบุตร 2 คน

อาชีพหลัก ค้าขาย

3.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

3.2.1 เหตุผลที่จัดตั้งกลุ่ม

การจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ เกิดขึ้นได้เพราะเริ่มแรกนั้นมีเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตร จ.เชียงใหม่ มาอบรมและแนะนำวิธีการผลิตสินค้าทางการเกษตรให้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ นางเอื้องไพโร ปิงวัง เกิดความสนใจจึงลงทำการแปรรูปและถนอมอาหารทางการเกษตรออกจำหน่ายแต่เพียงผู้เดียว โดยทำการผลิต ข้าวแตน ข้าวเกรียบฟักทอง ข้าวเกรียบแคโรท ออกจำหน่าย การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของนางเอื้องไพโร ปิงวัง ได้รับความสนใจมากขึ้น จึงเกิดการรวมกลุ่มกันขึ้นเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่แม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะและสามารถขอเงินช่วยเหลือจากทางราชการซึ่งเงินช่วยเหลือจากทางราชการนี้จะขอได้ก็ต่อเมื่อมีการรวมกลุ่มกันขึ้นมา เมื่อกลุ่มมีเงินช่วยเหลือจากราชการ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสามารถขยายออกสู่ท้องตลาดได้มากยิ่งขึ้น ช่วยให้ไม่เกิดปัญหาการว่างงานในพื้นที่

จัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. 2535

ผู้เริ่มก่อตั้งคือ นางเอื้องไพโร ปิงวัง

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง ประมาณ 40-50 คน ลงหุ้นคนละ 50 บาท

ต้นทุนเมื่อเริ่มก่อตั้งประมาณ 20,000 กว่าบาท ได้จากการระดมหุ้นสมาชิก

3.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อส่งเสริมให้แม่บ้านเกษตรกรมีการรวมตัวกัน ทำการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
2. เพื่อขอรับเงินช่วยเหลือจากทางราชการ
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ
4. เพื่อส่งเสริมให้แม่บ้านเกษตรกรฯ มีความรู้ด้านการแปรรูปและถนอมอาหาร
5. เพื่อลดปัญหาการว่างงานในหมู่บ้าน

3.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งกลุ่มมีสมาชิกประมาณ 40-50 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 64 คน

จำนวนหุ้น 432 หุ้น ราคาหุ้นละ 50 บาท เป็นเงิน 21,600 บาท

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

ก) คณะกรรมการอำนวยการ

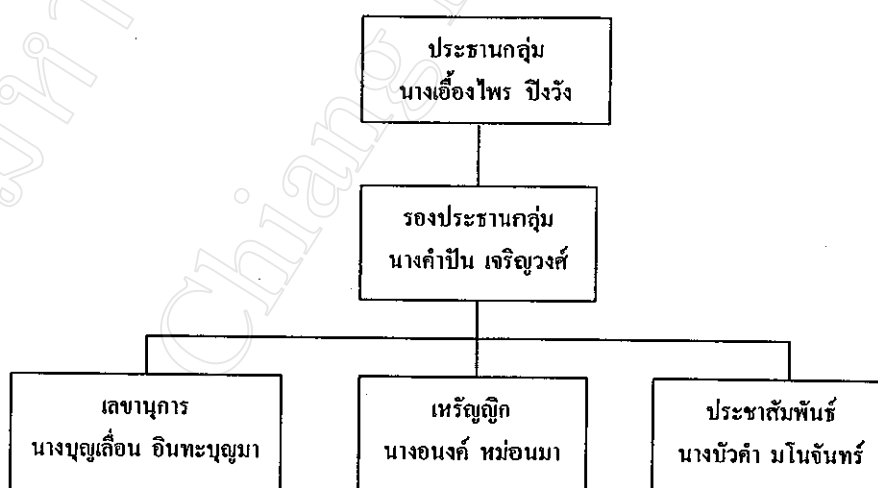
1. ประธาน	นางเอื้องไพโร ปิงวัง
2. รองประธาน	นางคำปิ่น เจริญวงศ์
3. เลขานุการ	นางบุญเลื่อน อินทะบุญมา
4. เภรัญญิก	นางอนงค์ หม่อมมา
5. ประชาสัมพันธ์	นางบัวคำ มโนจันทร์

ข) คณะกรรมการบริหารงาน

คณะกรรมการที่บริหารงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะมีฝ่ายต่างๆ ดังนี้ คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายการเงิน ฝ่ายควบคุมการผลิต ฝ่ายส่งเสริมการผลิต ฝ่ายส่งเสริมการตลาด ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรม โดยคณะกรรมการเป็นผู้ประสานงานเอง

ค) คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. นายวิเชียร ปิงวัง ผู้ใหญ่บ้าน บ้านแม่กะ
2. คณะกรรมการหมู่บ้าน (กบ.)
3. ผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ

แผนภูมิ 4 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่างๆ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะไม่มีข้อบังคับและกฎ ระเบียบ การดำเนินงานต่างๆภายในกำหนดด้วยคณะกรรมการ

3.2.4 แผนการดำเนินงาน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะมีแผนการดำเนินงานโดยคณะกรรมการโดยการดำเนินงานทุกอย่างจะเป็นความรับผิดชอบของนางเอื้องไพร่ ปิงวัง คณะกรรมการคนอื่นมีส่วนในการดำเนินงานเป็นบางครั้งบางคราว การดำเนินงานของกลุ่มปราศจากการควบคุมหรือสั่งการจากองค์กรภายนอก และกลุ่มสามารถเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่ กลุ่มมีการจัดประชุมสมาชิก ปีละ 1 ครั้ง เพื่อแจ้งผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา และรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิกในเรื่องต่างๆ เช่น การผลิตสินค้าตัวใหม่ การตลาด เป็นต้น ส่วนสมาชิกผู้ถือหุ้นไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพียงแค่ร่วมหุ้นเพื่อหวังผลตอบแทนในแต่ละปีเท่านั้น

3.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ

1. รางวัลต่าง ๆ ที่ได้รับเนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จ

- ได้รับรางวัลที่ 2 และรางวัลชมเชย ในการประกวดกระท่อมตอง งานวันของดีอำเภอแม่แตง
- ได้รับรางวัลที่ 2 ในการประกวดกระท่อมตองประเภทหัว งานวันของดีอำเภอแม่แตง
- ได้รับรางวัลที่ 3 ในการประกวดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดีเด่น
- ได้รับรางวัลที่ 2 จากการประกวดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรดีเด่นระดับจังหวัด จากกรมส่งเสริมการเกษตร
- ได้ประชาสัมพันธ์สินค้า และเสนอวิธีการผลิตทางรายการโทรทัศน์ ช่อง 9 ช่อง 11

2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ ประสบผลสำเร็จได้เพราะมีผลิตภัณฑ์หลายรูปแบบ มีรสชาติอร่อย ผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาด กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีความสามัคคีกัน และได้รับความช่วยเหลือจากส่วนราชการในด้านต่าง ๆ

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย ด้านการผลิต

ใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพดำเนินการผลิตตามกรรมวิธีการผลิตอย่างง่ายไม่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงรักษาความสะอาดในการผลิตทุกขั้นตอน ไม่ใส่สารเจือปนและวัตถุกันเสีย ได้รับการรับรองคุณภาพจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

ด้านการตลาด

มีการจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง

ด้านแรงงาน

ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรแรงงานที่มาดำเนินงานคือคณะกรรมการ โดยใช้แรงงานวันละประมาณ 10 คน ในขบวนการผลิตจะทำการผลิตสินค้าชนิดต่างๆ ตามฤดูกาลของผลิตภัณฑ์ชนิดนั้นๆ เช่นเดือนพฤษภาคมเป็นฤดูที่มะม่วงออกผลผลิตจะทำการแปรรูปมะม่วงคือทำมะม่วงแช่อิ่มในฤดูหนาวเป็นฤดูที่มีสต็อกเบอร์รี่มากจะทำข้าวเกรียบสต็อกเบอร์รี่สำหรับกระเทียมคองนั้น จะทำประมาณเดือนมีนาคม เพราะเป็นฤดูที่เกษตรกรในพื้นที่ปลูกกระเทียมกันมาก สำหรับแรงงานที่มาแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้รับค่าแรงวันละ 80-100 บาท แล้วแต่ลักษณะของงานว่าเป็นงานที่ใช้แรงงานมากหรือน้อย หากผู้ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทำงานล่วงเวลาจะได้รับค่าแรงชั่วโมงละ 10 บาท หากไปจำหน่ายสินค้าตามงานต่างๆ ได้รับค่าแรงวันละ 100 บาท หากจำหน่ายสินค้าเลยเวลา 22.00 น. จะได้รับค่าแรงวันละ 120 บาท หากต้องค้างคืนจะได้รับค่าแรงวันละ 150 บาท

ด้านการจัดการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะมีแผนการบริหารงานและการจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ ซึ่งสมาชิกทุกคนมีความสามัคคี ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบและตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด

3.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์กร

ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยในระยะเริ่มแรกก็จัดอบรมพาไปดูงานให้คำแนะนำในเรื่องวิธีการผลิตและการจัดจำหน่าย การขอใบรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุข แนะนำให้รู้จักให้บริการของรัฐ แนะนำความรู้ให้เกษตรกรสามารถใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ในพื้นที่ มาใช้ในการดำเนินกิจการแปรรูปให้มากที่สุด

ด้านการเพิ่มรายได้

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ ได้ไปทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินงานกลุ่ม รู้จักคิดค้นผลิตภัณฑ์ชนิดใหม่ ปรับปรุงสูตรผลิตภัณฑ์ชนิดเดิมให้ดียิ่งขึ้นและผลิตสินค้าตรงต่อความต้องการตลาด เช่นในปัจจุบันกำลังปรับปรุงสูตรการทำข้าวกล็องหน้ำหืดหอมให้ดียิ่งขึ้นเพื่อนำส่งยังเลมอนฟาร์มและต้องการหา

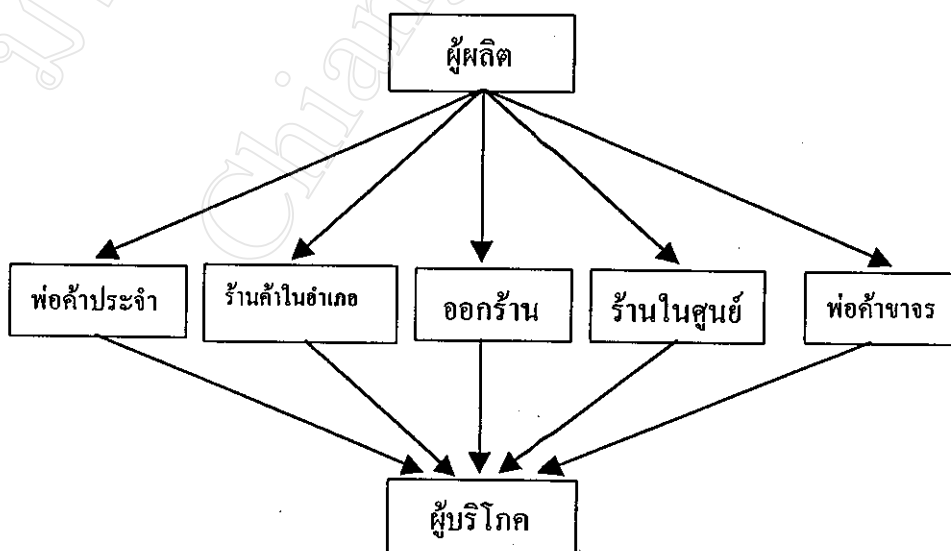
ตลาดให้มากยิ่งขึ้น โดยในอนาคตจะนำสินค้าแปรรูปทางการเกษตรไปส่งที่ภาคสวนแก้ว และภาคเมือง เพื่อให้สินค้าขยายตัวในตลาดมากยิ่งขึ้น

คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านแม่กะได้รับความช่วยเหลือจาก สำนักงานอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่โดยได้มาจัดอบรมให้แก่กลุ่มแม่บ้านและพาไปดูงานตามกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ เช่นพาไปดูวิธีการทำไส้เมียงที่จังหวัดตาก พาไปดูวิธีการดำเนินงาน การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่บ้านป่าไผ่ อำเภอคอยสะเกิด คอยให้ความช่วยเหลือในการขอใบรับรองคุณภาพตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข จนผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านฯ ได้รับการรับรองคุณภาพฯ เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรเป็นสื่อกลางที่คอยประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ

3.4 การตลาดและความช่วยเหลือด้านการเงินและการลงทุน

- 1.เมื่อเริ่มก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะประสบปัญหาเรื่อง สูตรของผลิตภัณฑ์และได้ทำการปรับปรุงสูตรเรื่องมาทำให้ตรงต่อความต้องการของตลาด
- 2.การจำหน่ายสินค้าผู้ต้องการสินค้าจะสั่งมาทางกลุ่มแม่บ้านก็จะผลิตสินค้าตามรายการสั่งสินค้าและนัดวันส่งสินค้า ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการ
- 3.การจัดจำหน่ายมีแผนการจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง

แผนภาพที่ 3 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ

สถานที่จำหน่าย

- งานออกร้านในเทศกาลต่าง ๆ ที่ทางราชการจัดขึ้น
- ร้านค้าในเที่ยวการอำเภอแม่แตง
- ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในอำเภอแม่แตง
- ร้านมะนาวในอำเภอแม่แตง
- ร้านชมรมผู้ปลูกมะนาวในอำเภอแม่แตง
- ร้านขายของชำในอำเภอแม่แตง

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะประสบปัญหาในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งต้องมีการปรับปรุงสูตรการผลิตอยู่ในปัจจุบันนี้ และประสบปัญหาผู้รับผลิตภัณฑ์ไม่จ่ายเงินตามกำหนดในบางรายไม่กี่ไม่จ่ายให้เลย และขาดตลาดในการจำหน่ายสินค้า ซึ่งผลิตภัณฑ์จะจำหน่ายได้มากเฉพาะช่วงที่มีเทศกาลเท่านั้นเช่น ในช่วงสงกรานต์จะจำหน่ายข้าวแตนได้มากที่สุดจนผลิตไม่ทัน

แหล่งที่มาของเงินทุน

- เงินจากระดมหุ้นจำนวน 432 หุ้น หุ้นละ 50 บาท เป็นเงิน 21,600 บาท
- งบประมาณที่ได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- กรมส่งเสริมการเกษตรให้กู้เงินปลอดดอกเบี้ยจำนวน 10,000 บาท
- กรมส่งเสริมการเกษตรให้กู้เงินปลอดดอกเบี้ยจำนวน 150,000 บาท
- โครงการมิยาซาวา สนับสนุนด้านการเงิน โดยเป็นเงินให้เปล่า จำนวน 15,000 บาท

การแบ่งกำไรเงินปันผล

ปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะยังไม่มีกำไรเงินปันผลกำไรให้แก่สมาชิก เพราะต้องเก็บเงินส่วนที่เป็นกำไรใช้หนี้กรมส่งเสริมการเกษตรปีละ 30,000 บาท ให้หมดก่อน จึงจะมีการปันผลให้แก่สมาชิก ซึ่งสมาชิกในปัจจุบันจะได้รับเพียงค่าแรงงานที่มาทำงานในแต่ละวันเท่านั้น โดยจ่ายเป็นรายวัน ทุกวันที่มาทำงาน

3.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

ในระยะแรกนั้นกลุ่มประสบปัญหาค่านาโรงเรือนต่อมาก็ได้ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ในด้านการผลิตขั้นตอนการผลิตยังไม่ประสบผลสำเร็จการคงมะม่วงในบางครั้งก็เกิดความเสียหาย แก้วตูดิบ เช่น มะม่วงที่ดองไว้เน่า ทำให้กระทบต่อปริมาณการผลิตสินค้า

การคิดที่จะแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใดนั้น เริ่มแรกทางสำนักงานเกษตรอำเภอเป็นผู้มาให้คำแนะนำอบรมและสอนวิธีการแปรรูป ในปัจจุบันการจะแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใดนั้นขึ้นอยู่กับฤดูกาลและความเหมาะสมตามเทศกาลต่างๆ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทั้งหมด 21 ชนิด ได้แก่ ข้าวแต่น้ำแดงโม มะม่วงแช่อิ่ม กระเทียมดอง ไข่เมี่ยง ข้าวเกรียบฟักทอง ข้าวเกรียบสตรอเบอร์รี่ ข้าวเกรียบแครอท ข้าวเกรียบใบเตย ทองม้วน ทองพับ ถั่วเคลือบโกโก้ ขนมหอกจอก ขนมหึง ข้าวเกรียบผลไม้ มะขามแก้ว 3 รส ไข่เค็ม ไข่เยี่ยวม้า น้ำพริกปลา น้ำพริกเผ่าถั่วเหลือง น้ำพริกนรกถั่วเหลือง น้ำพริกนรกกุ้ง ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ที่ผลิตมากคือ ข้าวแต่น้ำแดงโม มะม่วงแช่อิ่ม กระเทียมดอง และผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุขมีจำนวน 15 ชนิด

ประเภทอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพ
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ข้าวเกรียบผลไม้	อย-จ-พท-ชม 1844/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	มะม่วงแช่อิ่ม	อย-จ-พท-ชม 1842/2540
อาหารทั่วไป	กระเทียมดอง 3 รส	
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ไข่เมี่ยง	อย-จ-พท-ชม 1845/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	น้ำพริกเผ่าถั่วเหลือง	อย-จ-พท-ชม 1846/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ไข่เค็ม	อย-จ-พท-ชม 1847/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ข้าวแต่น้ำแดงโม	อย-จ-พท-ชม 1848/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	มะขามแก้ว 3 รส	อย-จ-พท-ชม 1849/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ข้าวเกรียบสตรอเบอร์รี่	อย-จ-พท-ชม 1117/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมหึง	อย-จ-พท-ชม 1114/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	น้ำพริกนรกกุ้ง	อย-จ-พท-ชม 531/2542
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	น้ำพริกนรกถั่วเหลือง	อย-จ-พท-ชม 532/2542
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ทองพับ	อย-จ-พท-ชม 1114/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ทองม้วน	อย-จ-พท-ชม 1112/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	คอกจอก	อย-จ-พท-ชม 1116/2541

อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ข้าวเกรียบใบเตย	อย-จ-พท-ชม 1344/2540
อาหารควบคุมเฉพาะ	ไข่เยี่ยวม้า	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	น้ำพริกถาบ	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ถั่วเคลือบ โกโก้	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ข้าวเกรียบฟักทอง	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ข้าวเกรียบแคโรท	-

ตารางที่ 6 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

3.6 การรับรองคุณภาพ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านแม่กะมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 3 ประเภท คือ

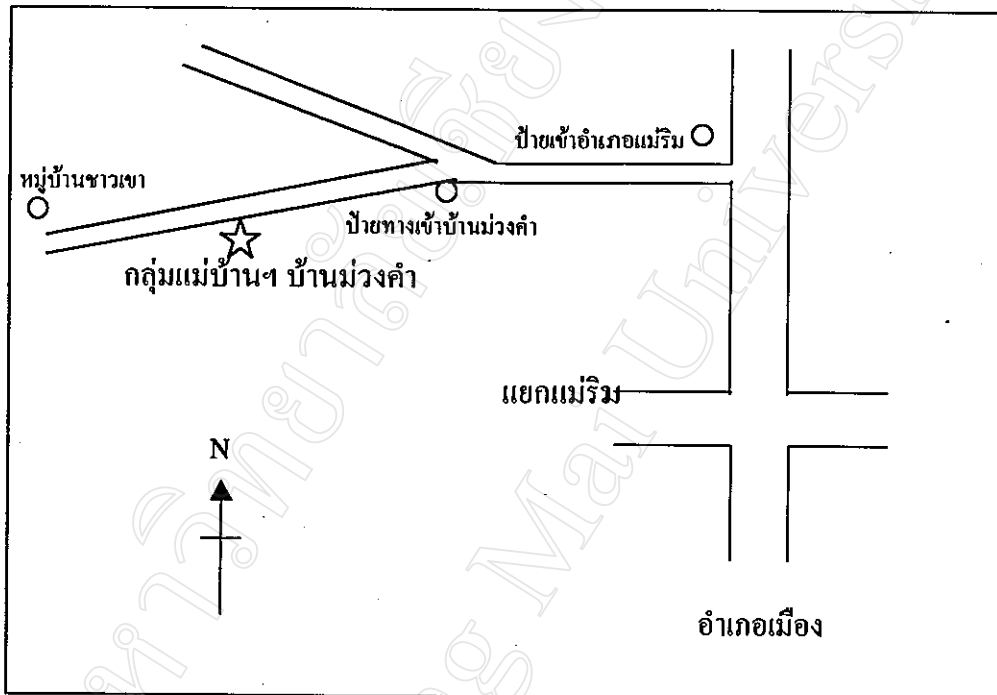
1. อาหารควบคุมเฉพาะ
2. อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที
3. อาหารทั่วไป

การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านแม่กะได้ทำดังนี้ คือ ประสานงานกับสำนักงานเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ในการ จัดเตรียมเอกสารต่างๆ เช่น แผนที่ตั้งของกลุ่ม รูปถ่ายสถานที่ รูปถ่ายคนงาน รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างผลผลิต ต้องเตรียมให้พร้อม เมื่อเจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกร บ้านแม่กะแล้วยังไม่ผ่านต้องนำเอกสารมาปรับปรุง และแก้ไขใหม่จนผ่านทางเจ้าหน้าที่ก็จะนัด วันตรวจสอบที่จริง ซึ่งในวันนั้นทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านแม่กะต้องเตรียมโรงเรือนให้พร้อม รักษาให้อยู่ในสภาพสะอาด แสงสว่างเพียงพอ มีมุ้งลวดกันแมลง เดิมทีนั้นโรงเรือนของกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรกรบ้านแม่กะไม่มีมุ้งลวดก็ต้องปรับปรุงใหม่ให้ดีไม่มีมลภาวะทางอากาศ มีทาง ระบายน้ำสาธารณะ มีโต๊ะที่ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร วัสดุคิที่ใช้ในการแปรรูป ต้องมีคุณภาพ ก่อนทำการแปรรูปต้องล้างมือให้สะอาดสวมหมวกทุกครั้งในการแปรรูป ผลิตภัณฑ์ ทางการเกษตรของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านแม่กะทำกันหลายที่ทำให้มีปัญหาเรื่องโรงเรือน จึงทำการปรับปรุงแก้ไขจนได้รับการรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุข หลังจากที่ได้รับ การรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุขแล้ว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านแม่กะก็รักษามาตรฐาน การผลิตมาตลอด แต่ก็ประสบปัญหาในปัจจุบัน เมื่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจภายหลังแล้วไม่ พบกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านแม่กะแปรรูป เพราะกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านแม่กะมีการผลิตสินค้า ตามที่ลูกค้าสั่งทำให้ไม่มีวันที่ผลิตที่แน่นอน (ภาคผนวก ข.)

4. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ อำเภอแม่วิม

4.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำเป็นกลุ่มแม่บ้านที่ทำการแปรรูปสตอเบอร์รี่ เพราะในพื้นที่ในหมู่บ้านมีอาชีพทำสวนสตอเบอร์รี่เป็นส่วนใหญ่ โดยกลุ่มตั้งอยู่เลขที่ 19/1 หมู่ที่ 3 ตำบลโป่งแยง อำเภอแม่วิม จังหวัดเชียงใหม่ 50180 โทร.(053) 879121

แผนที่ที่ 4 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ

ข้อมูลพื้นฐานของประธานกลุ่ม (พ.ศ.2543 – ปัจจุบัน)

ชื่อ นางอำภา ปัญจนุตร อายุ 43 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 19/1 หมู่ที่ 3 บ้านม่วงคำ ตำบลโป่งแยง

อำเภอแม่วิม จังหวัดเชียงใหม่ 50180

โทรศัพท์ (053) 879121

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

สถานภาพ สมรส มีบุตร 2 คน

อาชีพหลัก ทำสวนสตอเบอร์รี่

4.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

4.2.1 เหตุผลที่จัดตั้งกลุ่ม

ที่ตำบลโป่งแยงนั้นเป็นตำบลที่มีการทำการเกษตรกันมาก โดยชาวบ้านส่วนใหญ่จะปลูกสตรอเบอรี่ ปลูกดอกเบญจมาศ ปลูกลิ้นจี่ และไม้ดอกอื่นๆ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรทันทีในฤดูเก็บผลผลิต ในฤดูที่สตรอเบอรี่ออกผลนั้นจะมีผลที่ซ้ำและจำหน่ายสตรอเบอรี่สดไม่ทันทำให้เกิดการเน่าเสียของสตรอเบอรี่ กลุ่มเกษตรกรจึงคิดหาวิธีที่จะแปรรูปผลผลิตนั้น โดยได้ขอให้ทางเจ้าหน้าที่เคหกิจช่วยประสานงานกับหน่วยงานราชการให้พาไปอบรมวิธีการแปรรูปสตรอเบอรี่เช่น การทำลูกอมสตรอเบอรี่ และแยมสตรอเบอรี่ ซึ่งในหมู่บ้านม่วงคำมีการจัดตั้งกลุ่มมาหลายปีแล้วแต่ไม่มีการจัดทำกิจกรรมใดๆ ขึ้น ภายหลังมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ จนกระทั่งในพ.ศ. 2541 จึงได้มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ทำการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรขึ้น

จัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ.2541

ผู้เริ่มก่อตั้งคือ นางอำภา ปัญจนุตร

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 11 คน หุ้นละ 10 บาท

ประธานกลุ่มคนที่ 1 คือ นางนงนุช ภาวีย์ พ.ศ.2541 - 2543

ประธานกลุ่มคนที่ 2 คือ นางอำภา ปัญจนุตร พ.ศ.2543 - ปัจจุบัน

4.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อป้องกันการขาดทุน เนื่องจากการจำหน่ายผลไม้สดไม่ทันเกิดการเน่าเสีย
2. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร
3. เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
4. ช่วยลดปัญหาการว่างงานในชนบท
5. เพื่อช่วยยกระดับหมู่บ้านให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น
6. เพื่อให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร โดยเฉพาะ

4.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งมีสมาชิก 11 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 11 คน

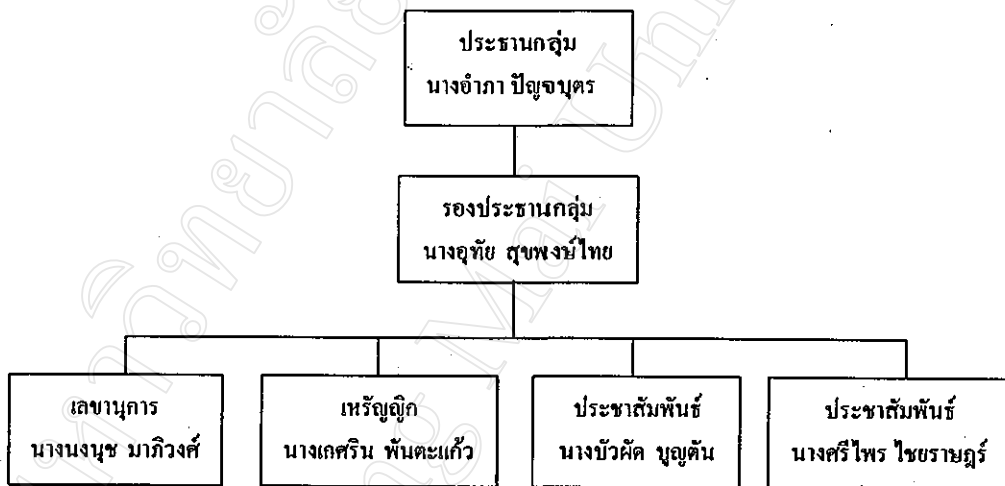
จำนวนหุ้น 150 หุ้น ราคาหุ้นละ 10 บาท

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

ก) คณะกรรมการอำนวยการ

1. ประธาน	นางอภา	ปัญญาบุตร
2. รองประธาน	นางอุทัย	สุขพงษ์ไทย
3. เลขานุการ	นางนงนุช	มาภิวงศ์
4. เภรัญญิก	นางเกศริน	พันตะแก้ว
5. ประชาสัมพันธ์	นางบัวผัด	บุญตัน
6. ประชาสัมพันธ์	นางศรีไพร	ไชยราษฎร์

ที่ปรึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

แผนภูมิที่ 5 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่างๆ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำไม่มีกฎ และข้อบังคับใดๆ ในการดำเนินงาน หากมีปัญหาอะไรก็จะประชุมกันในวันที่มาช่วยกันทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์

4.2.4 แผนการดำเนินงาน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำมีการดำเนินงาน โดยคณะกรรมการเอง ประธานกลุ่มเป็นผู้ที่วางแผนการผลิต ด้านการตลาดส่วนใหญ่จะได้รับการช่วยเหลือจาก เจ้าหน้าที่เคหกิจและหน่วยงานราชการอื่น การทำงานในกลุ่มปราศจากการควบคุมหรือสั่งการจากหน่วยงานอื่น กลุ่มสามารถเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่

โดยผู้ที่มาร่วมหุ้นไม่มีส่วนในการบริหารการดำเนินงาน การมาเข้าร่วมกลุ่มก็เพื่อหวังผลตอบแทนในแต่ละปีเท่านั้น

4.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ

1. ผลผลิตที่แปรรูปออกมาเป็นที่นิยมของลูกค้าและเป็นที่ต้องการของตลาด เพราะผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข
2. ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ด้านการผลิต

ในขั้นตอนการผลิตตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกลุ่มขึ้นมา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำก็มีการปรับปรุงสูตรของผลิตภัณฑ์เรื่อยมาจนเป็นที่ยอมรับของท้องตลาดได้ในที่สุด โดยวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพ เป็นผลผลิตของเกษตรกรในหมู่บ้านซึ่งสดและใหม่ ผลผลิตของกลุ่มแม่บ้านฯ ได้รับใบรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุข

ด้านการตลาด

การขายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านฯ มีจำหน่ายที่ศูนย์แปรรูปผลผลิตของกลุ่มแม่บ้านฯ และมีจำหน่ายในงานที่หน่วยงานราชการนำไปออกร้าน

ด้านแรงงาน

แรงที่มาทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเป็นแรงงานในหมู่บ้าน ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก โดยได้รับค่าแรงวันละ 100 บาท

ด้านการจัดการ

การดำเนินงานต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาตลาด การจัดซื้อวัตถุดิบ การกำหนดวันผลิต การกำหนดจำนวนผลิตและการจัดการในด้านต่างๆ ดำเนินงานโดยคณะกรรมการ ซึ่งมีประธานและรองประธานเป็นผู้บริหารงานโดยหลักๆ สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มมีการดำเนินงานด้วยความสามัคคี ซื่อสัตย์ สุจริต ทำงานตามหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ ทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

4.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์กร

เจ้าหน้าที่เลกกิงเกษตรเป็นผู้มาให้คำแนะนำในเรื่องวิธีการผลิตและจัดจำหน่าย มีการจัดการอบรม โดยมาสาธิตวิธีการแปรรูปพืชผลทางการเกษตร แนะนำให้รู้จักใช้บริการของรัฐ แนะนำความรู้ให้เกษตรกรสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน มาใช้ในการดำเนินกิจการแปรรูปให้มากที่สุด

ด้านการเพิ่มรายได้

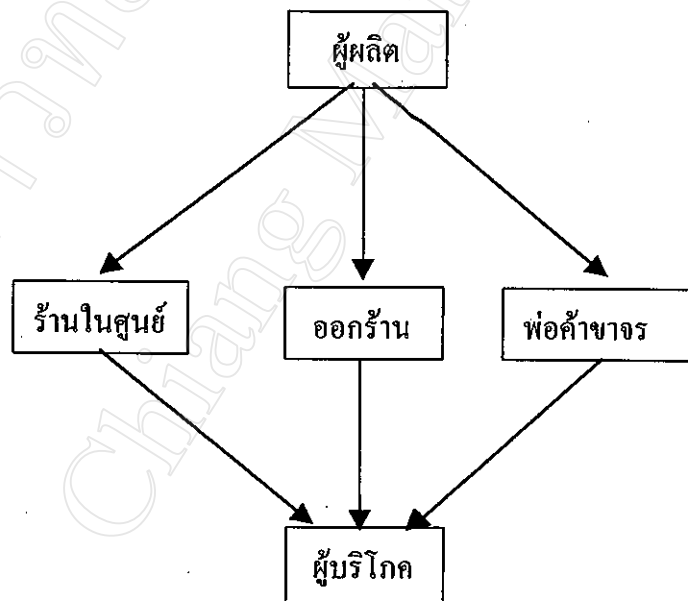
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ ได้มีการทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงกลุ่ม ด้านการผลิต วิธีการ และขั้นตอนที่ถูกต้อง

คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำมีแผนการดำเนินงานโดยได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรซึ่งมาสอนวิธีการผลิตและวิธีการดำเนินงาน พาไปดูงานและทัศนศึกษา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในการทำงาน ทำให้แผนการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้าน ๑ มีหลักและขั้นตอนที่ถูกต้อง โดยประธานกลุ่มเป็นผู้ดำเนินแผนการทำงานเพียงผู้เดียว

4.4 ด้านการตลาดและความช่วยเหลือด้านการเงินการลงทุนและการตลาด

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำแปรรูปผลิตภัณฑ์ตามฤดูกาล มีจำหน่ายปลีกที่ศูนย์จำหน่าย จัดจำหน่ายในที่ที่ราชการติดต่อมาให้ไปออกร้าน และร้านค้าที่ราชการจัดไว้ให้ไปขายเทศกาลต่าง ๆ แผนการจัดจำหน่ายกำหนดโดยคณะกรรมการ

แผนภาพที่ 4 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ

สถานที่จำหน่าย

- ที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ
- พื้นที่ที่ราชการให้ไปขายสินค้าในเทศกาลต่าง ๆ

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

ปัญหาหลักของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านม่วงคำก็คือการสัญจรลำบากอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ทำให้ขาดตลาดในการจำหน่ายสินค้าและขาดผู้ประสานงานด้านการตลาด ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ก็ไม่ได้ทำการแปรรูปตลอดทั้งปี เพราะสตอเบอรี่ออกผลเฉพาะฤดูหนาวทำให้ขาดช่วงในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ขาดช่วงในการจำหน่าย

แหล่งที่มาของเงินทุน

- จากการระดมหุ้นจากสมาชิก 11 ราย หุ้นละ 10 บาท
- งบประมาณได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ เป็นทุนสำรองหมุนเวียน
- เงินกู้ยืมจากสำนักงานเกษตรจังหวัด จำนวน 60,000 บาท
- เงินกู้ยืมจากสำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด จำนวน 30,000 บาท

การแบ่งกำไรเงินปันผล ให้กับสมาชิก

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านม่วงคำมีการปันผลให้กับสมาชิกในอัตราเท่ากับดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคาร โดยปันผลในเดือนมกราคมของทุกปี

4.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

การตัดสินใจจะแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใดนั้นมาจากผลผลิตในหมู่บ้านที่มีเหลือจากการจำหน่ายทำให้เกิดการเน่าเสียและขาดทุน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจึงไปขอให้เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรมาอบรม วิธีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน ซึ่งกลุ่มแม่บ้านได้มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 5 ชนิด คือแยมสตอเบอรี่ ลูกอมสตอเบอรี่ กลิ้วฉายา กลิ้วอบเนย สตอเบอรี่อบแห้ง

ประเภทอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพอาหาร
อาหารควบคุมเฉพาะ	แยมสตอเบอรี่	อย-ฉพย. 2/2543
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ลูกอมสตอเบอรี่	อย-จ-พท-ชม 287/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กลี้วฉายา	อย-จ-พท-ชม 285/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กลี้วอบเนย	อย-จ-พท-ชม 284/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	สตอเบอรี่อบแห้ง	อย-จ-พท-ชม 286/2541

ตารางที่ 7 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

4.6 การรับรองคุณภาพ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 1 ประเภท คือ อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที

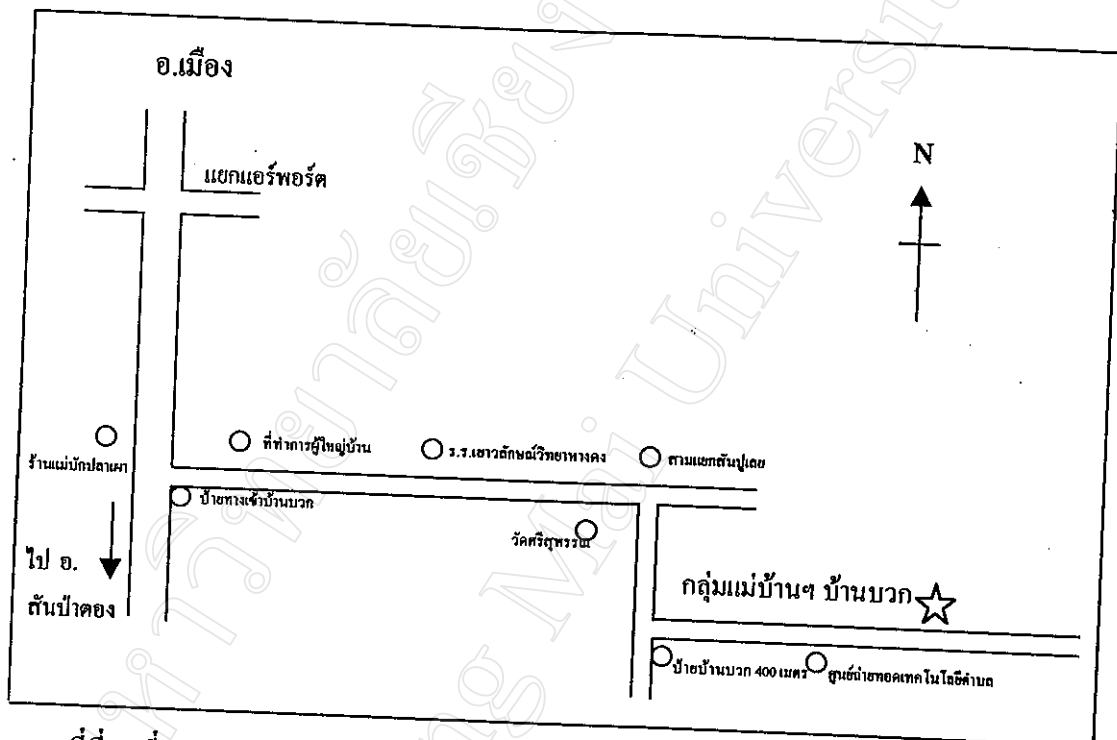
การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำได้ทำดังนี้ คือ

การขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรซึ่งเป็นหน่วยงานที่คอยมาประสานงานกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงในการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งทางกลุ่มแม่บ้านฯต้องจัดเตรียมเอกสารให้พร้อมเอกสารที่จัดเตรียมมีดังนี้สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนการค้า แผนที่ตั้ง แผนผังสถานที่ รูปถ่ายสถานที่ รูปถ่ายคนงาน รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างผลจากนั้นก็นำเอกสารส่งให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ หลังจากการจัดเตรียมเอกสารครบแล้วทางกลุ่มแม่บ้านก็ได้จัดเตรียมสถานที่ให้พร้อมโดยได้จัดทำโรงเรือนที่มีมุ้งลวดเพื่อกันแมลงและภายในห้องต้องระบายอากาศดี มีแสงสว่างที่เพียงพอ เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ในการผลิตทุกอย่างต้องสะอาด น้ำที่ใช้ในการผลิตต้องเป็นน้ำสะอาด วัตถุดิบที่ใช้มีคุณภาพสดและใหม่เสมอ ผู้ที่มาทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรต้องผ่านการตรวจร่างกายมาเรียบร้อยแล้วต้องไม่มีโรคประจำตัว หรือเป็นพาหะนำโรค ก่อนสัมผัสอาหารต้องล้างมือและสวมหมวกคลุมผม ไม่สูบบุหรี่ บ้วนน้ำลาย ขณะที่ทำการแปรรูปอาหาร ภายในห้องต้องมีโต๊ะที่ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรซึ่งต้องสูงจากพื้นประมาณ 60 เซนติเมตร ไม้วางอาหารกับพื้น มีอ่างล้างมือและมีทางระบายน้ำ มีถังขยะที่มีฝาปิด ไม่มีมลพิษทางอากาศหลังจากที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ จัดเตรียมทั้งเอกสารและสถานที่พร้อมทุกอย่าง ซึ่งในตอนที่ยังเตรียมสถานที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำมีการจัดเตรียมสถานที่หลายครั้งมาก เมื่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจสถานที่แล้ว ไม่มีปัญหาอะไรจึงได้รับใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข (ภาคผนวก ข.)

5. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวก อำเภอหางดง

5.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวก เป็นกลุ่มแม่บ้านที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรหลายชนิด อาทิเช่น มะขามแก้ว กกล้วยกวน น้ำพริก โดยกลุ่มตั้งอยู่เลขที่ 111 หมู่ 4 ตำบลหนองแก้ว อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230 โทร.(053) 426085

แผนที่ที่ 5 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวก

ข้อมูลพื้นฐานของประธานกลุ่ม (2541 - ปัจจุบัน)

ชื่อ นางสาวอิน ตุ่นคำ อายุ 45 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 5/2 หมู่ 4 ตำบลหนองแก้ว

อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ 50230

โทรศัพท์ (053)427032

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

สถานภาพ สมรส มีบุตร 1 คน

อาชีพหลัก คำชาย

5.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

5.2.1 เหตุผลที่จัดตั้งกลุ่ม

เดิมทีนั้นบ้านบวก มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในหมู่บ้านก่อนแล้วแต่ว่าเป็นกลุ่มที่ไม่ได้ทำกิจกรรมใดๆ จากนั้นก็มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรชาวนา กลุ่มออมทรัพย์ ต่อมาทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรได้มาแนะนำเกษตรกรว่าน่าจะจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ทำการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เกษตรกรเกิดความสนใจ และคิดที่จะทำการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร เพราะจะได้มีความรู้ในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร และเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว ช่วยให้แม่บ้านที่ว่างงานจากการทำไร่ ทำนา ทำสวน มีงานทำ จึงได้ทำเรื่องให้ทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรมาสอนวิธีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรและอบรมการวิธีการดำเนินงาน พาไปทัศนศึกษา ดูงานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานเช่นที่กลุ่มแม่บ้านป่าไผ่ อำเภอคอยสะเกิดและที่อื่นๆอีก จึงทำให้เกิดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกขึ้น ปัจจุบันมีการแบ่งเป็นกลุ่มแปรรูปต่างๆ คือกลุ่มทำมะขามแก้ว 5 รส กลุ่มทำแชมพู กลุ่มทำน้ำพริก

จัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. 2541

ผู้เริ่มก่อตั้งคือ นางแสงอิน ตุ่นคำ

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 15 คน ไม่มีการลงหุ้น

ต้นทุนเมื่อเริ่มก่อตั้ง 10,000 บาท

5.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อยกระดับหมู่บ้านให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น
2. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร
3. เพื่อส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในหมู่บ้าน
4. เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีงานทำหลังจากที่ว่างจากการทำงานหลัก
5. เพื่อส่งเสริมให้แม่บ้านมีการรวมตัวกัน

5.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งมีสมาชิก 15 คน

ปัจจุบันมีสมาชิก 15 คน ไม่มีการถือหุ้น

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

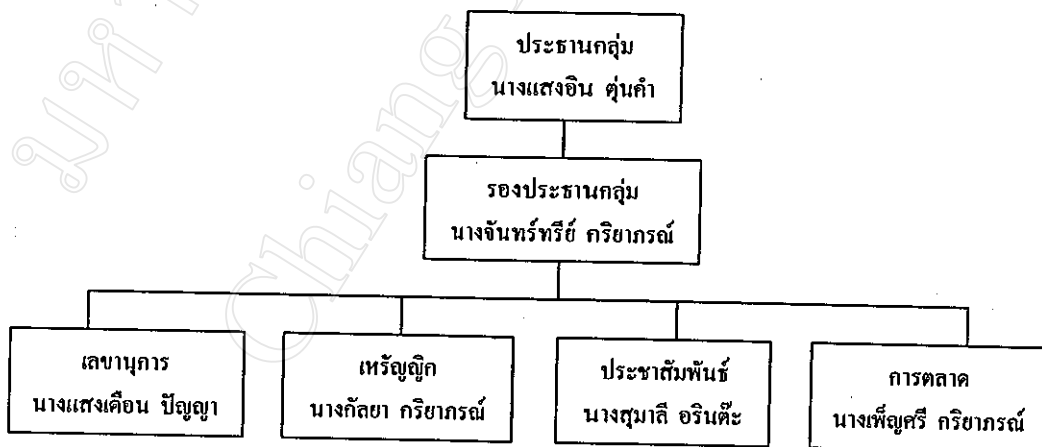
(ก) คณะกรรมการอำนวยการ

1.ประธาน	นางแสงอิน	ตุ๋นคำ
2.รองประธาน	นางจันทร์ทรี	กริยากรณ์
3.เลขานุการ	นางแสงเดือน	ปัญญา
4.เหรัญญิก	นางกัลยา	กริยากรณ์
5.ประชาสัมพันธ์	นางสุมาลี	อรินดี
6.การตลาด	นางเพ็ญศรี	กริยากรณ์

(ข) คณะกรรมการบริหารงาน ฝ่ายต่าง ๆ ภายในกลุ่มมีดังนี้

1. ฝ่ายบริหารและการเงิน
2. ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ
3. ฝ่ายส่งเสริมการผลิต
4. ฝ่ายส่งเสริมการตลาด
5. ฝ่ายควบคุมการผลิต
6. ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรม

(ค) คณะกรรมการที่ปรึกษา เจ้าหน้าที่เทคนิคเกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน

แผนภูมิที่ 6 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวก

ข้อบังคับและกฎระเบียบต่าง ๆ

การดำเนินงานภายในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกไม่มีกฎ ระเบียบ และข้อบังคับใดๆ เพราะเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้น โดยที่ไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล

5.2.4 แผนการดำเนินงาน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวก มีแผนการดำเนินงาน โดยที่วางแผนกันล่วงหน้าว่า วันไหนจะผลิตอะไร ซึ่งการกำหนดวันผลิตนั้นก็มาจากการสั่งสินค้าของลูกค้าเมื่อมีการสั่งสินค้า เข้ามาก็จะมีการผลิตสินค้าตามรายการ โดยที่คณะกรรมการเป็นผู้ที่จัดหาปัจจัยการผลิตและหาตลาด เพื่อจำหน่ายสินค้าการดำเนินงานปราศจากการควบคุมหรือสั่งการจากองค์กรภายนอก กลุ่มสามารถ เจริญต่อตรงในการจัดหาปัจจัยการผลิตและหาตลาดเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่กลุ่มได้อย่างเต็มที่

5.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวก

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกประสบผลสำเร็จในการจำหน่ายสินค้า
2. กลุ่มฯ เป็นศูนย์สาธิตวิธีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรให้แก่ผู้ที่สนใจ และอยากได้ความรู้เพิ่มเติม ซึ่งก็มีผู้มาดูงานจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอื่นอีกหลายกลุ่ม ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย ด้านการผลิต

เมื่อเริ่มก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกนั้น ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ขึ้นมาผู้ที่ซื้อผลิตภัณฑ์ไปบริโภคได้วิจารณ์ผลผลิตในด้านต่างๆ ทำให้เป็นผลดีต่อกกลุ่มแม่บ้านฯ โดยนำคำวิจารณ์มาปรับปรุงผลผลิตของตนให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ตรงต่อความต้องการของตลาด ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ใช้กรรมวิธีการผลิตอย่างง่าย รักษาความสะอาดในการผลิตทุกขั้นตอน

ด้านการตลาด

กลุ่มแม่บ้านฯ จัดหาตลาดที่จะจำหน่ายสินค้า ซึ่งมีจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง ด้านแรงงาน

แรงงานในการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นแรงงานในหมู่บ้านทั้งที่เป็นสมาชิกและ ไม่เป็นสมาชิก ซึ่งในขบวนการผลิตจะมีงานให้ทำตลอดทั้งปี แต่แรงงานมักจะไม่มีความว่าง โดยเฉพาะฤดูทำนาและฤดูที่ลำไยออกผล ทำให้ประสบปัญหาด้านแรงงาน ผู้ที่มาทำงานจะได้รับค่าแรงงานวันละ 70 บาท ไม่มีการให้เงินล่วงเวลางาน ซึ่งทำงานตั้งแต่เวลา 8.00 น. ถึง 17.00 น.

5.3 การจัดอบรมและให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์กร

เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรมาแนะนำวิธีการจัดองค์กร ให้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร บ้านบวกแนะนำให้รู้จักใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในบ้านมาแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร จัดอบรม ให้กลุ่มแม่บ้านฯ รู้จักวิธีการทำงานให้มีระเบียบ แบบแผน

ด้านการเพิ่มรายได้

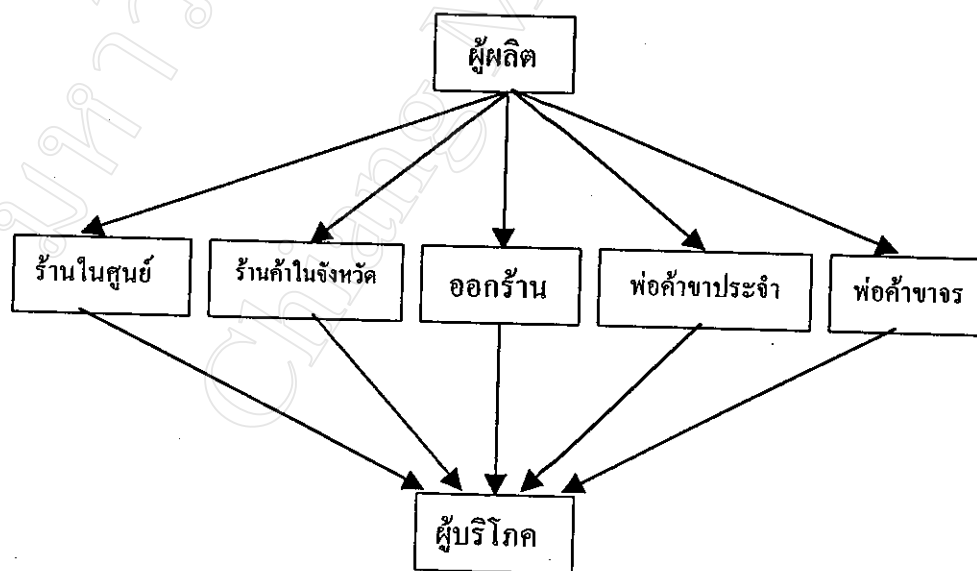
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวคได้ไปดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จในการทำงาน เข้าร่วมการอบรมที่ทางรัฐจัดขึ้น นำความรู้ที่ได้มาปรับปรุงวิธีการทำงานและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้ได้มากที่สุด

คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวคได้รับความรู้ด้านต่างๆ จากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร โดยคำแนะนำวิธีการแปรรูปการจัดจำหน่าย จัดให้มีการอบรมและพาไปทัศนศึกษากลุ่มที่ประสบผลสำเร็จในการทำงาน แนะนำให้รู้จักให้บริการของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คอยให้คำแนะนำในการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข

5.4 ด้านการตลาดและการช่วยเหลือด้านการเงินการลงทุน

1. ในด้านการตลาดของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวคมีการจัดหาตลาดในการจำหน่ายสินค้าเองและต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่ ซึ่งการจำหน่ายสินค้าจะจำหน่ายสินค้าตามรายการสั่งสินค้าของลูกค้า

แผนภาพที่ 5 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวค

สถานที่จำหน่าย

- โรงเรียนต่างๆ ที่มีสหกรณ์ ในอำเภอหางดง
- ร้านของชำทั่วไปในหมู่บ้าน

- มีผู้มารับสินค้าไปจำหน่ายตามตลาดต่าง ๆ ในอำเภอและในตัวเมือง
- ร้านค้าทั่วไปในอำเภอหางดง
- ร้านค้าในโรงพยาบาลสวนดอก
- ร้านค้าในโรงพยาบาลสันป่าตอง

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกรประสบปัญหาในเรื่องปัจจัยที่จะนำมาแปรรูปผลิตภัณฑ์ไม่มีราคาที่แน่นอน ขาดพ่อค้าคนกลางในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์และขาดคนส่งของ ไม่มีผู้ที่คอยประสานงานกับหน่วยงานราชการ ในบางฤดูก็ไม่มีผู้ที่มาช่วยกันแปรรูปผลิตภัณฑ์เพราะเป็นฤดูที่เกษตรกรต้องทำไร่ทำนา

ที่มาของแหล่งเงินทุน

- เมื่อเริ่มก่อตั้งกลุ่มกู้ยืมเงินจากสำนักงานเกษตรจังหวัด จำนวน 10,000 บาท
- เงินสนับสนุนจาก อบต.หนองแก้ว ในการซื้อวัตถุดิบและอุปกรณ์ เช่น กะทะทองแดง น้ำตาล สติ๊กเกอร์ ฯลฯ ซึ่งเป็นเงินให้เปล่า
- ปีพ.ศ. 2542 กู้ยืมเงินเพิ่มจากสำนักงานเกษตรจังหวัดอีก 50,000 บาท
- เงินจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

การแบ่งกำไรเงินปันผล ให้กับสมาชิกดังนี้

ในการรวมกลุ่มไม่มีการลงหุ้นจึงไม่มีเงินปันผล สมาชิกที่มาทำงานจะได้รับค่าแรงงานที่มาทำงานในแต่ละวันเท่านั้น

5.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้สูตรมาจาก เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรซึ่งเป็นผู้ที่มาให้การอบรมและสอนวิธีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรให้แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร โดยกลุ่มแม่บ้านฯ สนใจจะแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดไหนเจ้าหน้าที่ทางเคหกิจเกษตรก็จะมาสอนให้ เทคโนโลยีที่ใช้ในการแปรรูปเป็นเทคโนโลยีแบบพื้นบ้าน ไม่ได้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงในการผลิต กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกรมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 5 ชนิด ได้แก่ ข้าวเกรียบฟักทอง กล้วยควน กระหรีพัพ น้ำพริกตาแดง มะขามแก้ว 5 รส

ในปัจจุบันนี้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกระบายปัญหาด้านแรงงานเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่มีสวนลำไย ทำให้ไม่มีคนมาทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ปริมาณการผลิตไม่เพียงพอต่อการจำหน่าย ในระยะที่ทำการแปรรูปประสบปัญหาในการผลิตเพราะผลิตภัณฑ์ไม่ตรงต่อความต้องการของตลาดจึงมีการปรับปรุงสูตรเรื่อยมาจนเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคในปัจจุบัน และปัจจัยที่จะนำมาแปรรูปมีราคาค่อนข้างแพงและมีราคาไม่แน่นอน บางครั้งก็ขาดแคลนในท้องถิ่นทำให้เป็นปัญหากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ฯ

ประเภทอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพอาหาร
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ข้าวเกรียบฟักทอง	อย-จ-พท-ชม 367/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กล้วยกวน	อย-จ-พท-ชม 368/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กระหรีพัพ	อย-จ-พท-ชม 369/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	น้ำพริกตาแดง	อย-จ-พท-ชม 370/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	มะขามแก้ว 5 รส	อย-จ-พท-ชม 371/2541

ตารางที่ 8 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

5.6 การรับรองคุณภาพ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 1 ประเภท คืออาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที

การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกได้ทำดังนี้ คือ

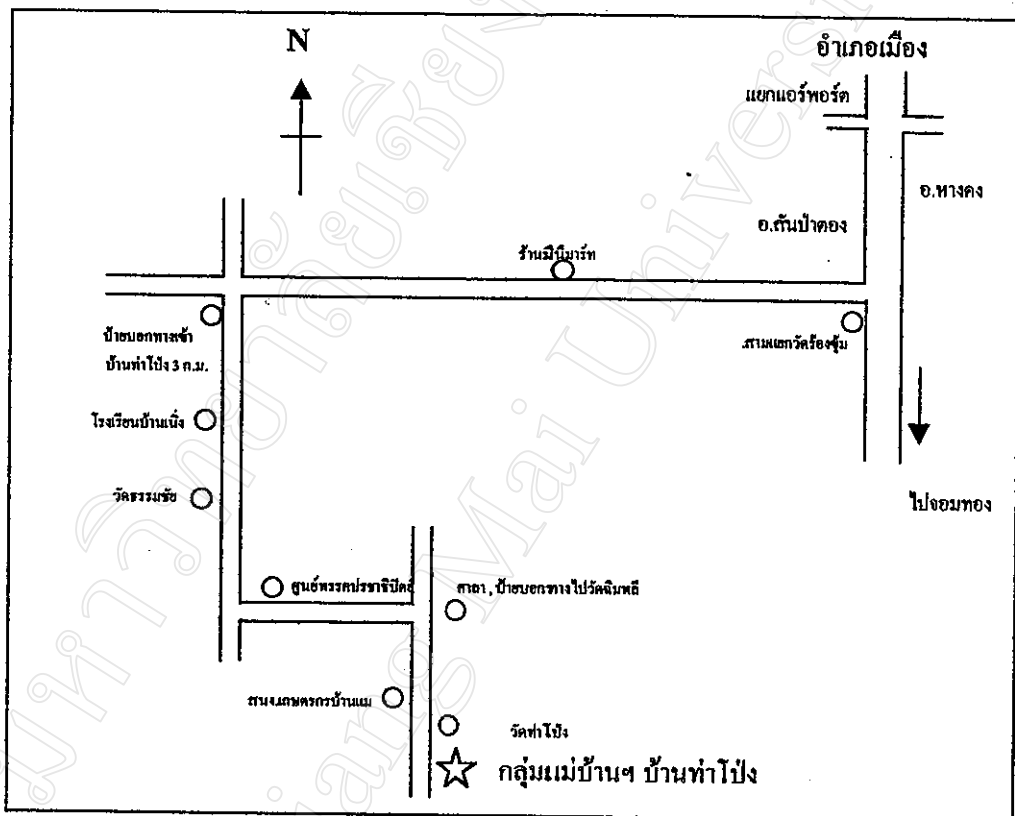
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรว่าการที่จะทำให้อผลิตสามารถจำหน่ายได้มากขึ้นผลิตภัณฑ์ต้องได้รับการรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุขทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกจึงได้ปรึกษาการขอใบรับรองคุณภาพ ฯ กับทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร ซึ่งทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรเป็นหน่วยงานที่คอยประสานงานให้กับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกโดยให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกจัดเตรียมเอกสารดังนี้สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนการค้า แผนที่ตั้ง รูปถ่ายสถานที่ รูปถ่ายคนงาน รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างฉลาก เมื่อจัดเตรียมเอกสารพร้อมแล้วเจ้าหน้าที่เคหกิจและคณะกรรมการในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรฯ จึงได้นำส่งให้เจ้าหน้าที่สสจ. ตรวจสอบหากตรวจสอบไม่ผ่านต้องนำเอกสารมาแก้ไขอีกครั้งจนเอกสารตรวจสอบผ่าน ทางเจ้าหน้าที่ก็จะนัดวันที่จะมาตรวจสอบสถานที่จริงผู้ที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต้องสวมหมวกคลุมผม ล้างมือให้สะอาดและต้องไม่เป็นโรคติดต่อ

ผ่านการตรวจโรคเรียบร้อยแล้วก่อนที่จะทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ขณะที่ทำการแปรรูปต้องไม่สูบบุหรี่และบ้วนน้ำลาย อาคารสถานที่ต้องสะอาดมีพื้น ฝาผนัง เพดาน ที่ทำด้วยวัสดุแข็งแรง ในห้องที่ทำการแปรรูปต้องมีแสงสว่างเพียงพอ ระบายอากาศดี มีมุ้งลวดกันแมลง มีถังขยะที่มีฝาปิด ไม่มีมลพิษทางอากาศ มีอ่างล้างมือและมีทางระบายน้ำ เครื่องมือเครื่องใช้ทุกอย่างที่ใช้แล้วต้องล้างให้สะอาดอยู่เสมอมีโต๊ะที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่สูงจากพื้นประมาณ 60 เซนติเมตร น้ำที่ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต้องเป็นน้ำสะอาด วัตถุดิบที่ใช้มีคุณภาพ สดและใหม่เสมอ ไม่วางผลิตภัณฑ์กับพื้น ในการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุขของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวก ในตอนแรกประสบปัญหาเรื่องโรงเรือนเพราะไม่มีมุ้งลวดหลังจากที่ทำการแก้ไขเรียบร้อยแล้ว ก็ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข (ภาคผนวก ข.)

6. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง อำเภอสันป่าตอง

6.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ คือแหนม โดยกลุ่มตั้งอยู่เลขที่ 154 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านแม่ อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ 50120 โทร (053) 835412

แผนที่ที่ 6 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง

ข้อมูลพื้นฐานของประธานกลุ่ม (พ.ศ.2539 – ปัจจุบัน)

ชื่อ นางอำพร คำมา อายุ 53 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 47 หมู่ที่ 3 ตำบลบ้านแม่

อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ 50120

โทรศัพท์ (053) 835416

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

สถานภาพ สมรส มีบุตร 2 คน

อาชีพหลัก แกะสลักไม้

6.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

6.2.1 เหตุผลที่จัดตั้งกลุ่ม

บ้านท่าโป่ง อำเภอสันป่าตอง มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรขึ้นในหมู่บ้านมานานหลายปี ซึ่งไม่ทราบปีที่จัดตั้งแน่นอน เดิมทีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านฯ ไม่มีการทำกิจกรรมใดๆ ต่อมาก็ได้มีการพัฒนาความเป็นอยู่มากขึ้น มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรออมทรัพย์ขึ้น โดยจะเก็บเงินเป็นรายเดือน และมีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ทำการแปรรูปอื่นๆขึ้นอีก อาทิ เช่น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้า กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทำนา กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทำน้ำพริก ฯลฯ แต่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เดิมทีการทำเหมมนั้นเป็นอาชีพเดิมของ นายปวง สมศักดิ์ ซึ่งทำขายไม่มากขายเฉพาะหน้าบ้านเป็นของคน ต่อมาได้มีเจ้าหน้าที่ เกษตรคือ คุณสุนทรี ภัทรนาวิก และคุณรัตนาภรณ์ กัญญาราช เป็นผู้ที่มาประสานงาน ได้มาแนะนำว่าน่าจะจัดตั้งขึ้นเป็นกลุ่มที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการทำเหมมในหมู่บ้าน เพื่อช่วยยกมาตรฐานหมู่บ้านให้ดียิ่งขึ้น และช่วยให้เหมมที่ผลิตออกมามีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของประชาชนและสามารถขยายตลาดให้กว้างขึ้น โดยการรวมกลุ่มนี้เป็นการรวมกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกร แต่มี นายปวง สมศักดิ์ เป็นที่ปรึกษาและเป็นเจ้าของสูตร โดยให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่สนใจมาร่วมหุ้นกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่งที่ทำการแปรรูปเหมม และมาช่วยกันทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์คือการทำเหมมทุกวัน ส่วนเหมมซี่โครงประมาณ 4-5 ครั้ง ต่อเดือน แรงงานที่มาทำการแปรรูปก็เป็นแรงงานผู้หญิงและค่อนข้างจะมีอายุ การจัดตั้งกลุ่มนี้มีประโยชน์ต่อเกษตรกรบ้านท่าโป่งมาก ช่วยลดปัญหาการว่างงานและทำให้เกิดรายได้แก่ครอบครัว

จัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. 2539

ผู้ริเริ่มก่อตั้งกลุ่มคือ นายปวง สมศักดิ์

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 28 คน

ต้นทุนเมื่อเริ่มก่อตั้ง 5,000 บาท

6.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อเป็นการยกระดับหมู่บ้านให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
3. เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น
4. เพื่อลดปัญหาการว่างงาน
5. เพื่อส่งเสริมความรู้ให้เกษตรกรแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้มีมาตรฐานมากขึ้น
6. เพื่อเป็นการขยายตลาดของเกษตรกร

6.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งกลุ่มมีสมาชิก 28 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 28 คน

จำนวนหุ้น ภายในกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับแหยม ไม่มีการลงหุ้นแต่จะมีการลงหุ้นในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่งซึ่งเป็นกลุ่มใหญ่ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับแหยม เป็นเพียงกลุ่มย่อย

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

ก) คณะกรรมการอำนวยการ

1. ประธาน	คือ นางอำพร คำมา
2. รองประธาน	คือ นางเสงี่ยม มุลทา
3. เลขานุการ	คือ นางทองใบ แก้วคุดา
4. เภรัญญิก	คือ นางสาวสมิตตราจันทร์คำป็น
5. ประชาสัมพันธ์	คือ นางสาวสุรินทร์ทิพย์ ปัญญา

ข) คณะกรรมการการบริหารงาน มีฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้คือ

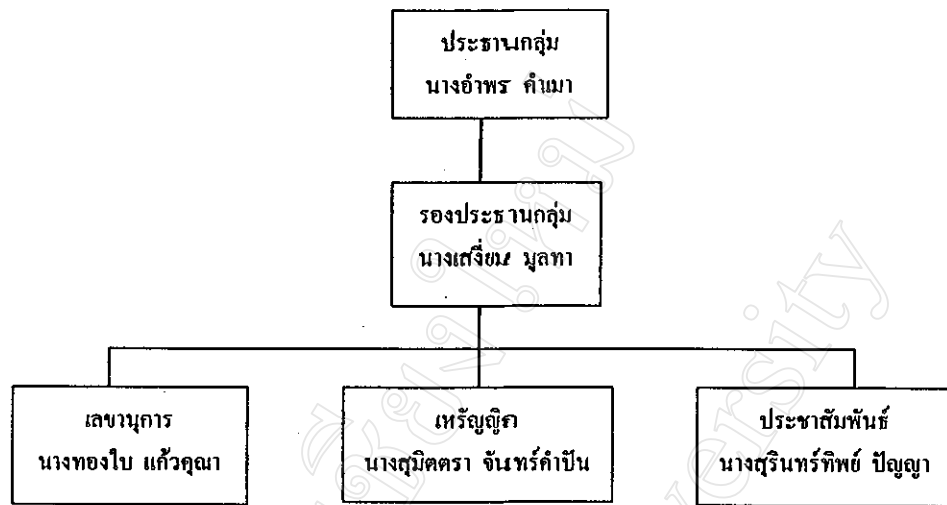
1. ฝ่ายบริหารและการเงิน
2. ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ
3. ฝ่ายส่งเสริมการผลิต
4. ฝ่ายส่งเสริมการตลาด
5. ฝ่ายควบคุมการผลิต
6. ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรม

ค) คณะกรรมการที่ปรึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ

คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการในหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เจ้าหน้าที่ที่ให้การช่วยเหลือ จากสำนักงานอำเภอสันป่าดอง

1. นายสมพล	ใหม่จันทร์	หัวหน้างานสถาบัน ฯ
2. น.ส.สุนทร	ภัทรนาวิก	เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร
3. นางรัตนารณ	กัญญาราช	งานธุรกิจเกษตร
4. นายทองยศ	อุปคำ	เจ้าพนักงานการเกษตร

แผนภูมิที่ 7 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่าง ๆ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่งเป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ด้วยความร่วมมือร่วมใจของทุกๆ คน การดำเนินงานภายในกลุ่มไม่มีกฎ ระเบียบและข้อบังคับใด ๆ ทั้งสิ้น

6.2.4 แผนการดำเนินงาน

ในการดำเนินงานระยะแรกๆ นั้นได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยได้มาพาไปดูงานและทัศนศึกษาวิธีการดำเนินงานตามกลุ่มแม่บ้านที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานและได้พาไปอบรมการทำหมันที่ศูนย์อุตสาหกรรมภาคเหนือเพื่อนำมาปรับปรุงสูตรและขั้นตอนในการผลิตให้ดียิ่งขึ้นและรู้จักวิธีการดำเนินงานภายในกลุ่มโดยกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรแปรรูปหมันมีการดำเนินงานโดยอิสระปราศจากการสั่งการ

6.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง

1. ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปออกมาเป็นที่ต้องการของตลาด ผู้ซื้อนิยมบริโภค
2. ได้เป็นศูนย์ถ่ายทอดความรู้ เกี่ยวกับวิธีการทำงานและการแปรรูปหมัน

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่งประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย
ด้านการผลิต

มีวิธีการผลิตอย่างง่ายไม่ได้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในแปรรูปเป็นของพื้นบ้าน เช่น ใบบอง ข้าวสารฯ ซึ่งใบบองและข้าวสารจะซื้อในหมู่บ้านหากไม่พอจะสั่งจาก

ภาคเมืองใหม่ ส่วนเนื้อหมูนั้นสั่งจากภาคเมืองใหม่เพราะในหมู่บ้านไม่มีเนื้อหมู เพียงพอต่อการแปรรูป ในขั้นตอนการผลิตใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ สด ใหม่เสมอ และไม่ใส่สารเจือปนและวัตถุกันเสีย ทำให้เป็นที่ยอมรับในท้องตลาดเพราะผลิตภัณฑ์มีรสชาติที่อร่อย ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งจำนวนในการผลิตขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจว่ามีผู้บริโภคมาก น้อยเพียงใด

ด้านการตลาด

ในการจำหน่าย มีทั้งขายปลีกและขายส่ง

ด้านแรงงาน

แรงงานที่มาทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นแรงงานในหมู่บ้านและเป็นสมาชิกในกลุ่มเท่านั้น การแปรรูปจะขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดและผู้บริโภค โดยจะทำวันละประมาณ 1,500 - 1,600 ห่อ ต่อหนึ่งวัน ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์แรงงานจะมีงานทำตลอดทั้งปี และกลุ่มฯ ไม่ค่อยมีปัญหาด้านแรงงาน วันหนึ่งจะมาทำงานประมาณ 10 - 12 คน ได้รับค่าแรงงานวันละ 80 - 90 บาท 2 วัน จะจ่ายค่าแรงงาน 1 ครั้ง การเริ่มทำงานประมาณ 8.00 - 9.00 น. และไม่มีเวลากำหนดในการเลิกงานที่แน่นอน หากงานเสร็จไวก็จะได้เลิกไว หากงานเสร็จช้าก็เลิกงานช้า

ด้านการจัดการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง(กลุ่มแปรรูปแหนม)มีการดำเนินงานที่มีระเบียบ สมาชิกทุกคนมีความสามัคคีร่วมแรงร่วมใจกัน ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ

6.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์การ

เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรเป็นหน่วยงานที่คอยมาให้คำแนะนำ จัดอบรมและคอยให้คำปรึกษา แนะนำให้รู้จักใช้บริการของรัฐและรู้จักปรับปรุงสูตรการผลิตให้ดียิ่งขึ้น แนะนำความรู้ให้รู้จักใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในหมู่บ้านมาใช้ในการดำเนินงาน

ด้านการเพิ่มรายได้

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง แปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของท้องตลาดเพราะได้รับการรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุข รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้บริโภคเพื่อนำมาปรับปรุงสูตรการผลิตให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งลุงปวง สมศักดิ์ ผู้ที่เป็นที่ปรึกษาของกลุ่มบอกว่าการที่ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับในท้องตลาดในปัจจุบัน ก็เพราะมาจากคำวิจารณ์แล้วนำมาปรับปรุงสูตรอยู่ตลอด ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีมาก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง (กลุ่มแปรรูป

แทนม) มีการติดต่อหาตลาดเอง โดยจะนำสินค้าไปขอร้องขายตามแหล่งชุมชนต่าง ๆ

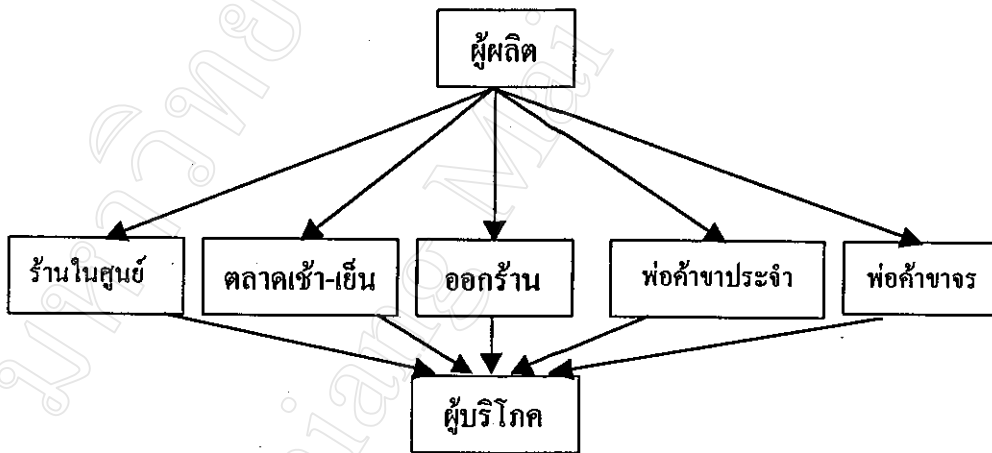
คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรเป็นหน่วยงานที่มาแนะนำวิธีการบริหารงานภายในกลุ่ม การติดต่อของใช้บริการของรัฐ และการหาตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ให้ความช่วยเหลือในการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข โดยมาดูแลสินค้าแต่ละครั้งเมื่อก่อตั้งกลุ่มใหม่ และมาดูแลประมาณเดือนละครั้งเมื่อผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับของตลาดแล้ว

6.4 การตลาดและความช่วยเหลือด้านการเงินการลงทุน

1. ด้านการตลาดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง(กลุ่มแปรรูปแทนม) มีการจำหน่ายสินค้าตามรายการสั่งสินค้าและนำไปส่งตามแหล่งจำหน่าย โดยผู้ต้องการสินค้าจะสั่งมาทางกลุ่มแม่บ้านฯ ก็จะผลิตตามรายการสั่งสินค้า

2. มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เฉพาะเงินสด

แผนภาพที่ 6 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง

สถานที่จำหน่าย

- กาดสันป่าตอง
- กาดแล่น้อย
- กาดหางดง
- ร้านขายของชำในหมู่บ้านและตำบล
- มีผู้มารับสินค้าเอง เพื่อนำไปจำหน่ายในตัวเมืองแต่ไม่ทราบสถานที่จำหน่าย
- กาดเช้าในหมู่บ้าน
- กาดแลงบ้านกาด
- ตลาดในอำเภอแม่วาง

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่งขาดผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและขาดตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ อีกทั้งทำเลของแหล่งที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์อยู่ห่างจากการคมนาคมไม่เป็นทางผ่าน ในตลาดมีผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันนี้มาก มีการแข่งขันกันสูง

แหล่งที่มาของเงินทุน

- เงินกู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์ จำนวน 5,000 บาท
- เงินจากการจำหน่ายสินค้า
- เงินช่วยเหลือจาก อบต.(มียาชาว่า) จำนวน 5,000 บาท

การแบ่งกำไรเงินปันผล ให้กับสมาชิก กลุ่มไม่มีการลงทุน จึงไม่มีเงินปันผล

6.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่งมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ 2 ชนิด คือ แหนม (แหนมเนื้อและแหนมหนัง) ซี่โครงแหนม ซึ่งการตัดสินใจจัดตั้งกลุ่มที่ทำการแปรรูปแหนมเพราะความชำนาญของคนในพื้นที่ และประเมินจากความต้องการของท้องตลาด

การจัดตั้งกลุ่มในการแปรรูปเริ่มแรกประสบปัญหาเรื่อง สูตรในการผลิต โรงเรือน เครื่องจักร เงินทุน จึงทำการขอความช่วยเหลือด้านการเงินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างโรงเรือนและซื้อเครื่องจักร ซึ่งเป็นปัจจัยในการแปรรูปผลิตภัณฑ์

ประเภทอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพ
อาหารควบคุมเฉพาะ	แหนม	อย-ฉพ.น 12/2541
อาหารควบคุมเฉพาะ	ซี่โครงแหนม	-

ตารางที่ 9 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

6.6 การรับรองคุณภาพ

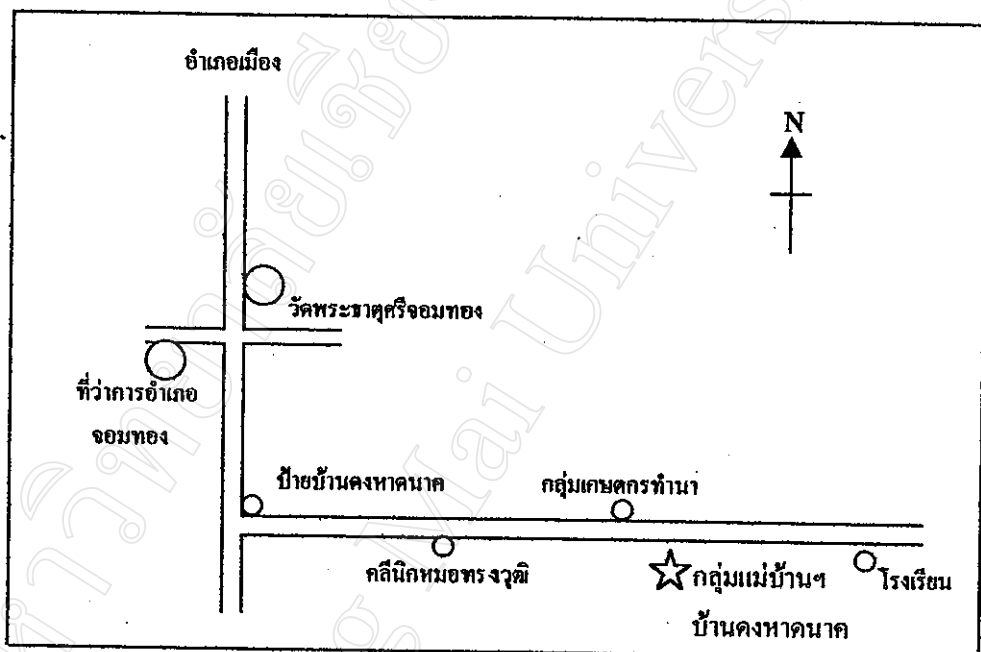
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 1 ประเภท คือ อาหารควบคุมเฉพาะ

การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่งได้ทำดังนี้ คือ จัดเตรียมสถานที่ และจัดเตรียมเอกสารให้พร้อมเอกสารที่จัดเตรียมก็ คือ สำเนา ทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนการค้า แผนที่ตั้งของกลุ่ม รูปถ่ายสถานที่ รูปถ่ายคนงาน รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างฉลากเพื่อให้เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรผู้ที่คอยมาประสานงานนำไปมอบให้ สาธารณสุขจังหวัด ส่วนสถานที่นั้นทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่งได้จัดทำโรงเรือนที่มี มุ้งลวดเพื่อป้องกันแมลง ภายในห้องมีแสงสว่างที่เพียงพอ ระบายอากาศดี มีโต๊ะที่ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ มีถังขยะที่มีฝาปิดและมีอ่างล้างมือ มีทางระบายน้ำ ไม่มีน้ำขัง ส่วนผู้ที่มาทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต้องผ่านการตรวจโรคเรียบร้อยแล้ว ไม่มีโรคประจำตัวหรือเป็นพาหะนำโรค ก่อนที่จะทำการแปรรูปต้องล้างมือให้สะอาด และสวมหมวกคลุมผม ไม่สูบบุหรี่ และ บ้วนน้ำลายขณะที่ทำการแปรรูป วัตถุดิบที่ใช้ในการแปรรูปต้องมีคุณภาพ น้ำที่ใช้ต้องเป็นน้ำสะอาด บริเวณที่ทำการแปรรูปไม่มีมลพิษทางอากาศ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง มีการจัดเตรียมสถานที่อย่างดีทำให้ไม่มีปัญหาเรื่องสถานที่ในขั้นตอนการขอการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข แต่มีปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีขั้นตอนการตรวจอย่างละเอียดเพราะเป็นอาหารที่ควบคุมเฉพาะ มีการตรวจสอบถึง 8 ชนิด ทำให้ต้องปรับปรุงสูตรในการแปรรูปและ ส่วนผสมของผลิตภัณฑ์อีกหลายขั้นตอน ทำให้ขั้นตอนในการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐาน มีระยะเวลาที่นานพอสมควร(ภาคผนวก ข.)

7. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคางคก อำเภोजอมทอง

7.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคางคก เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรจำพวกกระเทียมและกลั้วช ขนมหอมฟั๊บ ทองคั้น โดยกลุ่มตั้งอยู่เลขที่ 522 หมู่ที่ 7 ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ 50230 โทร.(053) 361092

แผนที่ที่ 7 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคางคกและที่ตั้งอาคารศูนย์แปรรูปอาหาร

ข้อมูลพื้นฐานของประธานกลุ่ม (พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน)

ชื่อ นางบัวจ๋า จิระธรรม อายุ 42 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 522 หมู่ 7 ตำบลสบเตี๊ยะ

อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ 50230

โทรศัพท์ (053) 361092

การศึกษาสูงสุด มัธยมศึกษาตอนต้น

สถานภาพ สมรส มีบุตร 1 คน

อาชีพหลัก ก่อสร้าง ค้าขาย ทำสวนลำไย

7.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

7.2.1 เหตุผลที่จัดตั้งกลุ่ม

บ้านดงหาดนาค มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านมาหลายปีแล้วแต่ไม่มีการจัดทำกิจกรรมใดๆ ขึ้น ภายหลังก็มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาค โดยนางบัวจ๋า จิระธรรม เป็นประธานกลุ่มเวลาต่อมาในปี พ.ศ. 2540 เป็นปีที่ราคากระเทียมตกต่ำมาก ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาในการจำหน่าย ซึ่งตกต่ำถึงกิโลกรัมละ 2 – 5 บาท ประกอบกับทางสำนักงานเกษตร อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้มาอบรมและแนะนำวิธีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร นางบัวจ๋า จิระธรรมจึงมีความคิดที่จะตั้งกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรขึ้น เพื่อช่วยพยุงราคากระเทียม ทำให้ชาวบ้านสามารถจำหน่ายกระเทียมได้และไม่เกิดปัญหาการว่างงาน ช่วยเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว หลังจากที่ได้ดำเนินการแปรรูปกระเทียมคองแล้วกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรก็คิดที่จะแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพิ่มขึ้นอีก โดยมีเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรพาไปดูงานการผลิตกล้วยอบเนย กล้วยตากและกล้วยอบเกลือ การทำขนมทองพับและขนมทองตันที่จังหวัดสุโขทัยและได้กลับมาลองผลิตดูในตอนแรกก็ประสบปัญหา จึงต้องเดินทางไปดูงานที่จังหวัดสุโขทัยอีกครั้งหนึ่ง แล้วก็นำความรู้จากการดูงานและไปทัศนศึกษาที่จังหวัดสุโขทัยมาปรับปรุงสูตรการทำกล้วยอบเนยจนได้รสชาติเป็นผลิตภัณฑ์ในปัจจุบัน นับได้ว่าประสบความสำเร็จในการจำหน่าย ซึ่งทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาคได้ซื้ออุปกรณ์ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรทั้งหมดมาจากกลุ่มแม่บ้าน ๑ จังหวัดสุโขทัยด้วย

จัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. 2540

ผู้เริ่มก่อตั้งคือ นางบัวจ๋า จิระธรรม

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 11 คน ลงหุ้นคนละ 2,800 บาท

ต้นทุนเมื่อเริ่มก่อตั้ง 30,800 บาท

7.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายกระเทียมได้
2. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร
3. เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร
4. ช่วยลดปัญหาการว่างงานในชนบท
5. เพื่อช่วยยกระดับหมู่บ้านให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น
6. เพื่อให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรโดยเฉพาะ

7.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งมีสมาชิก 11 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 11 คน จำนวนหุ้น ไม่มีการลงหุ้น
ในกลุ่มแปรรูปผลผลิตทางเกษตรกรรมของกลุ่มแม่บ้าน หุ้นต่าง ๆ ของกลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกรรมที่ทำการแปรรูปบ้านคงหาขนาดได้รวมอยู่ในกลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน

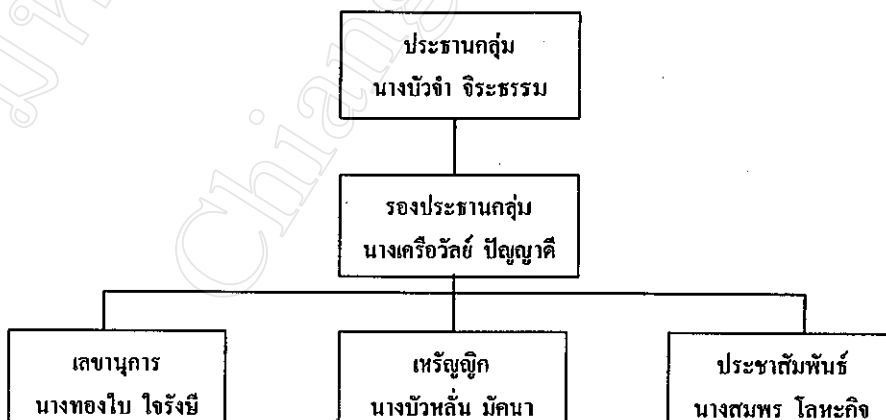
โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

ก) คณะกรรมการอำนวยการ

1. ประธาน	นางบัวจ๋า	จิระธรรม
2. รองประธาน	นางเครือวัลย์	ปัญญาดี
3. เลขานุการ	นางทองใบ	ใจรัมย์
4. เสร็จญุก	นางบัวหลั่น	มัทนา
5. ประชาสัมพันธ์	นางสมพร	โลหะกิจ

ที่ปรึกษา

1. นายดวงจันทร์ กันธิยะ	ผู้ใหญ่บ้าน
2. นายมี ตาดี	ประธานกลุ่มเกษตรกรรมทำนาสเบเต๊ะ
3. นายสุพรรณ แสงคำมา	สมาชิก อบต.
4. นายเบญจมิน สุตา	สมาชิก อบต.

แผนภูมิที่ 8 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมบ้านคงหาขนาด

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่างๆ

ภายในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรรมบ้านคงหาขนาดไม่มีกฎ และข้อบังคับใดๆ ในการ
ดำเนินงาน หากมีปัญหาวะไรก็จะประชุมกันในวันที่มาช่วยกันทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์

7.2.4 แผนการดำเนินงาน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคงหาดนาความีแผนการดำเนินงานโดยได้รับคำแนะนำจากเคหกิจเกษตรซึ่งมาสอนวิธีการผลิตและวิธีการดำเนินงาน พาไปดูงานและทัศนศึกษากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จในการทำงาน โดยประธานกลุ่มและรองประธานเป็นผู้ดำเนินแผนการทำงาน วางแผนการผลิตและกำหนดวันผลิตตามที่ถูกคำสั่งสินค้ามา และมีคณะกรรมการคอยให้คำปรึกษา โดยที่ผู้ถือหุ้นที่ไม่ใช่คณะกรรมการ ไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมาเข้าร่วมกลุ่มก็เพื่อหวังผลตอบแทน ในแต่ละปีเท่านั้น

7.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคงหาดนาควา

1.ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปออกมาเป็นที่นิยมของลูกค้าและเป็นที่ต้องการของตลาด เพราะกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคงหาดนาควาผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคงหาดนาควาประสบผลสำเร็จประกอบด้วย
ด้านการผลิต

ในขั้นตอนการผลิตกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคงหาดนาควาก็มีการปรับปรุงสูตรของผลิตภัณฑ์เรื่อยมาจนเป็นที่ยอมรับของท้องตลาดได้ในที่สุด โดยวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตเป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพ และผลิตภัณฑ์ได้รับใบรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

ด้านการตลาด

การขายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านฯ มีทั้งขายปลีกและขายส่ง

ด้านแรงงาน

แรงที่มาทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเป็นแรงงานในหมู่บ้าน โดยจะจ้างในวันที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ในจำนวนมาก โดยได้รับค่าแรงวันละ 80-100 บาท แล้วแต่ลักษณะของงาน หากวันที่มีงานไม่มากผู้ที่มาทำงานจะเป็นคณะกรรมการภายในกลุ่มมาทำกันเพียง 5 คน ซึ่งจะได้รับเงินปันผลในปลายปี ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์จะทำกันตลอดทั้งปี

ด้านการจัดการ

การดำเนินงานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาตลาด การจัดซื้อวัตถุดิบ การกำหนดวันผลิต การกำหนดจำนวนผลิต การวางแผนงาน และการจัดการในด้านต่างๆ ดำเนินงานโดยคณะกรรมการ ซึ่งมีประธานและรองประธานเป็นผู้บริหารงานโดยหลักๆ สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มมีการดำเนินงานด้วยความสามัคคี ซื่อสัตย์ สุจริต ต่างก็ทำงานตามหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มที่ จึงทำให้กลุ่มประสบผลสำเร็จ

7.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์การ

ในการจัดองค์การของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาคได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้คำแนะนำและจัดอบรมวิธีการจัดองค์การให้มีการดำเนินงานที่เหมาะสม แนะนำให้รู้จักใช้บริการของรัฐเพื่อมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต

เมื่อเริ่มก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาคขึ้นมา สมาชิกภายในกลุ่มฯ เริ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพราะได้นำเอาวิธีการดำเนินงานมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

ด้านการเพิ่มรายได้

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาค มีการดำเนินงานโดยอิสระปราศจากการควบคุมจากหน่วยงานอื่นๆ ในการต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่ ซึ่งใช้รถสำรวจไปตามสถานที่จำหน่ายสินค้าเอง เพื่อติดต่อฝากขายสินค้าตามร้านต่างๆ ในด้านผลิตภัณฑ์มีการคิดแปลงผลิตภัณฑ์ให้มีความแปลกใหม่ออกมาเรื่อยๆ

คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรเป็นหน่วยงานที่มาให้ความช่วยเหลือด้านต่างๆ แก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาค ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกลุ่มฯ ได้จัดให้มีการไปดูงานต่างจังหวัด แนะนำวิธีการผลิต ช่องทางการจัดจำหน่าย ในระยะแรกนั้นเจ้าหน้าที่จะมาดูแลอาทิตย์ละ 1 ครั้ง เมื่อกลุ่มแม่บ้านฯ มีการดำเนินงานที่เป็นระบบแล้วก็มาประมาณเดือนละ 1 ครั้ง

7.4 การตลาดและการช่วยเหลือด้านการเงินการลงทุน

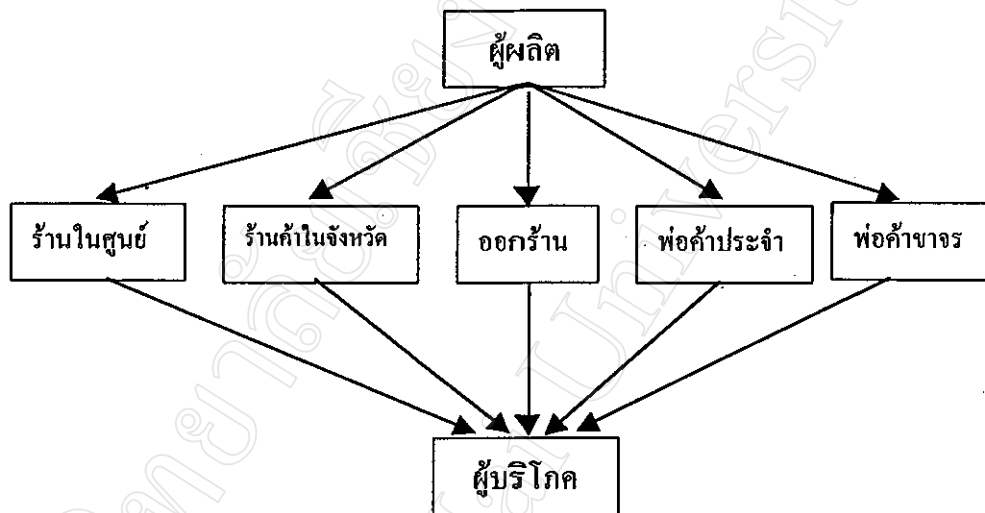
1. การจำหน่ายสินค้าจะจำหน่ายตามรายการสั่งสินค้าของลูกค้า
2. การหาตลาดที่จะจำหน่ายสินค้ากลุ่มแม่บ้านฯ จะติดต่อเอง และได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรจอมทองในการติดต่อประสานงานกับร้านค้าต่างๆ
3. ผลิตภัณฑ์ส่วนหนึ่งก็มีพ่อค้าคนกลางมาติดต่อเพื่อรับสินค้าไปจำหน่าย

สถานที่จำหน่าย

- ร้านค้าปลีกทั่วไปในบ้านดงหาดนาค
- ตลาดสดบ้านดงหาดนาค
- จำหน่ายที่แหล่งผลิตคือที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาค

- จำหน่ายในงานเทศกาลต่าง ๆ ที่ทางราชการจัดให้ไปออกงาน
- จำหน่ายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่โครงการหลวงคอยคำ
- จำหน่ายตามโรงเรียนประถมในอำเภอจอมทอง
- ร้านค้าในโรงพยาบาลจอมทอง

แผนภาพที่ 7 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาคนาด

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

ในการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มแม่บ้านฯ ปัญหาที่มักประสบประจำ คือการได้รับเงินจากผู้รับผลิตภัณฑ์ล่าช้า ไม่ตรงตามกำหนดขาดตลาดในการจำหน่ายสินค้าและขาดพ่อค้าคนกลาง ในปัจจุบันนี้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาคนาดมีกำลังที่จะผลิตสินค้าได้อย่างเต็มที่จึงต้องการตลาดในการจำหน่ายสินค้าเพิ่มขึ้นอีก แต่ว่าผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันนี้ในท้องตลาดมีอยู่ทั่วไป ซึ่งเป็นการยากในการหาตลาดที่จะจำหน่ายสินค้าที่อยู่ต่างอำเภอออกไป

แหล่งที่มาของเงินทุน

- เงินจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- เงินจากการระดมเงินทุนจากสมาชิก 11 คน คนละ 2,800 บาท เป็นเงินทั้งหมด 30,800 บาท
- เงินช่วยเหลือจาก สส.อำเภวนวย ยศสุข จำนวน 10,000 บาท ซึ่งเป็นเงินให้เปล่า

- เงินกู้จากธนาคารออมสินจำนวน 400,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ย
- เงินกู้จากกลุ่มแม่บ้านออมทรัพย์ จำนวน 100,000 บาท

การแบ่งกำไรเงินปันผล ให้กับสมาชิกดังนี้

การแบ่งกำไรเงินปันผลของกลุ่มแม่บ้านฯ ไม่ได้ทำตอนสิ้นปี ดังเช่นกลุ่มอื่นๆ แต่จะแบ่งกำไรกันก็ต่อเมื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์หมดในรอบหนึ่ง ซึ่ง 5% เก็บไว้เป็นเงินของกลุ่ม 30% เอาไว้ใช้หนี้เงินกู้ที่กู้ยืมมาและอีก 45% แบ่งเป็นค่าแรงงานและค่าวัสดุ อุปกรณ์ที่นำมาเป็นส่วนหนึ่งในการแปรรูป

7.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาควมีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรทั้งหมด 7 ชนิด คือ น้ำพริกตาแดง กระเทียมดอง กล้วยอบเนย กล้วยอบเกลือ ขนมหองพับ ขนมหองตัน และไข่ต้ม ซึ่งมีเทคนิคเป็นผู้ที่มอบรมวิธีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทั้ง 7 ชนิดนี้ โดยทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจะเป็นผู้ที่เสนอไปว่าความต้องการที่จะแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใดบ้าง ทางเทคนิคเกษตรจะมาจัดอบรมให้ในหมู่บ้าน และพาไปดูงานกลุ่มที่แปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ เช่นที่สุโขทัยไปดูวิธีการทำกล้วยอบเนย กล้วยอบเกลือ ทองตัน ทองพับ ซึ่งต้องไปดูถึง 2 ครั้งกว่าที่จะทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้สูตรที่ต้องการและเป็นที่ถูกใจของลูกค้า

ประเภทอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพอาหาร
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กล้วยอบเนย	อย-จ-พท-ชม 383/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กล้วยอบเกลือ	อย-จ-พท-ชม 383/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ทองตัน	อย-จ-พท-ชม 383/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ทองพับ	อย-จ-พท-ชม 383/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	น้ำพริกตาแดง	อย-จ-พท-ชม 383/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ไข่ต้ม	-
อาหารทั่วไป	กระเทียมดอง	-

ตารางที่ 10 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

7.6 การรับรองคุณภาพ

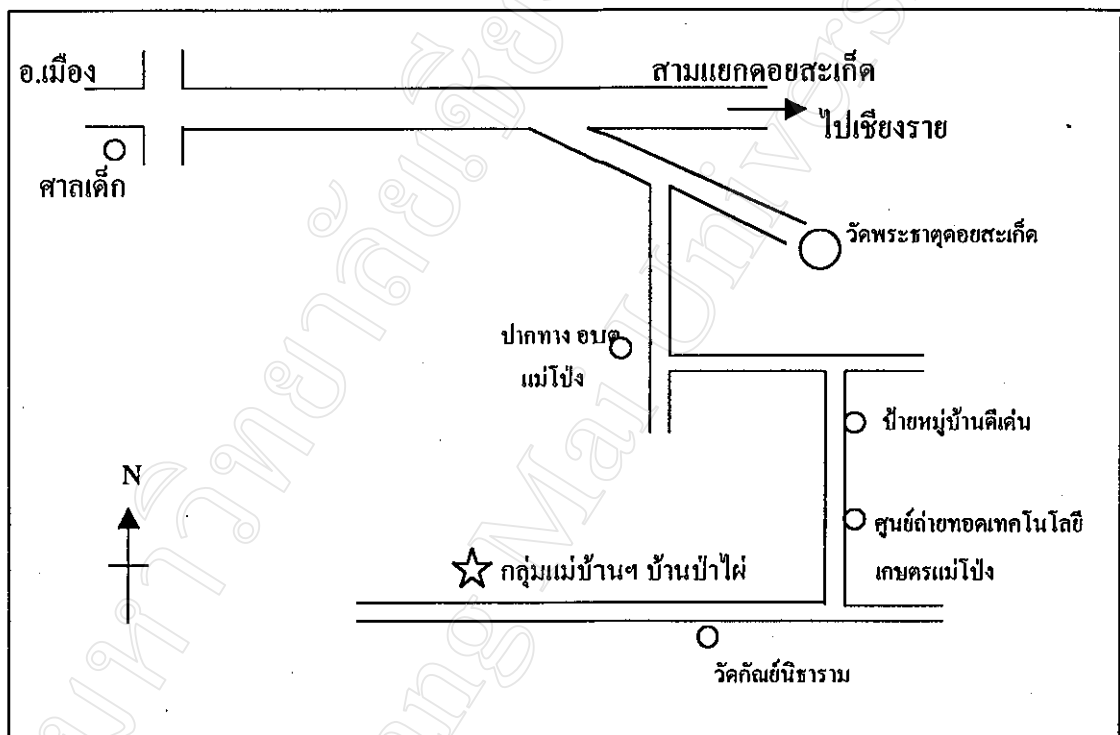
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคงหาดนาค มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 2 ประเภท คือ อาหารทั่วไป และ อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที

การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคงหาดนาคได้ทำดังนี้ คือ สำนักงานเกษตรอำเภอ โดยเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรเป็นหน่วยงานที่คอยประสานงานกับกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคงหาดนาคในการขอใบรับรองคุณภาพจากกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งทางกลุ่มแม่บ้านฯ ต้องจัดเตรียมเอกสารให้พร้อมเอกสารที่จัดเตรียมมีดังนี้สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนการค้า แผนที่ตั้ง แผนผังสถานที่ รูปถ่ายสถานที่ รูปถ่ายคนงาน รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างฉลาก จากนั้นก็นำเอกสารส่งให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ หลังจากการจัดเตรียมเอกสารครบแล้วทางกลุ่มแม่บ้านก็ได้จัดเตรียมสถานที่ให้พร้อม โดยได้จัดทำโรงเรือนที่มีมุ้งกวดเพื่อกันแมลงและภายในห้องต้องระบายอากาศดี มีแสงสว่างที่เพียงพอ เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ในการผลิตทุกอย่างต้องสะอาด น้ำที่ใช้ในการผลิตต้องเป็นน้ำสะอาด วัตถุดิบที่ใช้มีคุณภาพ สดและใหม่เสมอ ผู้ที่มาทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรต้องผ่านการตรวจร่างกายมาเรียบร้อยแล้ว ต้องไม่มีโรคประจำตัวหรือเป็นพาหะนำโรค ก่อนสัมผัสอาหารต้องล้างมือ และสวมหมวกคลุมผม ไม่สูบบุหรี่ บ้วนน้ำลาย ขณะที่ทำการแปรรูปอาหาร ภายในห้องต้องมีโต๊ะที่ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรซึ่งต้องสูงจากพื้นประมาณ 60 เซนติเมตร ไม้วางอาหารกับพื้น มีอ่างล้างมือและมีทางระบายน้ำมีถังขยะที่มีฝาปิด ไม่มีมลพิษทางอากาศ หลังจากที่ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคงหาดนาคก็จัดเตรียมทั้งเอกสารและสถานที่พร้อมทุกอย่าง เมื่อเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจสถานที่จึงไม่มีปัญหาอะไร และได้รับใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข(ภาคผนวก ข.)

8. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ อำเภอคอยสะแก

8.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ เป็นกลุ่มแม่บ้านที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์หลายชนิด ผลิตภัณฑ์ที่นิยมของผู้บริโภคมากที่สุด คือกระเทียมดอง โดยกลุ่มตั้งอยู่เลขที่ 1/1 หมู่ที่ 2 ตำบลแม่โป่ง อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ 50220 โทร.(053) 840102

แผนที่ที่ 8 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่

ข้อมูลพื้นฐานของประธานกลุ่ม (พ.ศ.2541 – ปัจจุบัน)

ชื่อ นางอุทิศ ทะลาบุญ อายุ 47 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 76 หมู่ 2 ตำบลแม่โป่ง

อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ 50220

โทรศัพท์ (053) 840102

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

สถานภาพ สมรส มีบุตร 2 คน

อาชีพหลัก ทำสวน เพาะเห็ด เลี้ยงไก่เมือง

8.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

8.2.1 เหตุผลที่จัดตั้งกลุ่ม

บ้านป่าไผ่ อำเภอคอยสะเกิดเป็นหมู่บ้านที่มีพืชผลทางการเกษตรหลายชนิด โดยเฉพาะกระเทียมผลิตกันมากและเป็นกระเทียมพันธ์ที่ดีแต่ก็ประสบปัญหา กระเทียมเป็นพืชที่มีราคาดีกลับมีปัญหา ราคากระเทียมตกต่ำ ถึงกิโลกรัมละ 5.00 บาท ส่วนผลไม้ คือมะม่วงแก้ว ราคา กิโลกรัมละ 1.00 บาท ซึ่งไม่พอกับค่าจ้างแรงงานและการลงทุนที่เพาะปลูกจึงคิดแก้ปัญหา โดยการจัดตั้งกลุ่มแปรรูปขึ้นเพื่อพยุงราคากระเทียมและเป็นการเพิ่มมูลค่าของกระเทียมขึ้นกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ หมู่ที่ 2 ตำบลแม่โป่ง อำเภอคอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านหนึ่งในหมู่บ้านบริวารรอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

จัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2525

ผู้เริ่มก่อตั้งคือ นางฟองนวล ธาตุอินจันทร์

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 38 คน ลงหุ้นคนละ 50 บาท

ต้นทุนเริ่มก่อตั้ง 19,000 บาท

การเปลี่ยนแปลงประธานกลุ่มคือ

ประธานคนที่ 1 ชื่อ นางฟองนวล ธาตุอินจันทร์ ปี พ.ศ.2525 – พ.ศ.2541

ประธานคนที่ 2 ชื่อ นางอุทิศ ทะลาบุญ ปี พ.ศ.2541 – ปัจจุบัน

8.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกแม่บ้านเกษตรกรมีการรวมตัวกันในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่นให้เพิ่มมูลค่าผลผลิตเป็นอุตสาหกรรมทางการเกษตรเป็นการผลิตแบบครบวงจร
2. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว ครอบครัวละ 10,000 - 25,000 บาท/ปี
3. เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร ด้านการแปรรูป การถนอมอาหาร
4. เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิต และเพิ่มประสิทธิภาพการใช้แรงงานในชนบท ลดปัญหาการว่างงาน ใ้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

8.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งมีสมาชิก 38 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 149 คน

จำนวนหุ้น 7,192 หุ้นๆ ละ 100 บาท เป็นเงิน 719,200

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

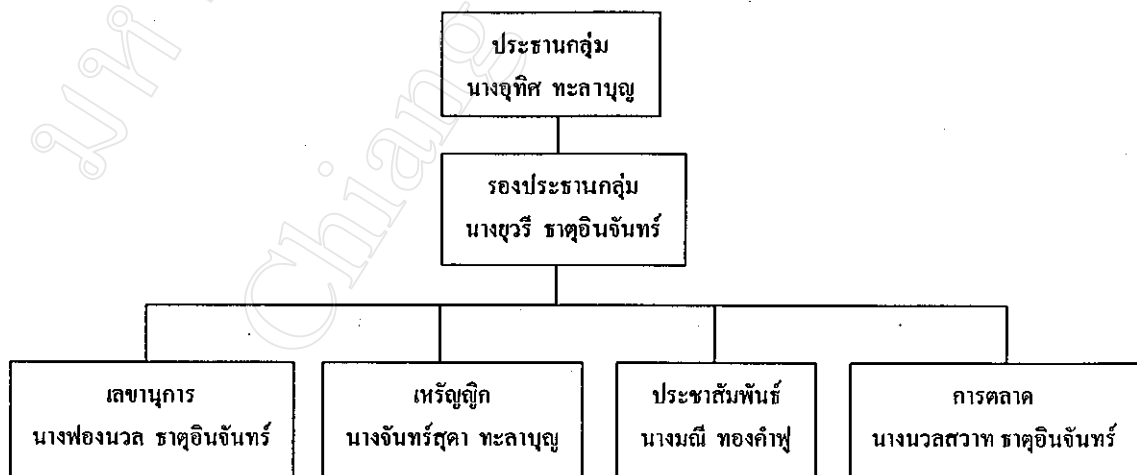
ก) คณะกรรมการอำนวยการ

1. ประธาน	นางอุทิศ	ทะเลบุญ
2. รองประธาน	นางยุวรี	ชาติอินจันทร์
3. เลขานุการ	นางพองนวล	ชาติอินจันทร์
4. เภรัญญิก	นางจันทร์สุดา	ทะเลบุญ
5. ประชาสัมพันธ์	นางมณี	ทองคำฟู
6. การตลาด	นางนวลสวาท	ชาติอินจันทร์

ข) คณะกรรมการบริหารงาน

1. ฝ่ายบริหารและการเงิน
2. ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ
3. ฝ่ายส่งเสริมการผลิต
4. ฝ่ายส่งเสริมการตลาด
5. ฝ่ายควบคุมการผลิต
6. ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรม

ค) คณะกรรมการที่ปรึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิ

แผนภูมิที่ 9 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่างๆ

กลุ่มแม่บ้านป่าไผ่ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจึงยังไม่มีข้อบังคับที่ชัดเจน
ระเบียบการดำเนินงานของกลุ่มถูกจำกัดโดยคณะกรรมการ

8.2.4 แผนการดำเนินงาน

คณะกรรมการบริหารของกลุ่มแปรรูปกลุ่มแม่บ้านป่าไผ่เป็นผู้วางแผนการดำเนินงานการจัดหาปัจจัยการผลิตและตลาดจำหน่าย โดยได้รับความรู้จากแหล่งบริการวิชาการ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรได้มาให้ความช่วยเหลือในตอนแรก ได้มีการจัดอบรมให้คำแนะนำ ปรึกษา และมาคอยดูแลจนบรรลุผลสำเร็จการดำเนินงานของกลุ่มปราศจากการควบคุมหรือสั่งการจากองค์การภายนอก กลุ่มเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่ โดยที่กลุ่มสมาชิกผู้ถือหุ้นไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพียงแค่มาร่วมหุ้นเพื่อหวังผลตอบแทน ในแต่ละปีเท่านั้น

8.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านป่าไผ่

1. รางวัลต่างๆ ที่ได้รับเนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จ
  - ปี 2535 ได้รับรางวัลชนะเลิศที่ 1 จังหวัดเชียงใหม่
  - ได้รับรางวัลชนะเลิศที่ 3 ระดับภาคเหนือ
  - ปี 2540 ได้รับรางวัลชนะเลิศที่ 1 ทั้งระดับจังหวัด และระดับภาคเหนือ
  - ปี 2541 ได้รับรางวัลโล่พระราชทาน สถาบันเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ
2. กลุ่มแม่บ้านป่าไผ่ประสบผลสำเร็จเพราะความสามัคคีภายในกลุ่ม ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนในด้านต่างๆ และผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ
  - ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านป่าไผ่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย
    - ด้านการผลิต
      - ดำเนินการตามกรรมวิธีการผลิตอย่างง่าย ไม่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพรักษาความสะอาดในขบวนการผลิตทุกขั้นตอน และใช้อัตราส่วนผสมเหมาะสมทุกขั้นตอน
      - ไม่ใส่สารเจือปนและวัตถุกันเสีย ได้รับการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา
    - ด้านการตลาด
      - การขายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมีทั้งขายปลีกทั้งขายส่งทั้งนอกและในประเทศ
    - ด้านแรงงาน
      - แรงงานในการผลิต ผลิตภัณฑ์แปรรูปนี้ จะเป็นแรงงานในหมู่บ้านและหมู่บ้านใกล้เคียง ทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก การผลิตจะมีงานให้ทำทั้งปี จึงไม่เคยประสบปัญหา
      - ด้านแรงงาน เช่น ให้รับกระเทียมไปปลูกเปลือกให้ค่าแรงการปลูก กิโลกรัมละ 12 บาท
    - ด้านการจัดการ
      - กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ได้ดำเนินการบริหารและจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ

ซึ่งสมาชิกทุกคนมีความสามัคคี ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบและตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด และทำให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ มีการจัดหัวหน้ารับผิดชอบงานคนละ 10 วัน โดยให้ค่าแรงวันละ 150 บาท ส่วนบุคคลอื่นๆ ที่มาทำงานจะได้วันละ 100 บาท โดยให้การต่อกับตรงเวลาทำงาน

8.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์กร

เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรเป็นผู้มาให้คำแนะนำ ในเรื่องวิธีการผลิตและจัดจำหน่าย มีการจัดการอบรม โดยมาสาธิตวิธีการแปรรูปพืชผลทางการเกษตรแนะนำให้รู้จักใช้บริการของรัฐ แนะนำความรู้ให้เกษตรกรสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในหมู่บ้านมาใช้ในการดำเนินกิจการแปรรูปให้มากที่สุด

ด้านการเพิ่มรายได้

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ ได้มีการทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อนำมาเป็นแนวทางปรับปรุงกลุ่ม รู้จักรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลภายนอกเพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาด ผู้บริโภคซื้อสินค้ามากขึ้น กลุ่มมีรายได้เพิ่ม

คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ได้รับคำแนะนำและให้คำปรึกษา ส่วนใหญ่มีทั้งลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยทางเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มาแนะนำวิธีการผลิต การจัดจำหน่าย การทำบัญชีรับ-จ่าย การขายผลิตภัณฑ์ เมื่อเริ่มตั้งกลุ่มระยะแรกเจ้าหน้าที่มาประมาณเดือนละ 3-4 ครั้ง ปัจจุบันมาประมาณเดือนละครั้ง

8.4 การตลาดและความช่วยเหลือด้านการเงินการลงทุน

1.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรป่าไผ่จัดจำหน่ายสินค้าตามรายการตั้งสินค้า โดยผู้ต้องการสินค้าจะสั่งมาทางกลุ่มแม่บ้านก็จะผลิตและนัดวันส่งสินค้า มีจำหน่ายปลีกที่ศูนย์ตลอด ดำเนินการโดยคณะกรรมการ

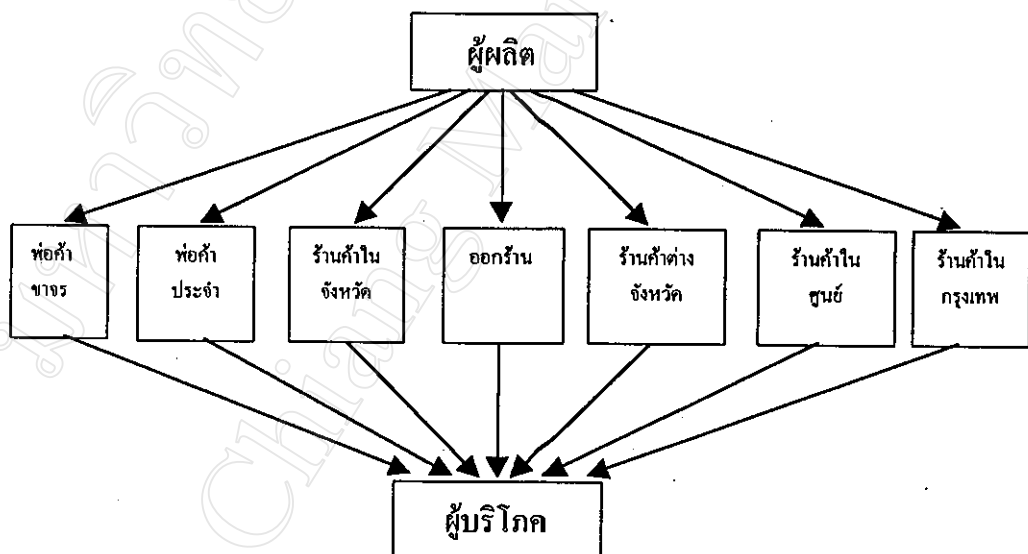
2.เมื่อเริ่มก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ผลิตสินค้าขึ้นมาได้มีผู้บริโภควิจรณ์ ผลผลิตในด้านต่างๆ จึงเป็นผลดีต่อกลุ่มแม่บ้านเพื่อนำมาปรับปรุงผลผลิตให้ตรงกับความต้องการของตลาด

3.การจัดจำหน่ายมีแผนดำเนินการจำหน่ายสินค้าของกลุ่มแม่บ้านไปยังผู้ซื้อ โดยการจำหน่ายทั้งขายปลีกและขายส่งทั้งในและนอกประเทศ

สถานที่จำหน่าย

- ที่ศูนย์แปรรูปของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่
- ร้านค้ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ตลาดกลาง อดก. (กรุงเทพ)
- ศูนย์การค้าในจังหวัดเชียงใหม่และต่างจังหวัด
- ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคเหนือ
- ร้านค้าในตัวเมืองจังหวัดร้อยเอ็ด
- ร้านคุณเบ็ชฌ์ ตำบลสันกลาง อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่
- ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่
- ร้านดังกวย จังหวัดเชียงใหม่
- ตลาดหนองมน จังหวัดชลบุรี
- ตลาดปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่
- จังหวัดอุรยา จังหวัดราชบุรี จังหวัดกำแพงเพชร

แผนภาพที่ 8 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

ในระยะแรกที่จัดตั้งกลุ่มฯ มีปัญหาด้านการตลาดไม่มีตลาดที่จะนำผลิตภัณฑ์ไปส่ง ขาดผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง แต่ในปัจจุบันนี้ระบบการตลาดของกลุ่มแม่บ้านป่าไผ่ มีตลาดที่แน่นอน ไม่มีปัญหาในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์

แหล่งที่มาของเงินทุน

- งบประมาณได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- กองทุนพระราชทาน ปี 2530 จำนวน 15,000 บาท
- พ.ศ.2535 งบ กปร. ศูนย์การศึกษาพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ สนับสนุนโครงการ เน้นหลักการแปรรูป ถนอมอาหาร จำนวน 30,000 บาท
- กองทุนเพิ่มรายได้มูลนิธิชัยพัฒนา ปี 2537 จำนวน 15,000 บาท
- เงิน คชก. ปี 2539 จำนวน 500,000 บาท
- เงินทุนหมุนเวียนของกลุ่ม จำนวน 2,919,000 บาท
- เงินกู้โครงการออมทรัพย์เฉลิมพระเกียรติ จำนวน 160,000 บาท
- เงินกู้จากศูนย์อุตสาหกรรมภาคเหนือ จำนวน 280,000 บาท
- เงินกู้จากธนาคารออมสิน (โครงการ สพข.) 1,000,000 บาท
- จากการระดมหุ้นจากสมาชิก 149 ราย หุ้นละ 100 บาท จำนวน 7,192 หุ้น เป็นเงิน 719,200 บาท

การแบ่งกำไรเงินปันผล ให้กับสมาชิกดังนี้

- กำไรสุทธิ 10 % นำเข้ากองทุนกลุ่มแม่บ้าน
- กำไรสุทธิ 10 % แบ่งกำไรให้กับคณะกรรมการ
- กำไรสุทธิ 80 % แบ่งเงินปันผลให้กับสมาชิกตามหุ้นที่ถือ

8.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

ในการตัดสินใจเริ่มแรกว่าจะแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใดนั้นมาจากกลุ่มแม่บ้านฯ ซึ่งประเมินจากผลผลิตทางการเกษตรที่มีมากในพื้นที่และความต้องการของตลาดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรทั้งหมด 21 ชนิด ได้แก่ ลูกช็อคบ ท้อแช่อิ่ม เซอร์รี่แช่อิ่ม มะม่วงเส้น บัวเค็ม ท้ออบ ลำไยอบแห้ง มะเขือเทศแช่อิ่ม มะม่วงแช่อิ่ม ลูกไหนด แช่อิ่ม บัวแช่อิ่ม จิงคอง กระเทียมคอง กระเทียมคองน้ำผึ้ง กระเทียมโทนคองน้ำผึ้ง ท้อแช่อิ่ม (สี) กระท้อนแช่อิ่ม ลูกถั่วแช่อิ่ม น้ำพริกตาแดง บัวหวาน ท้อคอง แต่ในปัจจุบันจะผลิตเพียงกระเทียมหัวและ กระเทียมโทนคองสามรส คองน้ำผึ้ง มะม่วงแช่อิ่ม มะม่วงเส้น มะเขือเทศแช่อิ่ม

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ มีที่ดิน โรงเรือน เครื่องจักร เงินทุน เพื่อเป็นปัจจัยที่ใช้ในการแปรรูป วัตถุดิบ ปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรประสบปัญหาเรื่องวัตถุดิบ คือในพื้นที่ไม่มีวัตถุดิบเพียงพอ ต้องสั่งมาจากที่อื่น

ในระยะแรกนั้นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ประสบปัญหาเรื่องการผลิตคือ ขั้นตอนการผลิตไม่ประสบผลสำเร็จ เกิดความเสียหายแก่วัตถุดิบ เช่น มะม่วงคอง ในขั้นตอนการคองนั้น มะม่วงเน่า ทั้งที่คองตามสูตรเดิม บางครั้งก็ดีบางครั้งก็ไม่ได้ แม้จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไรก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ

ประเภทอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพอาหาร
อาหารทั่วไป	กระเทียมคอง	อย-ชม-ฉพกท 2/2539
อาหารทั่วไป	กระเทียมคองน้ำผึ้ง	อย/ฉพกท 6/2540
อาหารทั่วไป	กระเทียมโทนคองน้ำผึ้ง	อย-ชม-ฉพกท 1/2539
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ท้อแช่อิ่ม	อย-จ-พท-ชม 1452/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ท้อแช่อิ่ม (สี)	อย-จ-พท-ชม 1453/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กระท้อนแช่อิ่ม	อย-จ-พท-ชม 1454/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	เชอร์รี่แช่อิ่ม	อย-จ-พท-ชม 1455/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	มะม่วงเส้น	อย-จ-พท-ชม 1456/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	บัวเค็ม	อย-จ-พท-ชม 1457/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	บัวหวาน	อย-จ-พท-ชม 1458/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ท้อคอง	อย-จ-พท-ชม 1459/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ท้ออบ	อย-จ-พท-ชม 1460/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	ลำไยอบแห้ง	อย-จ-พท-ชม 1461/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	มะเขือเทศแช่อิ่ม	อย-จ-พท-ชม 1462/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ลูกลิ้นแช่อิ่ม	อย-จ-พท-ชม 1463/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	มะม่วงแช่อิ่ม	อย-จ-พท-ชม 1464/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ลูกไหนดแช่อิ่ม	อย-จ-พท-ชม 1465/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	บัวแช่อิ่ม	อย-จ-พท-ชม 1466/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ลูกช็อคอบ	อย-จ-พท-ชม 1451/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	จิงคอง	อย-จ-พท-ชม 1639/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	น้ำพริกตาแดง	อย-จ-พท-ชม 261/2541

ตารางที่ 11 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข

8.6 การรับรองคุณภาพ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 2 ประเภท คือ

1. อาหารทั่วไป
2. อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที

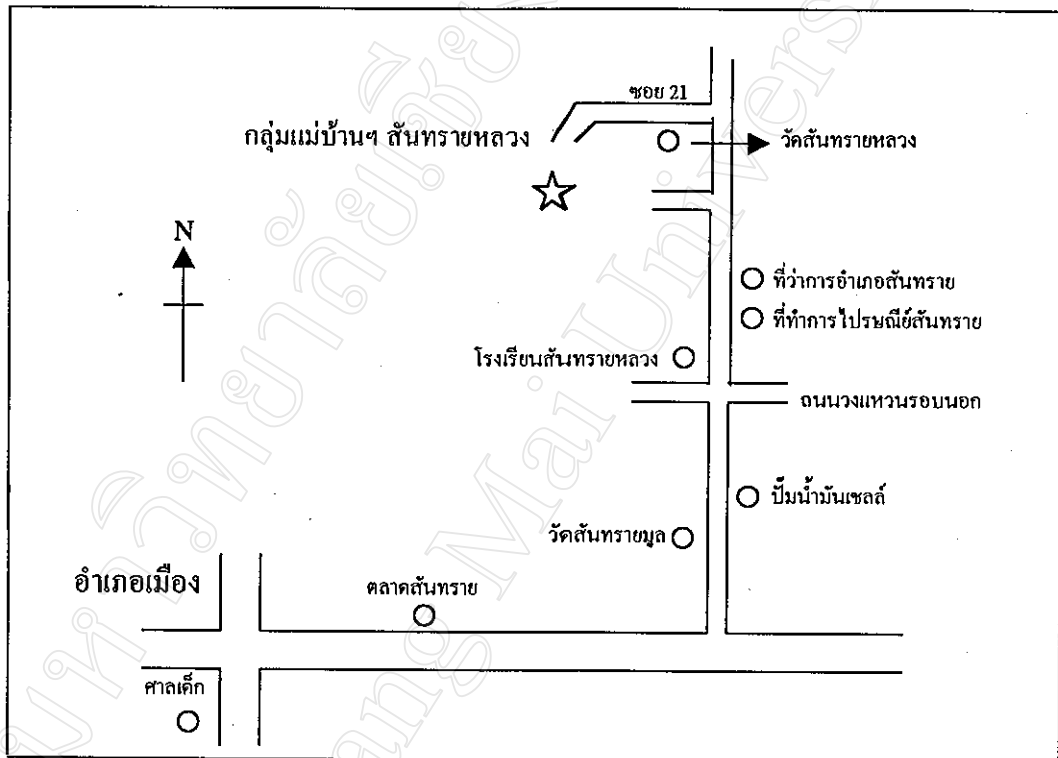
การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ได้ทำดังนี้ คือ

ส่งหลักฐานสำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนการค้า แผนที่ตั้ง แผนผังสถานที่รูปถ่ายสถานที่ รูปถ่ายคนงาน รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างฉลากจากนั้น เจ้าหน้าที่ลงสมุดรับ ประทับวันที่ลงสมุดทะเบียน และนัดวันตรวจสอบสถานที่ เมื่อตรวจสอบแล้ว พิมพ์ใบอนุญาตและสรุปหลักฐานเสนอ นายแพทย์ สสจ. ลงนามในใบอนุญาต แล้วแจ้งให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่มารับ แต่ถ้าหากไม่ผ่านก็จะนัดตรวจซ้ำ ในวันที่นัดตรวจสอบสถานที่นั้นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้เตรียมสถานที่ให้มีขนาดพอเหมาะกับการปฏิบัติงานและรักษาสถานที่ให้อยู่ในสภาพสะอาด มีพื้น ฝาผนัง เพดาน ที่ทำด้วยวัสดุแข็งแรง มีผิวเรียบ แสงสว่างเพียงพอ ระบายอากาศดี มีมุ้งลวดกันแมลง ไม่มีการสะสม สิ่งปฏิกูล ขยะมูลฝอย อยู่ห่างถนน ทางเดิน หรือที่มีฝุ่นมาก ไม่มีน้ำขัง มีทางระบายน้ำสาธารณะ เครื่องมือ เครื่องใช้ และอุปกรณ์ในการผลิต มีผิวเรียบติดตั้งอุปกรณ์สะดวกต่อการปฏิบัติงาน อุปกรณ์ทุกอย่างใช้แล้วต้องล้างให้สะอาดอยู่เสมอ เก็บรักษาในที่ที่เหมาะสม มีถังขยะที่มีฝาปิด และมีการกำจัดในที่ที่เหมาะสม มีโต๊ะเตรียมอาหาร พื้นเรียบ สูงจากพื้น 60 เซนติเมตร มีอ่างล้างมือ น้ำที่ใช้ในการผลิตต้องเป็นน้ำสะอาด วัตถุประสงค์ที่ใช้มีคุณภาพ เก็บรักษาเหมาะสม ไม่วางกับพื้น วัตถุประสงค์อื่นต่าง ๆ ใช้ได้ตามปริมาณที่กำหนด ในขั้นตอนการผลิต ส่วนผสมครบถ้วนตามสูตรตำรับ เก็บภาชนะบรรจุอาหารอย่างเหมาะสม การเก็บรักษาและการขนย้ายอาหารต้องป้องกันการปนเปื้อน เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงาน ต้องไม่มีโรคประจำตัวหรือเป็นพาหะนำโรค ก่อนสัมผัสอาหารต้องล้างมือและสวมหมวกคลุมผม ไม่สูบบุหรี่ บ้วนน้ำลาย ขณะปรุง ประกอบ ตำเลียงอาหาร ถอดเครื่องประดับออกทุกชิ้นก่อนลงมือทำอาหาร ในการขอการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข ประสบปัญหาหลายด้านเช่นเรื่องอาคาร สถานที่ ไม่มีห้องบรรจุอาหารที่ถูกต้อง ส่วนประกอบในการแปรรูปอาหารไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งต้องนำผลิตภัณฑ์มาแก้ไขปรับปรุงอยู่หลายครั้งมาก จึงได้รับการรับรองคุณภาพ (ภาคผนวก ข.)

9. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง อำเภอสันทราย

9.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง เป็นกลุ่มแม่บ้านที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์หลากหลายชนิด เช่น ข้าวแตน กาละเม น้ำพริก ฯลฯ โดยกลุ่มตั้งอยู่เลขที่ 27 หมู่ 4 ตำบลสันทรายหลวง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50210 โทรศัพท์ (053) 396161

แผนที่ ที่ 9 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง

ข้อมูลพื้นฐานของประธานกลุ่ม (พ.ศ. 2534 - ปัจจุบัน)

ชื่อ นางบัวจันทร์ นนทวาลี อายุ 54 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 27 หมู่ 4 ถนนสันทรายพร้าว ตำบลสันทรายหลวง

อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ 50210

โทรศัพท์ (053) 396161

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

สถานภาพ สมรส มีบุตร 2 คน

อาชีพหลัก ค้าขาย

9.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

9.2.1 เหตุผลที่จัดตั้งกลุ่ม

บ้านสันทรายหลวง เป็นหมู่บ้านที่เจริญอยู่ใกล้ส่วนราชการต่างๆ เช่น ที่ว่าการอำเภอ สถานีตำรวจ แต่ในหมู่บ้านยังไม่มีการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ทำการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ปีพ.ศ.2529 นายรินทร์ นนทวาลี ได้รับเลือกเป็นกำนันมีความคิดอยากให้เกิดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อเป็นการยกระดับของหมู่บ้านและเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้าน ไม่ให้เกิดปัญหาการว่างงาน จึงเกิดการรวมกลุ่มกันคิดที่จะผลิตสินค้าออกจำหน่าย โดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรมาแนะนำอบรมและให้ความช่วยเหลือ สอนวิธีการแปรรูปอาหารต่างๆ เพื่อจำหน่าย จากนั้นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงได้เลือกที่จะแปรรูปสินค้าต่างๆ จึงทำให้เกิดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงขึ้นมา โดยหลักแล้วผลิตข้าวแตงมามากที่สุด อันดับรองลงมาคือน้ำพริกต่างๆ กาลละแม่และเต้าเจี้ยวตามลำดับ

จัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. 2529

ผู้เริ่มก่อตั้งคือ นางบุญชู กันทรส

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 80 คน ลงหุ้นคนละ 50 บาท

ต้นทุนเมื่อเริ่มก่อตั้ง 4,000 บาท

การเปลี่ยนแปลงประธานกลุ่มคือ

ประธานคนที่ 1 ชื่อ นางบุญชู กันทรส ปี พ.ศ. 2529 - 2534

ประธานคนที่ 2 ชื่อ นางบัวจันทร์ นนทวาลี ปี พ.ศ. 2534 - ปัจจุบัน

9.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อยกระดับของหมู่บ้านให้มีมาตรฐาน โดยจัดตั้งกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ขึ้น
2. เพื่อเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวชาวบ้าน
3. เพื่อส่งเสริมให้มีการรวมตัวกันในหมู่บ้าน
4. เพื่อลดปัญหาการว่างงาน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
5. เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร ด้านการแปรรูป การถนอมอาหาร

9.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งมีสมาชิก 80 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 50 คน

จำนวนหุ้น 80 หุ้นๆ ละ 50 บาท

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

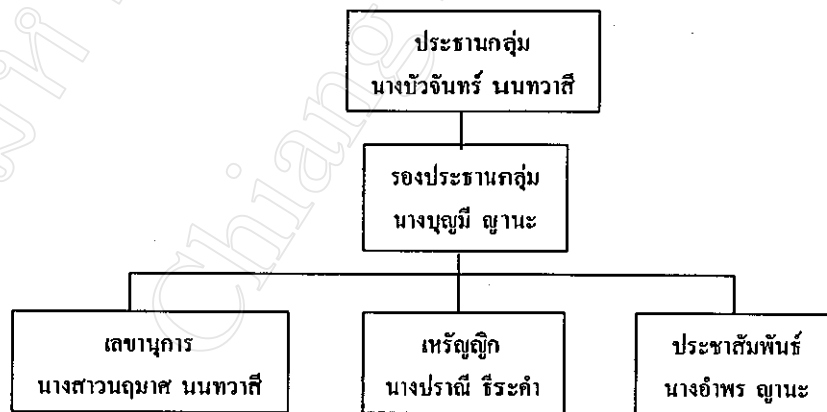
ก) คณะกรรมการอำนวยการ

1. ประธาน	คือ นางบัวจันทร์ นนทวาลี
2. รองประธาน	คือ นางบุญมี ญาณะ
3. เลขานุการ	คือ นางสาวนฤมาศ นนทวาลี
4. เทรุญญิก	คือ นางปราณี วีระคำ
5. ประชาสัมพันธ์	คือ นางอำพร ญาณะ

ข) คณะกรรมการการบริหารงาน

1. ฝ่ายบริหารและการเงิน	คือ นางบัวจันทร์ นนทวาลี
2. ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ	คือ นางอำพร ญาณะ
3. ฝ่ายส่งเสริมการผลิต	คือ นางบุญตะวัน ปัญญาสิทธิ
4. ฝ่ายส่งเสริมการตลาด	คือ นางอำพรรณ ใจงาม
5. ฝ่ายควบคุมการผลิต	คือ นางเพียงพิศ กลั่นกล้า
6. ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรม	คือ นางจารุณี โมงคำ

ค) คณะกรรมการที่ปรึกษา ถิ่นัน ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการในหมู่บ้าน

แผนภูมิที่ 10 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่าง ๆ

กลุ่มแม่บ้านสันทรายหลวง ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจึงยังไม่มีข้อบังคับ
ที่ชัดเจน ระเบียบการดำเนินงานของกลุ่มถูกจำกัดโดยคณะกรรมการ

9.2.4 แผนการดำเนินงาน

ในอดีต กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงมีแผนการดำเนินงานโดยการได้รับความช่วยเหลือจากส่วนราชการต่างๆ ตั้งแต่เริ่มจัดตั้งกลุ่มขึ้นส่วนราชการก็มาสอนวิธีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรมาให้คำแนะนำ ปรีกษา อบรมและมาคอยดูแลจนบรรลุผลสำเร็จ

ปัจจุบัน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงได้ปรับปรุงสูตรจากอดีตเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันได้สูตรที่เป็นที่ยอมรับของตลาดและผู้บริโภค ทางด้านการดำเนินงานของกลุ่มปราศจากการควบคุมหรือสั่งการจากองค์การภายนอก กลุ่มสามารถเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่

อนาคต กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง ได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษาในการจำหน่ายสินค้าโดยผ่านอินเทอร์เน็ต ซึ่งจะเป็นที่รู้จักของประชาชนมากยิ่งขึ้นมีผลทำให้จำหน่ายสินค้าได้มากยิ่งขึ้น และได้ทดลองทำมะม่วงคองเพื่อจะขอรับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุขอีกผลิตภัณฑ์หนึ่ง

2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านสันทรายหลวง

1. รางวัลต่างๆ ที่ได้รับเนื่องจากการดำเนินงานที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จ

- รางวัลน้ำพริกเผาถ้วยเหลือง ในงานแม่โจ้ 60 ปี

- เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ได้รับการรับรองคุณภาพ จากเกษตร-ชวนชิม ชวนใช้

- รางวัลที่ 3 ประกวดข้าวแตน ในงานวัดเจดีย์หลวง

2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงประสบผลสำเร็จในการจำหน่ายสินค้าเกษตรวิถีการผลิตและประชาสัมพันธ์สินค้าทางโทรทัศน์ คือช่อง 3 ช่อง 5 ช่อง 7 ช่อง 9 ไอทีวี และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ หนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์

3. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงประสบผลสำเร็จ เพราะผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเป็นที่ถูกใจของลูกค้า ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนในด้านต่าง ๆ

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยด้านการผลิต

ดำเนินการตามกรรมวิธีการผลิตอย่างง่ายไม่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง รักษาความสะอาดในขบวนการผลิตทุกขั้นตอนและใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพผลิตภัณฑ์รสชาติอร่อยเป็นที่ยอมรับไม่ใส่สารเจือปน และวัตถุดิบเสีย ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข

ด้านการตลาด

ดำเนินการขายผลิตภัณฑ์ด้วยคณะกรรมการเอง มีทั้งขายปลีกและขายส่งใช้ระบบขายโดยให้ลูกค้าจ่ายเงินสด

ด้านแรงงาน

แรงงานในการผลิต ผลิตภัณฑ์แปรรูปนี้จะเป็นแรงงานในหมู่บ้านทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก ซึ่งในขบวนการผลิตจะมีงานให้ทำทั้งปี จึงไม่เคยประสบปัญหาด้านแรงงาน

ด้านการจัดการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง ได้ดำเนินการบริหารและจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ ซึ่งสมาชิกทุกคนมีความสามัคคีกันดี ไม่เอารัดเอาเปรียบและตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด ซื่อสัตย์ เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ มีการจ้างสมาชิกทำงาน โดยให้ค่าแรงงานวันละ 100 บาท

9.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์การ

เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร เป็นผู้มาให้คำแนะนำในเรื่องวิธีการผลิตและจัดจำหน่าย มีการจัดอบรม โดยมาสาธิตวิธีการแปรรูปพืชผลทางการเกษตร แนะนำให้รู้จักใช้บริการของรัฐ แนะนำความรู้ให้เกษตรกรสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน มาใช้ในการดำเนินกิจการการแปรรูปให้มากที่สุด

ด้านการเพิ่มรายได้

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง ได้มีการทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ ดูงานในสถาบันศึกษาและส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นแนวทางปรับปรุง และประยุกต์ใช้ในกลุ่ม รู้จักรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลภายนอกเพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาด

คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงได้รับคำแนะนำและคำปรึกษาจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรในระยะแรกประมาณเดือนละ 3-4 ครั้ง เมื่อกลุ่มประสบผลสำเร็จแล้วก็มาประมาณเดือนละครั้ง ซึ่งมาดูแลในลักษณะที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เจ้าหน้าที่ได้มาแนะนำในเรื่องการผลิต การจัดจำหน่าย การตลาด การทำบัญชีรับ-จ่าย การไปออกร้านของทางราชการ สติกเกอร์ที่ติดผลิตภัณฑ์

9.4 ด้านการตลาดและความช่วยเหลือด้านการเงินการลงทุน

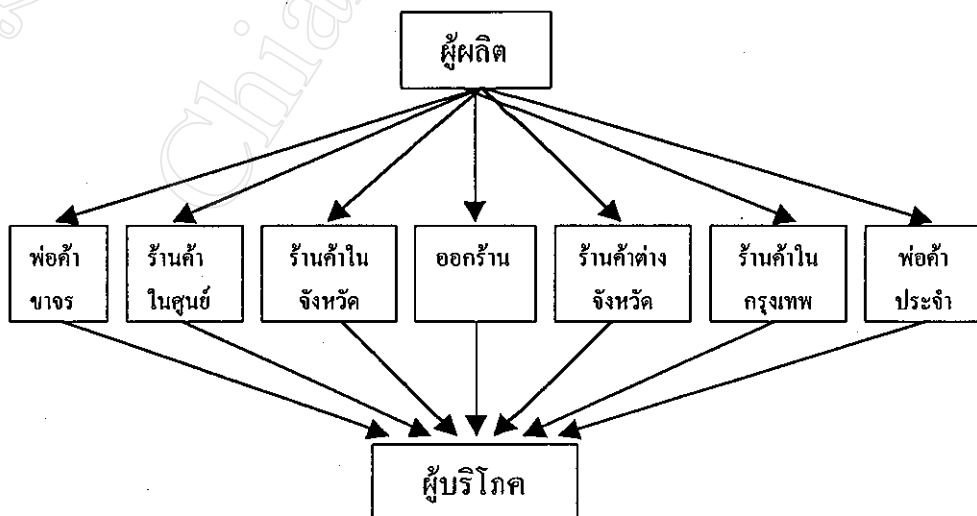
1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสรสันทรายหลวงมีการจำหน่ายสินค้าตามรายการสั่งสินค้า โดยผู้ต้องการสินค้าจะสั่งมาทางกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มแม่บ้านก็จะผลิตและนัดวันมารับสินค้า มีจำหน่ายปลีกที่ศูนย์ตลอด ดำเนินการขายโดยคณะกรรมการ

2. มีการจัดจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง จำหน่ายผลิตภัณฑ์โดยให้ผู้รับผลิตภัณฑ์จ่ายเงินสด

3. เมื่อเริ่มก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสรสันทรายหลวง การผลิตสินค้าออกจำหน่าย ผู้บริโภควิจารณ์ผลผลิตในด้านต่างๆ จึงเป็นผลดีต่อกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเพื่อนำมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น และตรงต่อความต้องการของตลาด

สถานที่จำหน่าย

- ริมฝั่งโชตนา
- ยูเนียนคอร์ด์ อำเภอเมือง
- ร้านขายปลีกทั่วไปในลำพูน
- ร้านดวงเดือน วัลลาย
- ร้านของชำทั่วไปในจังหวัดเชียงใหม่
- ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จังหวัดเชียงใหม่
- ร้านค้าในอำเภอสารภี
- กรมส่งเสริมการเกษตร
- เดอะมอลล์ กรุงเทพฯ
- กาดสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่

แผนภาพที่ 9 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสรสันทรายหลวง

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

ปัญหาที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงประสบก็คือ ผู้รับผลิตภัณฑ์ไม่จ่ายเงินตามกำหนดเวลา ในท้องตลาดมีผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันนี้มาก ทำให้ช่องทางในการจำหน่ายยากขึ้น ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์มีปัญหาในฤดูฝน ไม่สามารถตากข้าวแตนได้ในวันที่ฝนตก ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่พื่อต่อความต้องการของท้องตลาด

แหล่งที่มาของเงินทุน

- งบประมาณที่ได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- จากการระดมหุ้นจากสมาชิก 80 คน หุ้นละ 50 บาท
- เงินกู้จากกองทุนหมุนเวียน จำนวน 160,000 บาท

การแบ่งกำไรเงินปันผล ให้กับสมาชิกดังนี้

ในระยะเวลา 1 ปีจะมีการปันผลให้กับสมาชิก 1 ครั้ง โดยปันผลให้ตามจำนวนหุ้น จากอดีตถึงปัจจุบันตั้งแต่ 4 – 30 บาท ต่อหุ้น

9.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

เริ่มแรกนั้นการตัดสินใจว่าจะแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใดนั้นมาจากกลุ่มแม่บ้านเอง ซึ่งประเมินจากความต้องการของตลาดและความชำนาญของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรทั้งหมด 11 ชนิด ได้แก่ ข้าวแตนหน้า หมูหยอง ข้าวแตนหน้าปลาแห้ง ข้าวแตนน้าแดงโม ข้าวเกรียบฟักทอง ไข่เค็ม น้ำพริกเผาถั่วเหลือง น้ำพริกกุ้ง น้ำพริกปลา เต้าเจี้ยว กาละเม น้ำพริกแดง

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง เดิมทีนั้นประสบปัญหาเรื่อง โรงเรือน เครื่องจักร เงินทุน จึงทำการขอความช่วยเหลือด้านการเงินจากหน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อนำมาสร้างโรงเรือนและซื้อเครื่องจักร ซึ่งเป็นปัจจัยที่ใช้ในการแปรรูปวัตถุดิบ และประสบปัญหาด้านการผลิตในระยะแรก คือผลิตภัณฑ์ไม่ตรงต่อความต้องการของตลาด ต้องปรับปรุงสูตรมาตลอดจนถึงปัจจุบันได้สูตรที่ตรงต่อความต้องการในตลาด ลูกค้านิยมรับประทาน มียอดขายที่เพิ่มขึ้น ทำให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มขึ้นมาก

ประเภทของอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพอาหาร
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	ข้าวแตนปลาแห้ง	อย-จ-พท-ชม 417/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	ข้าวแตนหน้าหมูหยอง	อย-จ-พท-ชม 418/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	กอละแมสูตรโบราณ	อย-จ-พท-ชม 419/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	ไข่เค็ม	อย-จ-พท-ชม 1747/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	ข้าวเกรียบฟักทอง	อย-จ-พท-ชม 1745/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	น้ำพริกเผั่วเหลือง	อย-จ-พท-ชม 162/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	ข้าวแตนน้าแดง โม	อย-จ-พท-ชม 1746/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	น้ำพริกลาบ	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	เต้าเจี้ยว	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	น้ำพริกแดง	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมทานทันที	น้ำพริกกุ้ง	-

ตารางที่ 12 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพตามมาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข

9.6 การรับรองคุณภาพ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 1 ประเภท คือ อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที

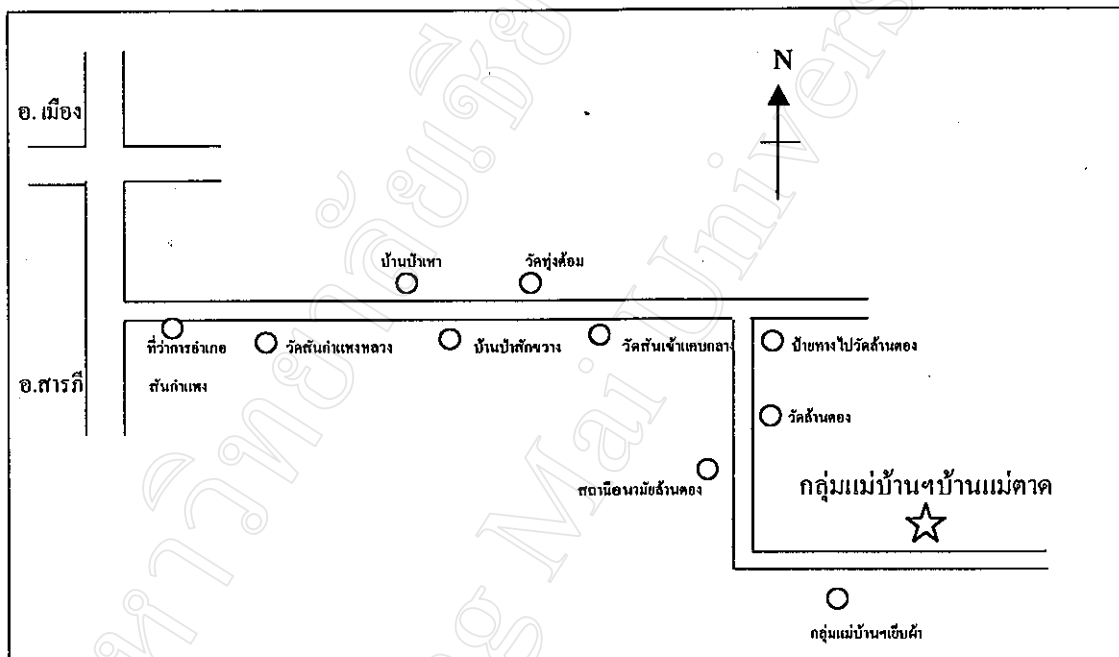
การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงได้ทำดังนี้ คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง ได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่เขตกิจเกษตรเกี่ยวกับเอกสารต่างๆ ที่ต้องเตรียมให้กับสาธารณสุขจังหวัด โดยจัดเตรียมสำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนการค้า แผนที่ตั้ง แผนผังสถานที่ รูปถ่ายสถานที่ รูปถ่ายคนงาน รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างผลนำไปมอบให้สาธารณสุขจังหวัด เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดก็จะตรวจสอบแล้วนัดวันที่จะไปตรวจสถานที่จริง โดยวันที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัดไปตรวจนั้นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวงต้องเตรียมสถานที่ให้พร้อมจัดสถานที่ให้สะอาด มีห้องที่มีมุ้งลวดกันแมลง ภายในห้องมีแสงสว่างเพียงพอ ระบายอากาศดี ฝาผนังและเพดานทำด้วยวัสดุแข็งแรง โต๊ะที่ใช้ทำข้าวแตนต้องทำด้วยสแตนเลส เพื่อป้องกันสนิม และเชื้อรา พื้นที่ในบริเวณนั้นไม่มีการสะสมสิ่งปฏิกูลขยะมูลฝอย ไม่มีมลพิษทางอากาศ ไม่มีน้ำขัง เครื่องมือ เครื่องใช้ ติดตั้งในที่ที่สะดวก

ต่อการปฏิบัติงาน อุปกรณ์ทุกอย่างใช้แล้วต้องล้างให้สะอาดอยู่เสมอ เก็บรักษาในที่เหมาะสม มีโต๊ะเตรียมอาหารพื้นเรียบ สูงจากพื้น 60 เซนติเมตร วัสดุที่ใช้มีคุณภาพเก็บรักษาเหมาะสม น้ำที่ใช้ในการผลิตต้องเป็นน้ำสะอาด ต้องสวมหมวกคลุมผมและล้างมือก่อนจะทำการแปรรูป ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ไม่สูบบุหรี่บริเวณน้ำลายขณะทำการปรุง แปรรูปผลิตภัณฑ์ ในการขอ การรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข ประสบปัญหาหลายด้านเช่นเรื่องอาคาร สถานที่ ไม่มีห้องบรรจุอาหารที่ถูกต้อง ต้องทำการปรับปรุงสถานที่หลายครั้งจึงได้รับการรับรองคุณภาพ(ภาคผนวก ข.)

10. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด อำเภอสันกำแพง

10.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ขนมซึ่งมีมากมายหลายชนิด โดยกลุ่มตั้งอยู่เลขที่ 90 หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยทราย อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 50130 โทร. (053) 881295

แผนที่ ที่ 10 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด

ข้อมูลพื้นฐานของประธานกลุ่ม (พ.ศ.2540 – ปัจจุบัน)

ชื่อ นางรัตนา ศรีบุญยภริต อายุ 48 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 90 หมู่ 1 ตำบลห้วยทราย

อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 50130

โทรศัพท์ (053) 881295

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

สถานภาพ สมรส มีบุตร 2 คน

อาชีพหลัก ค้าขาย ทำขนม

10.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

10.2.1 เหตุที่จัดตั้งกลุ่ม

เหตุที่จัดตั้งกลุ่มเนื่องจากนางรัตนา ศรีบุญยาก็ได้ย้ายครอบครัวจากกรุงเทพฯ มาอยู่เชียงใหม่ ซึ่งอาชีพเดิมที่กรุงเทพฯคือ ทำขนมขาย จึงมีความคิดจะทำขนมต่อเมื่อย้ายมาอยู่ที่ภูมิลำเนาเดิมซึ่งมีความชำนาญในการทำอยู่แล้ว ที่บ้านแม่ตาดมีกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกลุ่มทอผ้า อยู่ก่อนแล้วเป็นกลุ่มใหญ่ นางรัตนา ศรีบุญยาก็ได้แยกตัวออกมาทำกลุ่มแปรรูปและถนอมอาหาร เพื่อช่วยให้ชาวบ้านมีงานทำและเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้าน อีกทั้งยังอยากให้ชาวบ้านระแวกนั้น ได้รับประทานขนมที่มีคุณภาพ รสชาติอร่อย จึงทำให้เกิดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกลุ่มแปรรูปและถนอมอาหารขึ้น

จัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. 2540

ผู้เริ่มก่อตั้งคือ นางรัตนา ศรีบุญยาก็

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 15 คน ลงหุ้นคนละ 100 บาท

ต้นทุนเมื่อเริ่มก่อตั้ง 15,000 บาท

ปี พ.ศ. 2540 มีสมาชิก 15 คน

วันที่ 16 ตุลาคม 2541 มีสมาชิกทั้งหมด 34 คน

วันที่ 28 มกราคม 2543 มีสมาชิกทั้งหมด 44 คน

10.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อลดปัญหาการว่างงาน ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
2. เพื่อช่วยเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัว
3. เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตในการรับประทานอาหาร
4. เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการแปรรูปและการถนอมอาหาร
5. เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกแม่บ้านเกษตรกรมีการรวมตัวกัน

10.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งกลุ่มมีสมาชิก 15 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 44 คน

จำนวนหุ้น 48 หุ้นๆ ละ 100 บาท เป็นเงิน 48,000 บาท

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

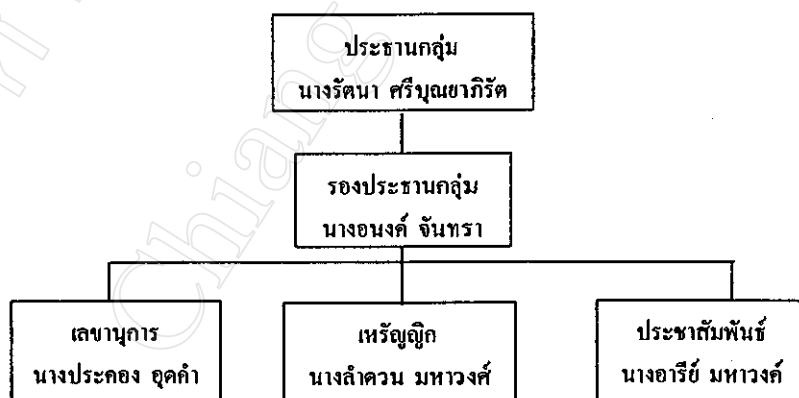
ก) คณะกรรมการอำนวยการ

1. ประธาน	นางรัตนา	ศรีบุญชยาภิรัต
2. รองประธาน	นางอนงค์	จันทร์
3. เลขานุการ	นางประคอง	อุคคำ
4. เภรัญญิก	นางลำดวน	มหาวงศ์
5. ประชาสัมพันธ์	นางอารีย์	มหาวงศ์

ข) คณะกรรมการบริหารงาน

1. ฝ่ายบริหารและการเงินนางคำป็น	วงศ์เกียรติ	
2. ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ	นางบัวจันทร์	วงศ์เกียรติ
3. ฝ่ายส่งเสริมการผลิต	นางกาญจนา	พรหมคำดีป
4. ฝ่ายส่งเสริมการตลาด	นางประนอม	แสงมณี
5. ฝ่ายควบคุมการผลิต	นางบัวผัน	ดาจิโน
6. ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรม	นางพัชรี	ใจฉาย

ค) คณะกรรมการที่ปรึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน

แผนภูมิที่ 11 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่างๆ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด ไม่มีกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่ชัดเจน การดำเนินงานของกลุ่มกำหนดโดยคณะกรรมการ

10.2.4 แผนการดำเนินงาน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด มีแผนการดำเนินงานโดยประธานกลุ่ม และได้รับความคิดเห็นจากคณะกรรมการ การดำเนินงานภายในกลุ่มปราศจากการควบคุมหรือสั่งการจากองค์การภายนอก กลุ่มสามารถติดต่อลูกค้าหรือเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่ โดยที่กลุ่มสมาชิกผู้ถือหุ้นไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพียงแค่มาร่วมหุ้นเพื่อหวังผลตอบแทน ในแต่ละปีเท่านั้น

10.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด

1. ได้รับมาตรฐานชวนชิม ชวนใช้ เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2542
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาดประสบผลสำเร็จ เพราะคุณภาพของอาหารและรสชาติที่อร่อย คำวิจารณ์ของลูกค้าเป็นอีกส่วนหนึ่งที่ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับของตลาด และความสามัคคีของสมาชิกภายในกลุ่ม

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาดประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย
ด้านการผลิต

ผลิตผลิตภัณฑ์ที่มีรสชาติอร่อย ใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพ รักษาความสะอาดในขบวนการผลิตทุกขั้นตอนและใช้อัตราส่วนผสมที่เหมาะสมทุกขั้นตอน ไม่ใส่สารเจือปน และวัตถุดิบเสียได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข มีดำเนินการ ตามกรรมวิธีการผลิตอย่างง่าย ไม่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง

ด้านการตลาด

ดำเนินการด้านการตลาดโดยประธานกลุ่ม ซึ่งติดต่อลูกค้าเอง มีการจำหน่ายทั้งขายปลีกและขายส่ง

ด้านแรงงาน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาดมีการจ้างแรงงานในหมู่บ้านมาช่วยในการแปรรูปและถนอมอาหาร โดยจ้างแรงงานทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกซึ่งในขบวนการผลิตจะมีงานให้ทำตลอดทั้งปี ในการแปรรูปและถนอมอาหารก็ไม่ได้ใช้แรงงานจำนวนมาก จึงไม่เคยประสบปัญหาด้านแรงงาน โดยแรงงานจะได้รับค่าแรงวันละ 100 บาท

ด้านการจัดการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด ได้ดำเนินการบริหารและจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ ซึ่งสมาชิกทุกคนมีความสามัคคี ซื่อสัตย์ สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบและตั้งใจทำหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด และทำให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบความสำเร็จ

10.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์การ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาแต่เดิมที่ประธานกลุ่มก็มีพื้นฐานทางด้านการทำขนมอยู่ก่อนแล้ว จึงมีความชำนาญในการแปรรูปและถนอมอาหาร โดยที่สอนให้สมาชิกแม่บ้านเกษตรกรทำให้เป็น เพื่อช่วยเหลือกันภายในกลุ่ม และได้ความรู้เพิ่มเติมจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรมาให้คำแนะนำเพิ่มเติม ในเรื่องการผลิตและจัดจำหน่ายการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานอาหารและยา จากกระทรวงสาธารณสุข แนะนำให้รู้จักใช้บริการของรัฐ

ด้านการเพิ่มรายได้

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาแต่เดิม คณะกรรมการกลุ่มได้มีการทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของกลุ่ม และพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ดียิ่งขึ้น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาแต่เดิมรู้จักรับฟังความคิดเห็นจากผู้ซื้อ ผู้บริโภค เพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ตรงต่อความต้องการของตลาดโดยมีการไปสำรวจตลาดต่างๆไป

คำแนะนำของเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

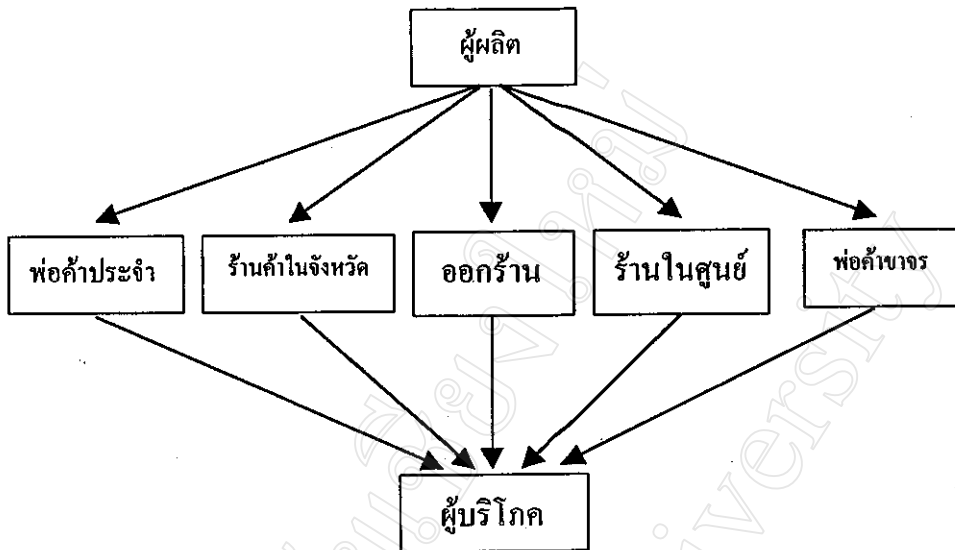
การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาแต่เดิมได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร โดยได้มาส่งเสริมความรู้ด้านการบริหาร การจัดหาปัจจัยการผลิตและตลาดจำหน่าย และการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา จากส่วนราชการต่างๆ เช่นเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร มาดูแล ให้คำแนะนำ ปรึกษา จนบรรลุผลสำเร็จ การดำเนินงานของกลุ่มปราศจากการควบคุมหรือสั่งการจากองค์การภายนอก ทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรมาดูแลประมาณเดือนละ 2-3 ครั้งในระยะแรก และมาประมาณเดือนละครั้งหลังจากที่กลุ่มมีการดำเนินงานที่มีระบบ สามารถแก้ไขปัญหาเองได้

10.4 การตลาดและความช่วยเหลือด้านการเงินและการลงทุน

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาแต่เดิมจะติดต่อลูกค้าเอง โดยเริ่มแรกจะเดินทางไปสำรวจยังสถานที่จำหน่ายสินค้าและติดต่อสอบถามเพื่อที่จะนำสินค้าไปฝากขาย

2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาแต่เดิมจะผลิตสินค้าตามที่ลูกค้าสั่งมา โดยลูกค้าจะสั่งมาทางกลุ่มแม่บ้านก็จะผลิตสินค้าและนัดวันมารับสินค้าหรือนำไปส่งให้ผู้สั่ง

3. การจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง โดยให้ผู้รับผลิตภัณฑ์จ่ายเงินสดตลอด

แผนภาพที่ 10 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด

สถานที่จำหน่าย

- หอพักพยาบาล แมคคอมมิค	- นิยมพานิช
- สหพานิช	- นครพิงค์
- วิทยาลัยสารพัดช่าง	- ร้านริมคอย
- กรีนไอซ์ ในอำเภอเมือง	- บ่อหิน
- ล้านป่า	- ร้านเจเด
- หอศิลป์	- ร้านนิกแนก
- ร้านขายของชำในอำเภอสันกำแพง และอำเภอเมือง	

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

ปัญหาที่กลุ่มแม่บ้านฯ ประสบอยู่เสมอคือผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มแม่บ้านฯ นำไปส่งให้กับร้านค้าผู้บริโภคมักจะซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีวัน เดือน ปี ที่ผลิต เป็นวันที่ปัจจุบันมากที่สุด ทำให้ขนมที่ผลิตก่อนไม่สามารถจำหน่ายได้ และตลาดในการจำหน่ายมีผลิตภัณฑ์ที่ครองตลาดอยู่ก่อนแล้ว มีการแข่งขันกันสูง การจำหน่ายได้รับเงินจากผู้รับผลิตภัณฑ์ล่าช้า ไม่ตรงตามกำหนด

แหล่งที่มาของเงินทุน

- เงินจากการระดมหุ้นสมาชิกเริ่มแรก 15 คน หุ้นละ 100 บาท เป็นเงิน 15,000 บ.ทท

- งบประมาณที่ได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- เงินจากกองทุนหมุนเวียน จำนวน 50,000 บาท
- เงินจากการเพิ่มหุ้นของสมาชิกในแต่ละปี

การแบ่งกำไรเงินปันผล ให้กับสมาชิกดังนี้

ในระยะเวลา 1 ปี จะมีการปันผลให้กับสมาชิก 1 ครั้ง โดยปันผลให้ตามจำนวนหุ้น จากอดีตจนถึงปัจจุบันเคยได้รับร้อยละ 28 - 45 บาท ต่อหุ้น

10.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรประสบปัญหาด้านการตลาดและเงินทุนหมุนเวียน จึงทำการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการต่างๆ ปัจจุบันได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการ ดำเนินงานดีขึ้น ปัญหาทางด้านการตลาด คือการที่ผู้ซื้อต้องการผลิตภัณฑ์ที่แปลกใหม่เสมอ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด กลุ่มแปรรูป ถนอมอาหารจึงต้องคิดผลิตภัณฑ์ที่แปลกตลอดเวลา

การคิดว่าจะแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใดนั้นมาจากประชาชนกลุ่ม ซึ่งเคยมีอาชีพทำ

ขนมมาก่อนแล้ว และเป็นสมาชิกกลุ่มเกษตรกรบ้านแม่ตาด กลุ่มทอดผ้า ได้แยกตัวออกมาทำกลุ่มอื่นโดยที่ชักชวนแม่บ้านที่ว่างงานให้มาเข้ากลุ่มด้วยกัน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด เป็นกลุ่มแปรรูปและถนอมอาหารที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรทั้งหมด ชนิด 34 ได้แก่ เต็กวานิลา เต็กไบเตย เต็กกกล้วยหอม เต็กผลไม้ แยมโรล ขนมปังไส้เผือก ขนมปังไส้สังขยา ขนมปังไส้ถั่วแดง ขนมปังไส้สับปะรด ขนมปังไส้หมูหยอง พายสับปะรด ขนมทองพับ ขนมดอกจอก กล้วยฉาบ ครอบแครง พายลูกตาล พายแห้ว พายมะพร้าว ขนมไข่ ขนมปังหวาน บราวนี่ คุกกี้เม็ดมะม่วงหิมพาน คุกกี้เนย คุกกี้ช็อคโกแลตวนิลา คุกกี้เนย ข้าวเกรียบฟักทอง ข้าวแต่น น้ำพริกตาแดง เต็กช็อคโกแลต ขนมหน้าแตก ขนมเปียะ ขนมปังไบเตย ขนมปังมะพร้าว ขนมปังโอวัลติน

ประเภทอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพอาหาร
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	เต็กวานิลา	อย-จ-พท-ชม 1858/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	เต็กไบเตย	อย-จ-พท-ชม 1859/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	เต็กกกล้วยหอม	อย-จ-พท-ชม 1860/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	เต็กผลไม้	อย-จ-พท-ชม 1861/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	แยมโรล	อย-จ-พท-ชม 1862/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมปังไส้เผือก	อย-จ-พท-ชม 1863/2540

อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมปังไส้สังขยา	อย-จ-พท-ชม 1864/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมปังไส้ถั่วแดง	อย-จ-พท-ชม 1865/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมปังไส้สับปะรด	อย-จ-พท-ชม 1866/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมปังไส้หมูหยอง	อย-จ-พท-ชม 1867/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	พายสับปะรด	อย-จ-พท-ชม 1868/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมทองพับ	อย-จ-พท-ชม 1879/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมคอกจอก	อย-จ-พท-ชม 1880/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กล้วยฉาบ	อย-จ-พท-ชม 1881/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ครองแครง	อย-จ-พท-ชม 1882/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	พายลูกตาล	อย-จ-พท-ชม 1869/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	พายแห้ว	อย-จ-พท-ชม 1870/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	พายมะพร้าว	อย-จ-พท-ชม 1871/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมไข่	อย-จ-พท-ชม 1872/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมปังหวาน	อย-จ-พท-ชม 1873/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	บราวนี่	อย-จ-พท-ชม 1874/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	คุกกี้เม็ดยมะม่วงหิมพาน	อย-จ-พท-ชม 1875/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	คุกกี้เนย	อย-จ-พท-ชม 1876/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	คุกกี้ช็อคโกแลตวนิลา	อย-จ-พท-ชม 1877/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	เค้กเนย	อย-จ-พท-ชม 1878/2540
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ข้าวเกรียบฟักทอง	อย-จ-พท-ชม 266/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ข้าวแตน	อย-จ-พท-ชม 268/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	น้ำพริกตาแดง	อย-จ-พท-ชม 267/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	เค้กช็อกโกแลต	อย-จ-พท-ชม 276/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมหน้าแตก	อย-จ-พท-ชม 277/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมเปียะ	อย-จ-พท-ชม 278/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมปังใบเตย	อย-จ-พท-ชม 279/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมปังมะพร้าว	อย-จ-พท-ชม 280/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	ขนมปังโอวัลติน	อย-จ-พท-ชม 281/2541

ตารางที่ 13 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

10.6 การรับรองคุณภาพ

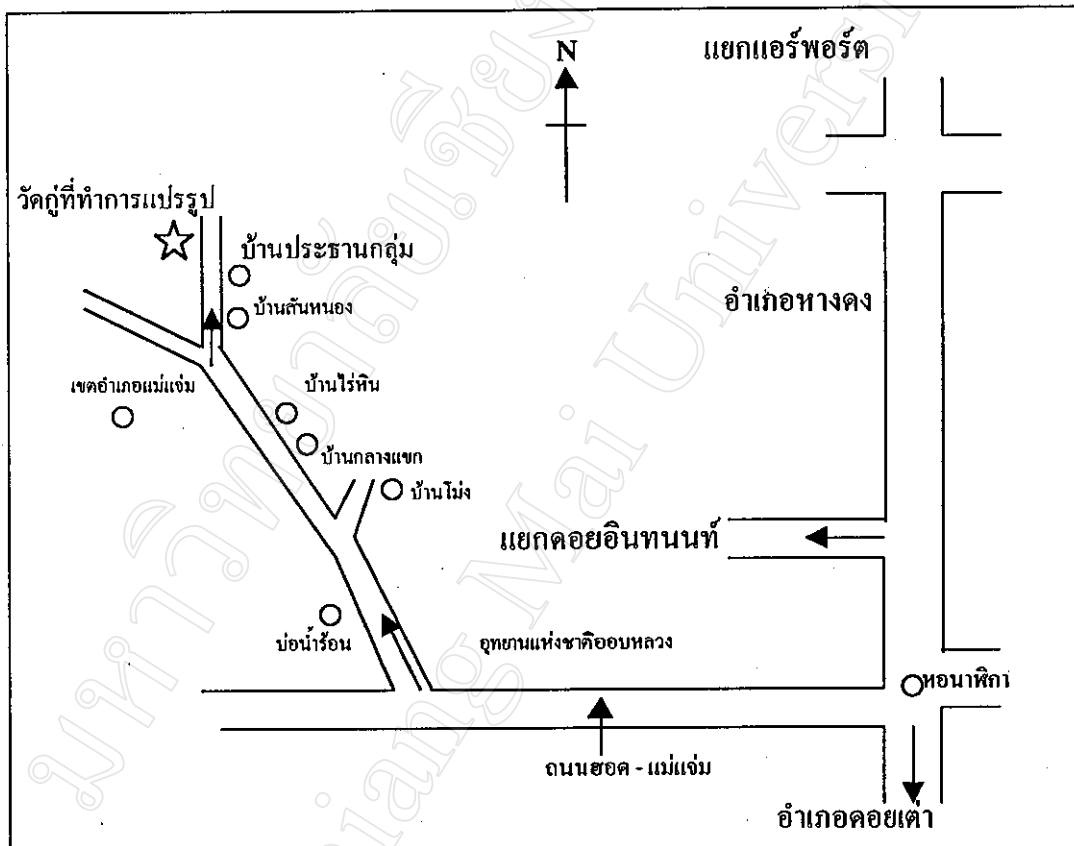
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาดมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 1 ประเภท คือ อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที

การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาดได้ทำดังนี้ คือ ทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรได้มาแนะนำในการขอใบรับรองคุณภาพอาหารและจากกระทรวงสาธารณสุขแก่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาดโดยให้ทางกลุ่มแม่บ้านจัดเตรียมเอกสารดังนี้สำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนการค้าสำเนาทะเบียนการค้า แผนที่ตั้ง แผนผังสถานที่รูปถ่ายสถานที่ รูปถ่ายคนงาน รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างฉลาก จากนั้นนำไปเสนอให้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเพื่อตรวจ ในวันที่นัดตรวจสถานที่นั้นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาดได้เตรียมสถานที่ให้สะอาดและตรงตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีห้องที่ทำจากมุ้งลวดเพื่อกันแมลง มีพื้น ฝาผนัง เพดานที่ทำด้วยวัสดุแข็งแรง ในห้องมีแสงสว่างเพียงพอ ระบายอากาศดี มีถังขยะที่มีฝาปิด ไม่มีมลภาวะทางอากาศที่เป็นพิษ ไม่มีน้ำขัง มีทางระบายน้ำ สาธารณะ เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ในการผลิต ติดตั้งสะดวกต่อการปฏิบัติงาน อุปกรณ์ทุกอย่างใช้แล้วต้องล้างให้สะอาดอยู่เสมอเก็บรักษาในที่เหมาะสม มีโต๊ะเตรียมอาหารพื้นเรียบ สูงจากพื้น 60 เซนติเมตร มีอ่างล้างมือ น้ำที่ใช้ในการผลิตต้องเป็นน้ำสะอาด วัตถุดิบที่ใช้มีคุณภาพตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ไม่วางผลิตภัณฑ์กับพื้น วัตถุเจือปนต่างๆใช้ได้ตาม ปริมาณที่กำหนด เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต้องไม่มีโรคประจำตัวหรือเป็นพาหะนำโรค ก่อนสัมผัสอาหารต้องล้างมือ และสวมหมวกคลุมผม ไม่สูบบุหรี่ บ้วนน้ำลาย ขณะปรุงอาหาร ในการขอ การรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาดประสบ ปัญหาในเรื่องอาคาร สถานที่ ไม่มีห้องบรรจุอาหารที่ถูกต้อง ไม่มีอ่างล้างมือ โต๊ะแปรรูปอาหาร ไม่ได้มาตรฐาน กลุ่มแม่บ้านจึงได้ทำการปรับปรุงและแก้ไข จนได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐาน จากกระทรวงสาธารณสุข(ภาคผนวก ข.)

11. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง อำเภอแม่แจ่ม

11.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่มีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรประเภทกล้วย คือการทำกล้วยตาก โดยกลุ่มตั้งอยู่ที่ วัดคู่ หมู่ที่ 3 ตำบลช่างเคิ่ง อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 50270 โทรศัพท์ (053) 828053

แผนที่ ที่ 11 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง

ข้อมูลพื้นฐานประธานกลุ่ม (พ.ศ. 2539 - ปัจจุบัน)

ชื่อ นางอุษณีย์ เทียบยอด อายุ 48 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 47/1 หมู่ 3 บ้านสันหนอง ตำบลช่างเคิ่ง

อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ 50270

โทรศัพท์ (053) 828053

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 7

สถานภาพ สมรส มีบุตร 2 คน

อาชีพหลัก ทำสวน ค้าขายของชำ

11.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

11.2.1 เหตุผลที่จัดตั้งกลุ่ม

ปีพ.ศ.2519แม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองเริ่มมีการรวมตัวกันขึ้นภายในหมู่บ้าน โดยมีนางศรีมอย สนธินา เป็นประธานกลุ่ม มีสมาชิก 32 คน ในระยะแรกนั้นยังไม่มีกิจกรรมใดๆภายในกลุ่ม ในเวลาต่อมาแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองเริ่มมีการพัฒนา กลุ่ม โดยมีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น โดยมีการออมทรัพย์เดือนละ 50 บาท ต่อคน ซึ่งในตอนแรกนั้นมีการทำกิจกรรมเพียงอย่างเดียวคือการออมทรัพย์ ในเวลาต่อมาแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองก็มีการเปลี่ยนแปลงประธานกลุ่มเรื่อยมา จนกระทั่งปี ที่ นางอุษณีย์ เทียบยอด ได้เป็นประธานกลุ่มฯ ได้เกิดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองที่ทำการแปรรูป และถนอมอาหารขึ้นโดยทางสาธารณสุขจังหวัดและโรงพยาบาลแม่แจ่ม ได้แนะนำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองไปทัศนศึกษาและเข้าอบรมวิธีการทำกล้วยอบที่อำเภอสะเมิง เหตุที่ต้องการให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองไปอบรมก็เพราะในตำบลช่างเคิ่งเป็นตำบลที่ปลูกกล้วยเป็นจำนวนมากแต่ผลผลิตไม่ค่อยได้จำหน่าย เพราะการสัญจรไม่สะดวก จึงอยากให้ชาวบ้านใช้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีในหมู่บ้านให้เป็นประโยชน์มากที่สุด โดยการไปอบรมทั้งหมด 5 คน เมื่อไปอบรมกลับมาแล้ว นางอุษณีย์ เทียบยอด ได้เกิดความสนใจจึงชักชวนกันรวมกลุ่มทำกล้วยตากผสมไอโอดีน ออกจำหน่าย ผลผลิตเป็นที่นิยมของตลาดเพราะมีคุณค่าทางโภชนาการช่วยเสริมไอโอดีนให้แก่ผู้บริโภคทำให้ประสบผลสำเร็จในการจำหน่ายสินค้า จึงเกิดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองที่ทำการแปรรูปและถนอมอาหารขึ้น

จัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง พ.ศ. 2539

ผู้เริ่มก่อตั้งคือ นางอุษณีย์ เทียบยอด

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มจัดตั้งกลุ่ม จำนวน 10 คน

ต้นทุนเริ่มก่อตั้ง 6,000 บาท

จำนวนหุ้น ในการรวมกลุ่มไม่มีการลงหุ้น

11.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรใช้ผลผลิตที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์
2. เพื่อให้เด็กอายุ 0-6 ปี ในเขตอำเภอแม่แจ่มได้รับสารอาหาร ซึ่งประกอบด้วยวิตามิน A สารไอโอดีนและธาตุเหล็ก
3. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร
4. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการใช้แรงงานในชนบท และส่งเสริมคุณภาพชีวิต
5. เพื่อลดปัญหาการว่างงาน

11.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งมีสมาชิก 10 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 10 คน
จำนวนหุ้น ไม่มี ในการรวมกลุ่มไม่มีการลงหุ้น

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

ก) คณะกรรมการอำนวยการ

1. ประธาน	นางอุษณีย์	เทียบยอด
2. รองประธาน	นางบุปผา	ใจดี
3. เลขา	นางราวรณ	มณีสอน
4. เภรัญญิก	นางกัลยาณี	นที
5. ประชาสัมพันธ์	นางอารีย์	นที
6. การตลาด	นางอมรา	ปิงกุล
	นางบัวแก้ว	พิทาคำ
7. การผลิต	นางศรีนวล	นที
	นางดวงภา	สุบินะ
8. คณะกรรมการ	นางเบญจพร	ดาปัญญา

ข) คณะกรรมการที่ปรึกษา

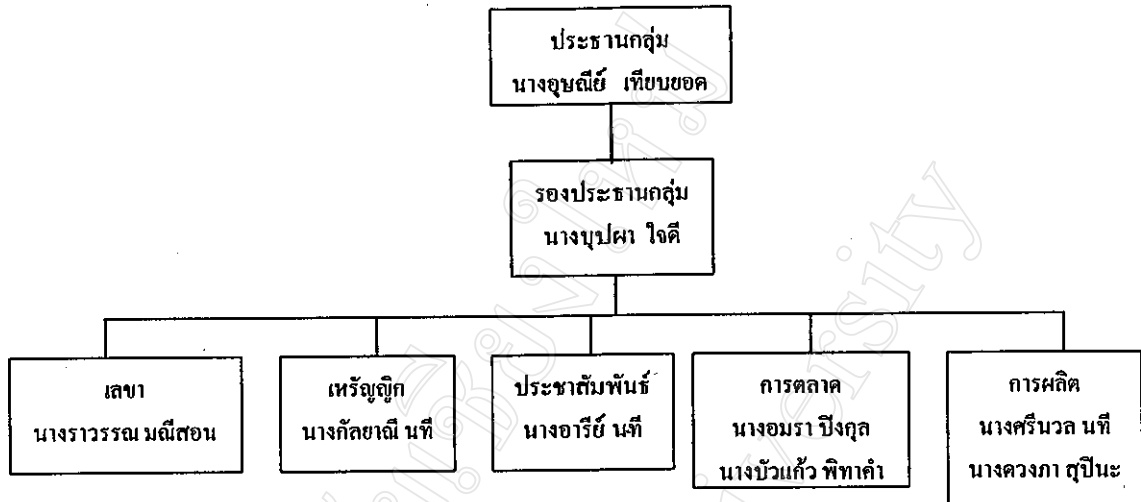
1. นางปราณี ใจมา	เจ้าหน้าที่โรงพยาบาลแม่แจ่ม
2. นางกาญจนา พิชัย	เจ้าหน้าที่ สสอ.แม่แจ่ม

ค) ที่ปรึกษา

นางจันทร์การ์	กุลเรือน	เคหกิจ
พระครูญาณกิตติคุณ		เจ้าคณะอำเภอแม่แจ่ม
นพ. จิรายุส	มุลลออก	ผู้อำนวยการ โรงพยาบาลแม่แจ่ม
นายสุพจน์	เจริญพร	หัวหน้า สสอ.แม่แจ่ม
นายประภาพร	มุลมล	หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมสุขภาพโรงพยาบาลแม่แจ่ม
นางจันทร์กา	กุลเรือน	เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร
นายชัยเดช	มุลมล	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3

ผู้สนับสนุนงบประมาณ นพ. อมร นนทสุตร

ผู้ประสานงบประมาณ อาจารย์จรัส สามิบัติร กองโภชนาการเขต 10

แผนภูมิที่ 12 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่างๆ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองไม่มีกฎ ระเบียบและข้อบังคับที่แน่นอนในการทำงานภายในกลุ่มฯ

11.2.4 แผนการดำเนินงาน

คณะกรรมการของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง จะเป็นผู้ดำเนินงานและบริหารงานภายในกลุ่มเอง ซึ่งการจัดหากล้วยและปัจจัยอื่นๆ เพื่อนำมาแปรรูปผลิตภัณฑ์ คณะกรรมการจะจัดทำกันเอง โดยคณะกรรมการก็คือจำนวนสมาชิกทั้งหมด ดังนั้นการทำงานจึงรับรู้กันเองได้ทั้งหมด ในการดำเนินงานของกลุ่มปราศจากการควบคุมหรือตั้งการจากองค์การภายนอก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรฯ สามารถเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่

11.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองประสบผลสำเร็จในการจำหน่ายสินค้าเป็นที่นิยมของผู้บริโภค เป็นที่ต้องการของท้องตลาด
2. การที่ผลิตภัณฑ์เป็นที่ต้องการของตลาด เพราะกลุ่มแม่บ้านฯรับฟังคำวิจารณ์จากผู้บริโภค ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กลุ่มได้มีการปรับปรุงสูตรการผลิตเรื่อยมาจนได้สูตรที่ดีที่สุดและเป็นที่ต้องการในท้องตลาด

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย
ด้านการผลิต

ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง ใช้วิธีการแปร
รูปอย่างง่ายเป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยโรงเรือนที่ใช้ในการอบกล้วยก่อนตากก็เป็นโรงเรือนไม้
ธรรมดา ใช้กล้วยที่มีอยู่ในพื้นที่ซึ่งเป็นวัตถุดิบที่มีคุณภาพ ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม
แม่บ้านฯ ได้รักษาความสะอาดในขบวนการผลิตทุกขั้นตอน ไม่ใส่สารเจือปน และวัตถุดิบเสีย
ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวง
สาธารณสุข ทำให้ผลผลิตมีมาตรฐานยิ่งขึ้น

ด้านการตลาด

การจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มฯ มีจำหน่ายทั้งปลีกและส่ง

ด้านแรงงาน

แรงงานที่มาทำงานภายในกลุ่ม คือคณะกรรมการในกลุ่มซึ่งมาทำงานกันเกือบ
ทุกคน โดยวันไหนจะทำงานก็จะไปบอกกันให้รับรู้และช่วยกันทำงาน ค่าแรงงานไม่มีการกำหนด
ที่แน่นอน ประมาณชั่วโมงละ 10-20 บาท แล้วแต่ลักษณะงานและการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ผู้ที่
มาทำงานจะได้รับเงินก็ต่อเมื่อการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เรียบร้อยแล้ว

ด้านการจัดการ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองมีการดำเนินกันเองภายในกลุ่ม เมื่อมีปัญหา
ก็จะปรึกษากันเอง ซึ่งสมาชิกทุกคนมีความซื่อสัตย์ สุจริตไม่เอาเปรียบและตั้งใจทำหน้าที่
ของตนเองได้อย่างเต็มที่ ทำให้การดำเนินงานของกลุ่มประสบผลสำเร็จ

11.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์กร

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาให้คำแนะนำในเรื่องวิธีการผลิตและการจัดจำหน่าย
มีการจัดอบรมและสาธิตวิธีการแปรรูปพืชผลทางการเกษตร แนะนำให้รู้จักใช้บริการของรัฐ และ
แนะนำให้แม่บ้านเกษตรกรสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน มาใช้ในการดำเนินกิจการ
การแปรรูปให้มากที่สุด

ด้านการเพิ่มรายได้

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง มีการปรับปรุงสูตรการแปรรูปผลิตภัณฑ์
มาตลอดและคิดค้นผลิตภัณฑ์ตัวใหม่ออกมาอีก ได้ไปทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อ
นำมาใช้ในการดำเนินงานของกลุ่ม และรับฟังความคิดเห็นจากผู้บริโภคเพื่อนำมาปรับปรุง

ผลิตภัณฑ์ให้ดียิ่งขึ้น เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ตรงต่อความต้องการของตลาดและเป็นที่ยอมรับของลูกค้า ทำให้กลุ่มมีรายได้เพิ่มมากยิ่งขึ้น

คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่

การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองได้รับคำแนะนำ คอยให้คำปรึกษา จัดให้มีการอบรม พาไปทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จในการทำงาน ช่วยดำเนินการในเรื่องการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุขและคอยดูแลจนบรรลุผลสำเร็จ จากหน่วยงานต่าง ๆ อาทิเช่น สาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลแม่แจ่ม เจ้าหน้าที่เกษตร

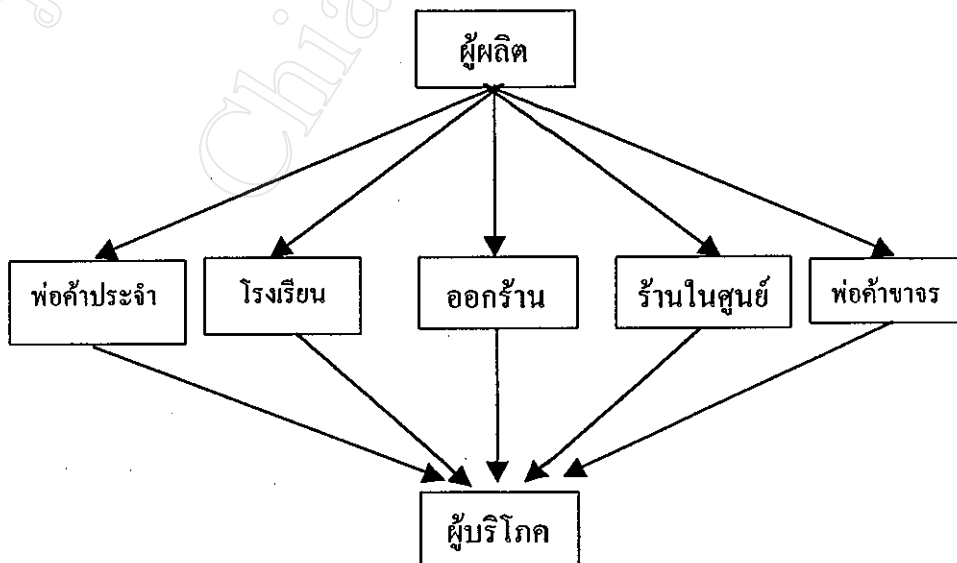
11.4 การตลาดและความช่วยเหลือด้านการเงินและการลงทุน

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองมีการจัดจำหน่ายสินค้าตามรายการสั่งสินค้า อาทิเช่น ตามโรงเรียนต่างๆ ในอำเภอแม่แจ่มต้องการสินค้าก็จะสั่งมายังกลุ่มฯ จากนั้นกลุ่มก็จะผลิตสินค้าและนัดวันมารับสินค้าหรือวันส่งสินค้า

2. สินค้ามีผู้มารับไปจำหน่ายในตัวเมืองแต่ไม่ทราบสถานที่จำหน่าย

สถานที่จำหน่าย

- ศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปบ้านสันหนอง
- ร้านค้าปลีกทั่วไปในอำเภอแม่แจ่ม
- ร้านค้าที่บ้านประธานกลุ่ม

แผนภาพที่ 11 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองมีปัญหาในการจำหน่ายสินค้า เพราะหมู่บ้านอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองมีการสัญจรที่ไม่สะดวก ไม่สามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้ทุกฤดูกาล โดยเฉพาะฤดูฝนเพราะว่าไม่สามารถตากกล้วยได้ อีกทั้งเมื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไปแล้วมักจะได้รับเงินจากผู้รับผลิตภัณฑ์ล่าช้า และในบางรายก็ไม่ได้รับเงินเลย

แหล่งที่มาของเงินทุน

- เงินทุน 6,000 บาท จาก นพ.อมร นนทสูตร เป็นเงินให้เปล่า
- งบประมาณที่ได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- เงินกู้จากสำนักงานเคหกิจเกษตรจังหวัด 10,000 บาท ไม่มีดอกเบี้ย

การแบ่งกำไรเงินปันผล ให้กับสมาชิก
สมาชิกทุกคนไม่มีการลงทุน จึงไม่มีเงินปันผล

11.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

การแปรรูปผลิตภัณฑ์กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองประสบปัญหาหลายๆ ด้าน เช่น โรงเรือน เครื่องจักร เงินทุน การขนส่ง ฤดูกาลผลิต ซึ่งในปัจจุบันโรงเรือนที่ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ได้รับความอนุเคราะห์ให้ใช้โรงเรือนภายในวัดคู่เป็นที่แปรรูปผลิตภัณฑ์ ฤดูกาลผลิต ส่วนมากจะผลิตได้เฉพาะในฤดูร้อน เพราะมีแดดมากเหมาะสำหรับการตากกล้วย ส่วนฤดูฝน ส่วนมากจะทำการแปรรูปไม่ได้เพราะไม่สามารถตากกล้วยได้

เริ่มแรกที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองจะตัดสินใจจะแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดใดนั้น เนื่องจากได้ไปทัศนศึกษาและอบรมที่อำเภอสะเมิง ทำให้นามาคัดสินใจว่าควรผลิตกล้วยตากเสริมไอโอดีนเพราะเป็นผลผลิตที่มีมากในพื้นที่ และเป็นที่ต้องการของตลาด ปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทั้งหมด 3 ชนิด คือกล้วยตากเสริมไอโอดีนซึ่งกล้วยฝอยน้ำพริกเผาและกล้วยอบเนยอยู่ในขั้นตอนการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐาน

ประเภทของอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพอาหาร
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กล้วยตากเสริมไอโอดีน	อย-จ-พท-ชม 980/2541
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กล้วยฝอยน้ำพริกเผา	-
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กล้วยอบเนย	-

ตารางที่ 14 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

11.6 การรับรองคุณภาพ

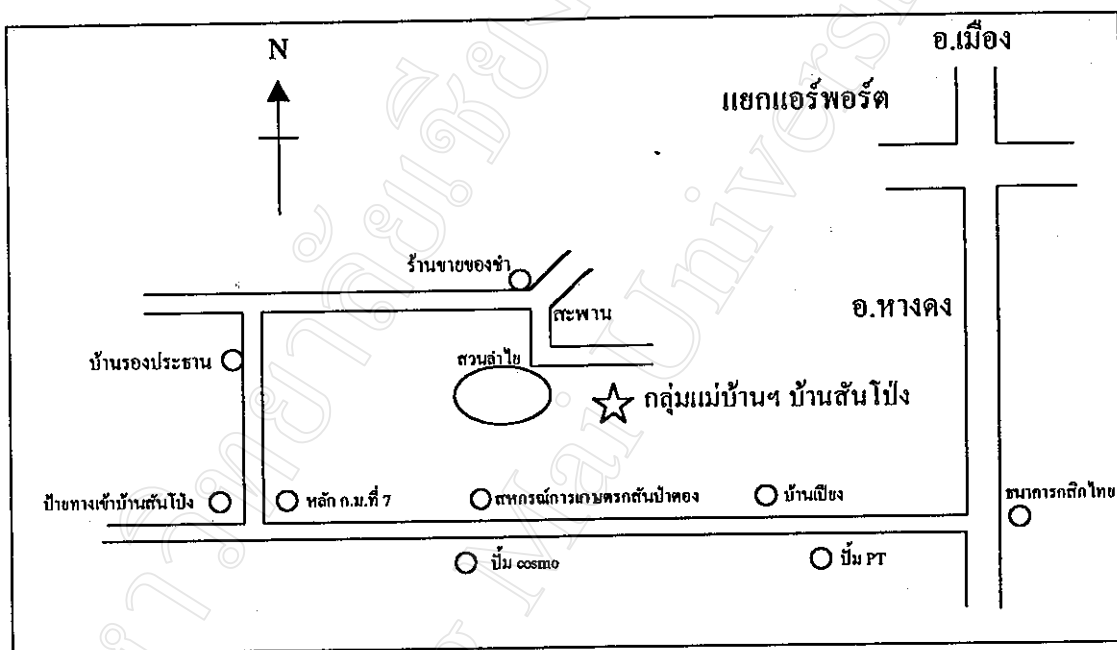
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 1 ประเภท คือ อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที

การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองได้ทำดังนี้ คือ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง ได้จัดเตรียมเอกสารในการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุขดังนี้ แผนที่ตั้ง รูปถ่ายสถานที่ สำเนาทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนการค้า รูปถ่ายคนงาน รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างฉลาก เมื่อกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร จัดเตรียมเอกสารพร้อมแล้วได้นำส่งเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเอกสารการตรวจสอบเอกสารหากยังไม่ผ่านก็ต้องนำมาแก้ไขใหม่จนกว่าจะตรวจสอบผ่าน เมื่อเอกสารตรวจสอบผ่านแล้วกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองได้จัดเตรียมสถานที่ให้พร้อมแก่การตรวจสอบโดยมีโรงเรือนที่มีมุ้งลวด เพื่อป้องกันแมลง ที่ตากกล้วยต้องมีมุ้งลวดครอบเพื่อป้องกันแมลง ห้องอบกล้วยต้องสะอาด ภายในห้องทำการแปรรูปต้องมีแสงสว่างเพียงพอ มีอ่างล้างมือ มีถังขยะที่มีฝา อุปกรณ์ทุกอย่างใช้แล้วต้องล้างให้สะอาดอยู่เสมอ เก็บรักษาในที่ที่เหมาะสม มีโต๊ะที่ใช้ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรต้องสูงจากพื้นประมาณ 60 เซนติเมตร น้ำที่ใช้ในการแปรรูปต้องเป็นน้ำสะอาด วัตถุดิบที่ใช้มีคุณภาพ ผู้ที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรต้องไม่มีโรคประจำตัวหรือเป็นพาหะนำโรค ก่อนจะทำการแปรรูปต้องล้างมือ และสวมหมวกคลุมผม ไม่สูบบุหรี่ บ้วนน้ำลาย ขณะทำการแปรรูป ในขั้นตอนการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานอาหารที่แปรรูป กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองประสบปัญหาหลาย ๆ ด้าน เช่น เรื่องอาคาร สถานที่ ไม่มีห้องบรรจุอาหาร ที่ถูกต้อง ไม่มีอ่างล้างมือ ต้องทำการเปลี่ยนแปลงและแก้ไขในหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งเป็นความพยายามของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนองที่ปรับปรุงได้สำเร็จ ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข(ภาคผนวก ข.)

12. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง อำเภอแม่วาง

12.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรฯ ที่มีการแปรรูป
ไข่เค็ม โดยกลุ่มตั้งอยู่เลขที่ 106/1 หมู่ที่ 3 ตำบลคอนเปา อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ 50000
โทร. (053) 830047

แผนที่ ที่ 12 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง

ข้อมูลพื้นฐานประธานกลุ่ม (พ.ศ.2540 – ปัจจุบัน)

ชื่อ นางจินดา จันทร์อ้าย อายุ 47 ปี
อยู่บ้านเลขที่ 83 หมู่ 3 ตำบลคอนเปา

อำเภอแม่วาง จังหวัดเชียงใหม่ 50000

โทรศัพท์ (053) 830049

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

สถานภาพ สมรส มีบุตร 2 คน

อาชีพหลัก ทำสวนลำไย

12.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

12.2.1 เหตุผลที่จัดตั้งกลุ่ม

การจัดตั้งกลุ่มของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง เนื่องจากหน่วยงานราชการต้องการให้มีการรวมตัวกันทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ ความสามารถในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเอง โดยถ้าหากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสนใจที่จะแปรรูปอะไรทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรก็จะจัดให้มีการอบรมและพาไปดูงานเพื่อนำมาจัดตั้งกลุ่มขึ้นในหมู่บ้านเพราะการรวมกลุ่มของแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งในอดีตนั้นไม่มีกิจกรรมใดๆ ที่ทำหลังจากที่จัดตั้งกลุ่มขึ้นเป็นระยะเวลาหลายปี จนปี พ.ศ. 2540 มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ขึ้น โดยออมทรัพย์เดือนละ 20 บาท มีจำนวนสมาชิก 142 คน แต่ไม่มีการจัดตั้งกลุ่มที่ทำกิจกรรมใดๆ ขึ้นอีกเลย ในปีเดียวกันนั้น นางชุม คำตา ซึ่งเป็นประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง (กลุ่มออมทรัพย์) ได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งที่ทำการแปรรูปไข่เค็มขึ้น โดยเปิดรับสมาชิกจากกลุ่มออมทรัพย์ และเกษตรกรในหมู่บ้าน เพื่อช่วยให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและไม่ว่างจากงานหลักที่ทำเช่น การทำไร่ ทำนา ทำสวน เกษตรกรจึงมารวมตัวกันเพื่อจัดตั้งกลุ่มฯ จึงเกิดกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งที่ทำการแปรรูปไข่เค็มขึ้น

จัดตั้งกลุ่มเมื่อ พ.ศ. 2540

ผู้เริ่มก่อตั้งคือ นางชุม คำตา

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 15 คน

ต้นทุนเมื่อเริ่มก่อตั้ง 10,000 บาท

12.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อยกระดับหมู่บ้านให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น
2. เพื่อช่วยส่งเสริมให้แม่บ้านเกษตรกรเกิดการรวมตัวกันขึ้น
3. เพื่อให้เกษตรกรทุกคนมีส่วนร่วมในการช่วยหาตลาดมารับผลผลิตทางการเกษตรของหมู่บ้าน
4. เพื่อให้เกษตรกรสามารถอยู่รอดในภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน
5. เพื่อส่งเสริมรายได้ให้แก่เกษตรกร
6. เพื่อส่งเสริมความรู้ให้แก่เกษตรกรในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและรู้จักนำวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

12.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งกลุ่มมีสมาชิก 15 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 5 คน

ภายในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งแปรรูปไข่เค็ม ไม่มีการลงหุ้นกันแต่ในการแปรรูปผลิตภัณฑ์แต่ละครั้งจะมีการนำเงินมารวมกัน ในจำนวนเท่า ๆ กันเพื่อซื้อปัจจัยในการแปรรูป ผู้ที่นำเงินมารวมได้ต้องเป็นผู้ที่มาทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์เท่านั้น

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

(ก) คณะกรรมการอำนวยการ

1. ประธาน	นางจินดา	จันทร์อ้าย
2. รองประธาน	นางศรีนวล	คำปิ่น
3. เภรัญญิก	นางชুম	คำดา
4. เลขานุการ	นางสายสวาท	ทิพย์สุวรรณดี
5. ประชาสัมพันธ์	นางนิมพา	เป็งใจ

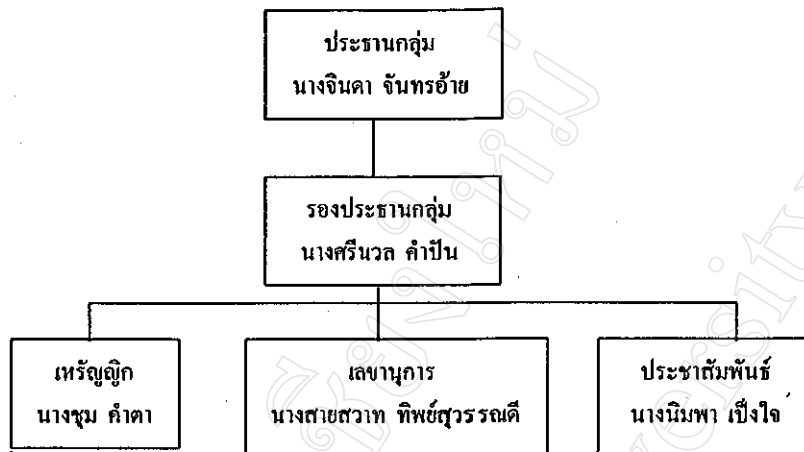
(ข) คณะกรรมการบริหารงาน มีฝ่ายต่างๆ ดังนี้คือ

1. ฝ่ายบริหารและการเงิน
2. ฝ่ายจัดซื้อวัตถุดิบ
3. ฝ่ายส่งเสริมการตลาด
4. ฝ่ายส่งเสริมการผลิต
5. ฝ่ายควบคุมการผลิต
6. ฝ่ายส่งเสริมกิจกรรม

(ค) คณะกรรมการที่ปรึกษา กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรและคณะกรรมการในหมู่บ้าน

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่างๆ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลจึงไม่มีกฎ กติกา ระเบียบและข้อบังคับใดๆ เพียงแต่ว่าการดำเนินงานนั้นสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานกลุ่มหากมีปัญหาอะไรเกิดขึ้น จะปรึกษาหารือกันในช่วงเวลาที่มาทำงานร่วมกันหรือถ้าหากเป็นปัญหาค่วนก็จะจัดให้มีการประชุมขึ้น

แผนภูมิที่ 13 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง

12.2.4 แผนการดำเนินงาน

การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และจัดอบรมวิธีการแปรรูปให้เกษตรกรได้รับความรู้

แผนการดำเนินต่างๆ เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ซึ่งจะเป็นผู้กำหนดวันที่จะผลิตสินค้า หรือเป็นผู้ไปหาตลาดในการจำหน่ายสินค้าเอง และจัดหาปัจจัยในการผลิตเอง โดยการทำงานภายในกลุ่มปราศจากการควบคุมหรือสั่งการจากองค์การภายนอก กลุ่มดำเนินการทุกอย่างด้วยตนเอง

ปัจจุบันกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง มีความคิดที่จะแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรเพิ่มขึ้นอีกคือ การทำกระทะเทียมคองและแหมน ซึ่งได้ไปดูงานการทำกระทะเทียมคองที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอป่าซาง ซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงสูตรการทำกระทะเทียมคอง และการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุขอยู่ ส่วนการทำแหมนนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ เพราะไม่สามารถจำหน่ายผลิตภัณฑ์ได้ ตามความคิดเห็นของเกษตรกรทั่วไป บอกว่าแหมนในท้องตลาดมีมากแล้ว

12.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง

1. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งประสบผลสำเร็จในการจำหน่ายสินค้า
2. เป็นศูนย์ถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนที่สนใจ
3. ได้รับการรับรองคุณภาพจากเกษตรชนวนิม ชวนใช้ เมื่อวันที่ 2 ธันวาคม 2542

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย
ด้านการผลิต

ผู้ที่ก่อตั้งกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งมีพื้นฐานการแปรรูปไข่เค็มอยู่ก่อนแล้วแต่ไม่ได้ทำขายจึงมีความคิดที่จะจัดตั้งกลุ่มฯ จึงได้ปรึกษากับทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร แล้วนำความรู้ที่ได้มาผสมผสานกับความรู้เดิมปรับปรุงสูตรในการทำไข่เค็มให้ดีขึ้น ในการผลิตไข่เค็มของกลุ่มแม่บ้านฯ ใช้วิธีการผลิตอย่างง่าย รักษาความสะอาดทุกขั้นตอน วัตถุดิบที่นำมาแปรรูปต้องใหม่และสดเสมอ ทางกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรฯ ได้ปรับปรุงวิธีการผลิตเรื่อยมาจนได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข

ด้านการตลาด

คณะกรรมการในกลุ่มเป็นผู้ที่ออกไปติดต่อหาตลาดเอง ในการจำหน่ายจะมีทั้งปลีกและส่ง กลุ่มแม่บ้านฯ ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องบ้างเช่น ในเทศกาลต่างๆ ก็จะจัดให้มีการไปออกร้านเพื่อจำหน่ายสินค้าของเกษตรกร

ด้านแรงงาน

แรงงานที่มาทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นแรงงานในหมู่บ้านและคณะกรรมการซึ่งแรงงานที่มาทำงานจะได้รับค่าแรงวันละ 120 บาท ทำงานตั้งแต่เวลา 8.00 น. - 17.00 น. แต่คณะกรรมการที่มาทำงานจะไม่ได้รับค่าแรงงานแต่จะได้รับเงินเมื่อการจำหน่ายสินค้าเรียบร้อยแล้วในแต่ละครั้ง โดยการจำหน่ายได้รับเงินเท่าไรจะหักต้นทุนออก เหลือเท่าไร จะหัก 10% เข้ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกลุ่มใหญ่คือกลุ่มออมทรัพย์ จากนั้นเหลือเท่าไรก็จะแบ่งในจำนวน เท่ากัน

ด้านการจัดการ

คณะกรรมการภายในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งเป็นผู้วางแผนการดำเนินงานทั้งหมด และให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการออกความคิดเห็น โดยการจัดประชุมกลุ่มขึ้น กลุ่มแม่บ้านฯ มีการดำเนินงานด้วยความอดทน สามัคคีกัน ทำให้การดำเนินงานในกลุ่มประสบผลสำเร็จ

12.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดองค์การ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งได้รับความรู้ในด้านการบริหารงานกลุ่มจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้มาแนะนำ วิธีการทำงานและจัดอบรมวิธีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร แนะนำให้เกษตรกรรู้จักใช้บริการของรัฐเพื่อความการดำเนินงานภายในกลุ่มจะได้ลุล่วงไปด้วยดี

ด้านการเพิ่มรายได้

คณะกรรมการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง จะเป็นผู้ที่ไปติดต่อหาตลาดเอง และปราศจากการควบคุมจากหน่วยงานใดๆ ทำให้กลุ่มสามารถเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มได้อย่างเต็มที่ โดยจำหน่ายไข่เค็มในราคา 3 ลูก 10 บาท ซึ่งจำหน่ายในราคาที่ย่อมเยา โดยทางกลุ่มแม่บ้านฯ มีการปรับปรุงผลิตภัณฑ์อยู่เสมอและรักษาคุณภาพมาตรฐานในการผลิตให้มีมาตรฐานอยู่เสมอ

คำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร

ทางเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ให้การสนับสนุน โดยได้พาไปดูงาน ดูวิธีการทำไข่เค็มที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านร่องก้องข้าว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ และคอยช่วยเหลือในการปรับปรุงสูตรการผลิต การหาตลาดในการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

12.4 การตลาดและความช่วยเหลือด้านการเงินการลงทุน

1. ผู้ที่ต้องการผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งจะส่งรายการสินค้ามาทางกลุ่มจากนั้นก็ผลิตสินค้าและนัดวันส่งหรือรับสินค้า

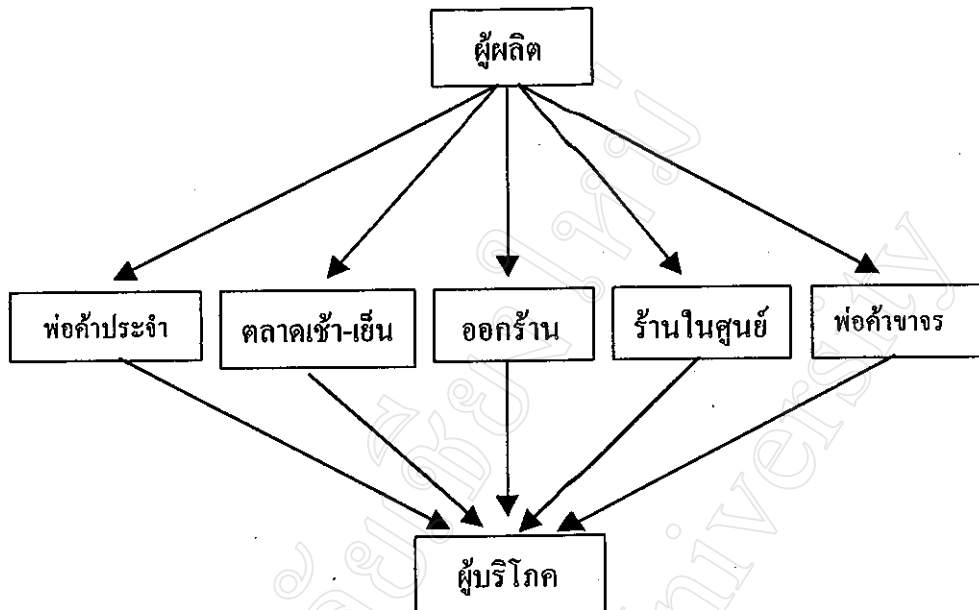
2. ในการหาตลาดที่จะจำหน่ายสินค้า คณะกรรมการจะเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยจะไปติดต่อตามร้านค้าต่างๆ ว่าต้องการผลิตภัณฑ์ชนิดนี้ไหม เมื่อลูกค้าต้องการทางกลุ่มแม่บ้านฯ ก็จะนำไปส่งให้ที่ร้านค้านั้น

3. ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนช่วยในการหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์

4. เมื่อเริ่มก่อตั้งกลุ่มใหม่ๆ นั้น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง ได้รับคำวิจารณ์ผลิตภัณฑ์ในด้านต่างๆ ทำให้สามารถนำมาปรับปรุงสูตรในการผลิตให้ดียิ่งขึ้นและผลิตภัณฑ์เป็นที่ต้องการของตลาดในปัจจุบัน

สถานที่จำหน่าย

- ร้านขายของชำทั่วไปในหมู่บ้าน
- ร้านค้าทั่วไปในตำบลคอนเปา
- ร้านค้าในงาน ตามเทศกาลต่างๆ ที่ราชการจัดให้ไปขาย
- ตลาดเช้า - ตลาดเย็นในบ้านสันโป่ง
- โรงเรียนบ้านสันโป่ง
- พ่อค้าคนกลางมารับไปขาย

แผนภาพที่ 12 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง

ปัญหาในการจำหน่าย

ผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มแม่บ้านฯ แปรรูปออกมามีมากในท้องตลาดทำให้ขาดตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ในการจำหน่าย อีกทั้งไข่เค็มเมื่อเก็บไว้นานรสชาติจะเปลี่ยนไปทำให้ไม่เป็นที่ต้องการของลูกค้า เมื่อนำไปจำหน่ายก็จะเสียลูกค้า แต่ถ้าหากไม่นำไปจำหน่ายก็จะขาดทุน

แหล่งที่มาของเงินทุน

- เงินกู้ยืมจากกลุ่มออมทรัพย์
- เงินทุนหมุนเวียนภายในกลุ่ม
- เงินจากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์
- เงินจากคณะกรรมการที่บริหารงาน
- เงินกู้ยืมจากสำนักงานเกษตรจังหวัด จำนวน 50,000 บาท ใช้คือ ปีละ 10,000 บาท เป็นเงิน ไม่มีดอกเบี้ย

การแบ่งกำไรเงินปันผล

ภายในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งไม่มีการลงทุน จึงไม่มีเงินปันผล ซึ่งแรงงานที่มาทำงานจะได้รับค่าแรงวันละ 120 บาท แต่คณะกรรมการที่มาทำงานจะไม่ได้รับค่าแรงงานแต่จะ ได้รับเงินเมื่อการจำหน่ายสินค้าเรียบร้อยแล้วในแต่ละครั้ง โดยการจำหน่ายได้รับเงิน

เท่าไรจะหักต้นทุนออก เหลือเท่าไร จะหัก 10% เข้ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกลุ่มใหญ่ คือกลุ่ม ออมทรัพย์ จากนั้นเหลือเท่าไรก็จะแบ่งในจำนวนเท่าๆกัน

12.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

การตัดสินใจที่จะแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้นั้นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งได้ รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตร และเป็นพื้นฐานความรู้ ความชำนาญของกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรอยู่ก่อนแล้วและอาศัยว่าวัตถุดิบที่นำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำซื้อได้ในหมู่บ้าน กลุ่ม แม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์ 2 ชนิด คือ ไข่เค็ม กระเทียมดอง แต่ได้ รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข 1 อย่าง ซึ่งปัจจุบันกำลังดำเนินการ ขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข อีก 1 อย่าง คือ กระเทียมดอง

การดำเนินงานที่ผ่านมาปัญหาต่างๆ ที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งประสบ นั้นได้รับความช่วยเหลือจากเคหกิจเกษตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นหน่วยงานที่คอย ประสานงานให้กลุ่มแม่บ้านฯ ไม่ว่าจะเรื่องการผลิตสินค้า การจำหน่าย การขอใบรับรองคุณภาพ มาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข การขอความช่วยเหลือจากราชการในเรื่องเงินทุนทำให้ การดำเนินงานลุล่วงไปด้วยดี

ประเภทอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพอาหาร
อาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภคทันที	ไข่เค็ม	อย-จ-พท-ชม 936/2541
อาหารทั่วไป	กระเทียมดอง	-

ตารางที่ 15 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

12.6 การรับรองคุณภาพ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 2 ประเภท คือ อาหารทั่วไปและอาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที

การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งได้ทำดังนี้ คือ

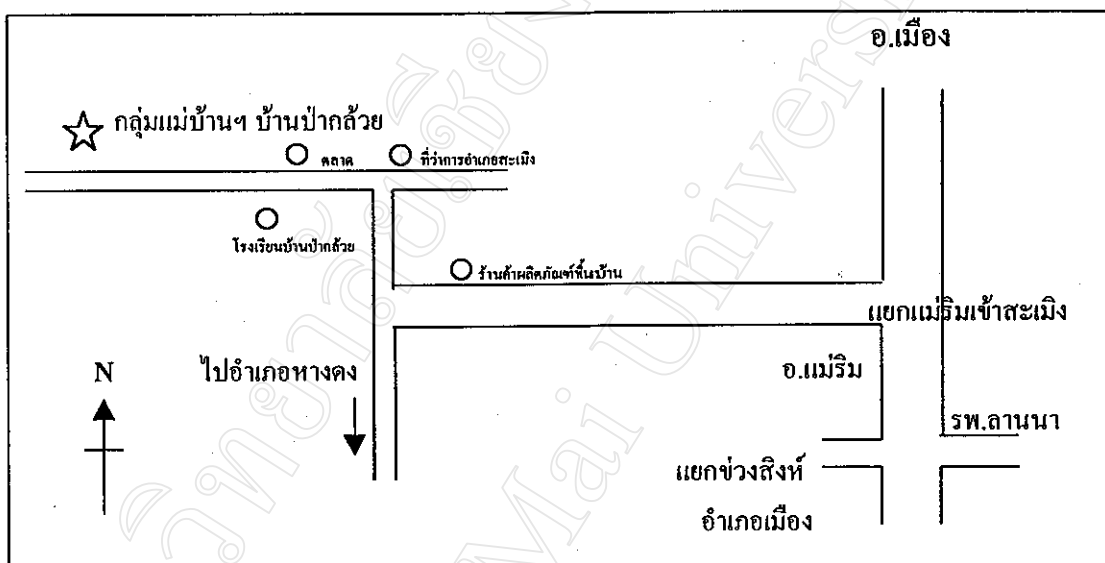
ในการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรบ้านสันโป่ง ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งได้เตรียมเอกสารดังนี้ ตำเนียบัตรประชาชน ตำเนา

ทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนการค้า แผนที่ตั้งของกลุ่ม รูปถ่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม รูปถ่ายผู้ที่ทำการแปรรูปอาหาร รูปถ่ายของผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างผลตก จากนั้นก็นำส่งให้เจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบเอกสารแล้วนัดวันตรวจสอบสถานที่จริง เมื่อเจ้าหน้าที่มาตรวจสอบสถานที่จริงแล้วแต่ยังไม่ผ่านเพราะโรงเรือนไม่มีมุ้งลวด ถ้ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่บ้านสันโป่งจึงจัดเตรียมสถานที่ใหม่ และเจ้าหน้าที่นัดวันตรวจอีกครั้งในครั้งนี้นำกลุ่มเตรียมการพร้อม โดยโรงเรือนที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์มีมุ้งลวดเพื่อป้องกันแมลง การสร้างโรงเรือน เครื่องมือเครื่องใช้ในการดำเนินการแปรรูปรักษาให้อยู่ในสภาพสะอาด ภายในห้องมีแสงสว่างเพียงพอ ระบายอากาศดี ไม่มีการสะสมขยะมูลฝอย ความชื้นตอนการผลิต ผู้ที่ทำการแปรรูปและถนอมอาหารต้องไม่มีโรคประจำตัวหรือเป็นพาหะนำโรค ก่อนสัมผัสอาหารต้องล้างมือ และสวมหมวกคลุมผม ไม่สูบบุหรี่ บ้วนน้ำลาย ขณะทำการแปรรูปและถนอมอาหารมีถังขยะที่มีฝาปิด ไม่มีฝุ่นมาก ไม่มีน้ำขัง มีทางระบายน้ำสาธารณะ เครื่องมือ เครื่องใช้และอุปกรณ์ในการผลิตติดตั้งอุปกรณ์สะดวกต่อการปฏิบัติงาน อุปกรณ์ทุกอย่างใช้แล้วต้องล้างให้สะอาดอยู่เสมอเก็บรักษาในที่เหมาะสม มีโต๊ะที่ใช้ในการแปรรูปอาหารที่สูงจากพื้น 60 เซนติเมตร มีอ่างล้างมือ น้ำที่ใช้ในการผลิตต้องเป็นน้ำสะอาด วัตถุดิบที่ใช้มีคุณภาพ เก็บรักษาเหมาะสม ไม่วางกับพื้น วัตถุเจือปนต่างๆใช้ได้ตามปริมาณที่กำหนด กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่งทำการปรับปรุงอาคารสถานที่ที่ใช้แปรรูปอยู่หลายครั้งมาก จึงได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข(ภาคผนวก ข.)

13. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วย อำเภอสะเมิง

13.1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วย เป็นกลุ่มแม่บ้านที่ทำการแปรรูปกล้วยอบ ซึ่งเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีมากในพื้นที่ โดยกลุ่มตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านปากกล้วย ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ 50250 โทร. (053) 378171

แผนที่ ที่ 13 ที่ทำการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วย

ข้อมูลพื้นฐานของประธานกลุ่ม (พ.ศ. 2541 - ปัจจุบัน)

ชื่อ นางต้อมแก้ว ทิปะ อายุ 48 ปี

อยู่บ้านเลขที่ 10 หมู่ 4 บ้านปากกล้วย ตำบลสะเมิงใต้

อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ 50250

โทรศัพท์ (053) 378171

การศึกษาสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 7

สถานภาพ สมรส มีบุตร 2 คน

อาชีพหลัก ค้าขาย ของชำ

13.2 การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

13.2.1 เหตุผลที่จัดตั้งกลุ่ม

อำเภอสะเมิงเป็นอำเภอที่อยู่ห่างไกลจากอำเภอเมือง การประกอบอาชีพอะไรนั้นลำบาก เพราะการสัญจรไม่สะดวกทั้งตำบลสะเมิงได้ หมู่ที่ 4 เป็นหมู่บ้านทางตัน ภายในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มกันตั้งแต่ ปี พ.ศ.2519 แต่เป็นกลุ่มออมทรัพย์ ซึ่งไม่ได้แปรรูปผลผลิตทางการเกษตรออกจำหน่ายหรือมีกิจกรรมอื่นๆอีก ต่อมาก็มีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ได้เข้ามาแนะนำ ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพในพื้นที่ของตนเอง ตำบลสะเมิงได้นั้นเป็นตำบลที่มีกล้วยเป็นจำนวนมาก และชาวบ้านบางหลังได้ทำการแปรรูป ผลผลิตทางการเกษตรคือการทำกล้วยอบน้ำผึ้งอยู่ก่อนแล้ว ทางเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรจึงจัดอบรมให้มีการร่วมตัวกันจัดตั้งกลุ่มแม่เกษตรกรขึ้นในหมู่บ้านเพื่อช่วยยกระดับหมู่บ้านและพัฒนาหมู่บ้านให้เจริญยิ่งขึ้น ช่วยให้ชาวบ้านมีอาชีพเสริมหลังจากที่ว่างจากการทำงานเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวชาวบ้านในตำบลสะเมิง หมู่ที่ 4 จึงรวมตัวกันผลิตกล้วยอบน้ำผึ้ง โดยผลิตภายในครอบครัวแต่ละครอบครัวแล้วนำผลผลิตมารวมกันเพื่อจำหน่ายในงานต่างๆที่ทางราชการจัดให้

จัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ พ.ศ. 2519

ผู้เริ่มก่อตั้งกลุ่มคือ นางอุไร สิงห์ทอง

จำนวนสมาชิกเมื่อเริ่มก่อตั้ง 75 คน ไม่มีการลงหุ้น

ต้นทุนเริ่มก่อตั้ง ใช้งบส่วนตัวในการจัดตั้ง

การเปลี่ยนแปลงประธานกลุ่มคือ

ประธานคนที่ 1 ชื่อ นางอุไร สิงห์ทอง ปี พ.ศ. 2519 - 2541

ประธานคนที่ 2 ชื่อ ต่อมแก้ว ทิปะ ปี พ.ศ. 2541 - ปัจจุบัน

13.2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

1. เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกร
2. เพื่อยกระดับหมู่บ้านให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น
3. เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านการครองชีพ การประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกร
4. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรให้ดีขึ้น
5. เพื่อลดปัญหาการว่างงาน และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
6. เพื่อให้รู้จักใช้ผลผลิตที่มีอยู่ในพื้นที่ เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ตนเอง
7. เพื่อให้เกิดการรวมตัวกันแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่น

13.2.3 การบริหารงานกลุ่ม

เริ่มจัดตั้งมีสมาชิก 75 คน ปัจจุบันมีสมาชิก 75 คน

จำนวนหุ้น ไม่มีการลงหุ้น

โครงสร้างขององค์กรกลุ่ม ประกอบด้วย

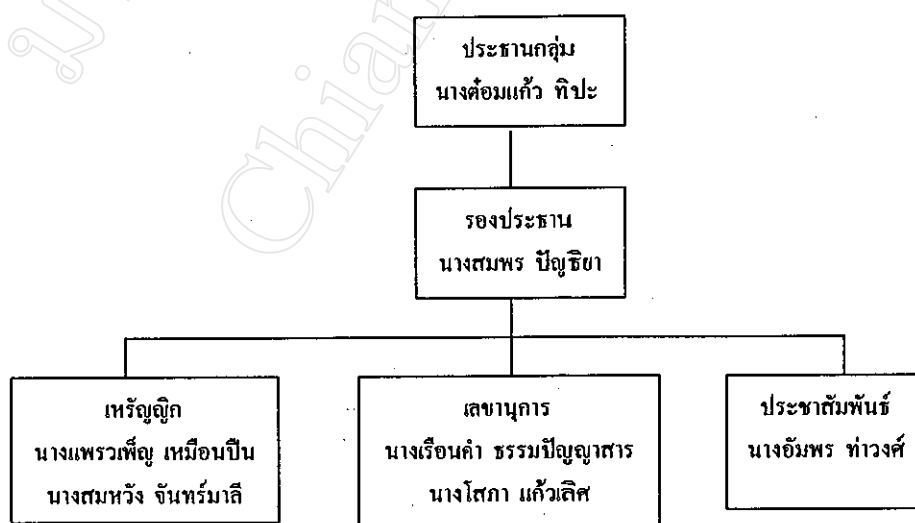
ก) คณะกรรมการอำนวยการ

1. ประธาน	นางต้อมแก้ว	ทิปะ
2. รองประธาน	นางสมพร	ปัญธิยา
3. เทรุญญิก	นางแพรวเพ็ญ	เหมือนปิ่น
	นางสมหวัง	จันทร์มาลี
4. เลขา	นางเรื่อนคำ	ธรรมปัญญาสาร
	นางโสภา	แก้วเลิศ
5. ประชาสัมพันธ์	นางอัมพร	ท่าวังศ์

ข) คณะกรรมการบริหารงาน

ในการบริหารงาน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านป่ากล้วยมีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรในครอบครัวแต่ละครอบครัวมีการบริหารงานกันภายในครอบครัว

ค) คณะกรรมการที่ปรึกษา จากผู้ทรงคุณวุฒิภายในหมู่บ้าน

แผนภูมิที่ 14 โครงสร้างการบริหารงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่ากล้วย

ข้อบังคับ กฎ ระเบียบต่างๆ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วยเป็นกลุ่มที่ทำการแปรรูปภายในครอบครัว จึงไม่มีข้อบังคับที่ชัดเจน การดำเนินงานถูกจำกัดภายในครอบครัว

13.2.4 แผนการดำเนินงาน

ครอบครัวแต่ละครอบครัวจะทำการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่บ้านของตนเองและมีจำหน่ายที่บ้านผู้ผลิต โดยการหาปัจจัยการผลิตและตลาดจำหน่ายนั้นก็ดำเนินการกันเองในแต่ละครอบครัว แต่ถ้ามีผู้ดูงานหรือทางราชการให้ไปออกร้านในงานเทศกาลต่างๆ กลุ่มก็จะนำผลผลิตที่ผลิตขึ้นรวมกันไปจำหน่าย การดำเนินงานในระยะแรกนั้นได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานเกษตรอำเภอสะเมิง สำนักงานส่งเสริมการเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ มาให้ความช่วยเหลือ โดยจัดให้มีการอบรมพาไปดูงานตามกลุ่มแม่บ้านที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน และคอยให้คำแนะนำ ปรึกษา จนผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วยปราศจากการควบคุมหรือตั้งการจากองค์การภายนอก กลุ่มสามารถเจรจาต่อรองเพื่อผลประโยชน์ของตนได้อย่างเต็มที่

13.2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วย

1. การดำเนินงานที่ผ่านมากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วยไม่เคยได้รับรางวัลต่างๆ เลย แต่ประสบความสำเร็จในด้านการจำหน่ายสินค้าเพราะถึงแม้ว่ากลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วยจะอยู่ไกลแค่ไหน ก็จะมีผู้เดินทางมาซื้อผลผลิตที่หมู่บ้านตลอด ซึ่งกล้วยอบน้ำผึ้งของกลุ่มแม่บ้านปากกล้วยไม่ได้นำส่งที่ไหนมีจำหน่ายเฉพาะในหมู่บ้าน

ปัจจัยที่ทำให้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วยประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย
ด้านการผลิต

เกษตรกรบ้านปากกล้วยใช้เทคโนโลยีในการผลิตกล้วยอบน้ำผึ้งอย่างง่ายไม่ได้ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง โดยเตาที่ใช้อบกล้วยก็เป็นเตาอิฐธรรมดาเชื้อเพลิงได้จากไม้ป่าที่ล้มตายตามธรรมชาติ การบรรจุผลิตภัณฑ์จะบรรจุในกล่องพลาสติกและสกรีนชื่อกลุ่มกันเอง ขั้นตอนการผลิตก็ทำง่ายโดยปอกเปลือกกล้วยแล้วนำกล้วยชุบน้ำเกลือ แล้วนำกล้วยหมักในน้ำผึ้งไว้ในกะละมังประมาณ 2-3 ชั่วโมง กล้วยจะนุ่มแล้วนำมาเรียงไว้ในเตาอบคอบสุ่มไฟตลอด โดยตอนกลางวันใช้ไฟจากไม้ป่า ตอนกลางคืนใช้ถ่าน กล้วยอบนั้นหากต้องการกล้วยนุ่มให้นำตะแกรงกล้วยไว้สูง ต้องการกล้วยแข็งให้นำตะแกรงไว้ต่ำ

ด้านการตลาด

มีการจำหน่ายที่บ้านผู้ผลิต และร้านค้าภายในหมู่บ้านเท่านั้น

ด้านการแรงงาน

แรงงานในการผลิต จะเป็นแรงงานในครอบครัวเกษตรกรที่ทำการแปรรูปกล้วยอบน้ำผึ้งกันเอง ไม่มีการจ้างแรงงานอื่นจะมีการจ้างงานกันภายในครอบครัว ซึ่งการผลิตจะทำกันตลอดทั้งปี หากเป็นฤดูทำนา ทำสวน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรก็จะปลีกเวลาช่วงเช้าและเย็น ทำกันเองในครอบครัวกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วยไม่เคยประสบปัญหาด้านแรงงาน

ด้านการจัดการ

ไม่มีหลักการจัดการที่แน่นอนแต่กลุ่มจะรับผิดชอบการทำงานกันเอง เพียงแค่นำผลผลิตมารวมกันเวลาไปออกร้านเท่านั้น

13.3 การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ด้านการจัดการ

เจ้าหน้าที่เกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอสะเมิงจังหวัดเชียงใหม่ เป็นผู้มาให้คำแนะนำในเรื่องวิธีการผลิตและจัดจำหน่ายมีการจัดอบรมและสาธิตวิธีการแปรรูปพืชผลทางการเกษตรและพาไปดูงานสถานที่ที่ประสบผลสำเร็จ แนะนำให้รู้จักใช้บริการของรัฐ แนะนำวิธีการขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข

ด้านการเพิ่มรายได้

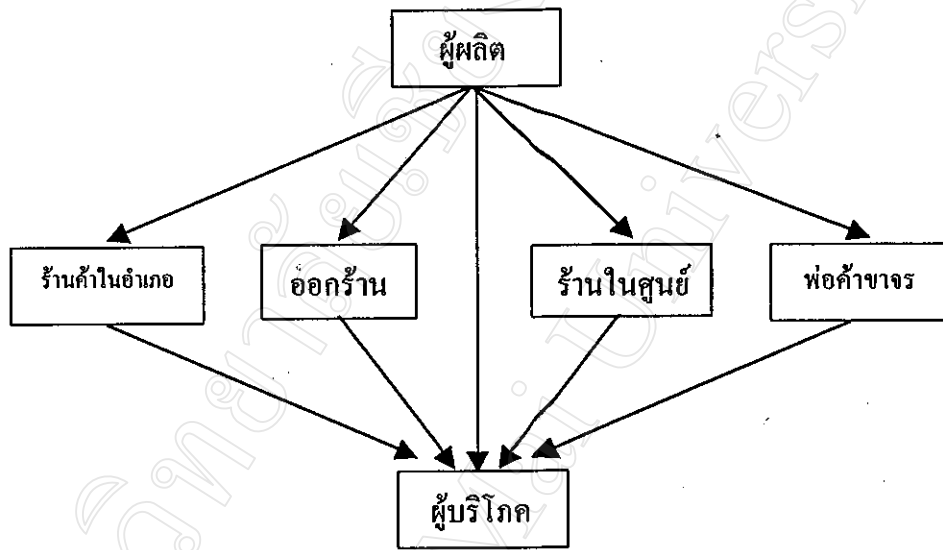
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วยมีความคิดที่จะผลิตสินค้าแปรรูปทางการเกษตรชนิดอื่นขึ้นมาอีกในปัจจุบันนี้ คือ การทำไข่เค็มเสริมไอโอดีน ซึ่งได้รับเงินทุน 700 บาท กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วยได้ไปทัศนศึกษาดูงานกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จในการผลิตและการดำเนินงานเพื่อมาปรับปรุงกลุ่มของตนเอง รู้จักฟังความคิดเห็นจากผู้บริโภคแล้วนำมาปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของตลาด

13.4 การตลาดและความช่วยเหลือด้านการเงินการลงทุน

1. สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์แปรรูปบ้านปากกล้วย มีจำหน่ายเฉพาะบ้านผู้ผลิตและในงานเทศกาลต่าง ๆ ที่ทางราชการให้ไปออกร้านจำหน่าย
2. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วยเมื่อไปออกร้านในงานเทศกาลต่าง ๆ ที่ทางราชการจัดขึ้นให้ไปออกร้าน เมื่อเสร็จจากงานออกร้านจะมีผู้โทรติดต่อให้ส่งสินค้าให้แก่เมื่อกลุ่มคำนวณแล้วการขนส่งไปจำหน่ายยังพื้นที่อื่นได้ถ้าไร ไม่คุ้มกับค่าขนส่ง

สถานที่จำหน่าย

- ร้านค้าภายในหมู่บ้าน
- จำหน่ายที่บ้านผู้ผลิต
- ร้านค้าปากทางเข้าอำเภอตะเมิง
- ร้านค้าภายในอำเภอ

แผนภาพที่ 13 ช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วย

ปัญหาในการจำหน่ายสินค้า

ปัจจุบันนี้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วยประสบปัญหาในการจำหน่ายสินค้า เพราะไม่สามารถจำหน่ายสินค้าในพื้นที่อื่นได้ เพราะการสัญจรลำบากขาดตลาดในการส่งสินค้า ขาดผู้ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและมีผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันนี้ที่ครองตลาด อยู่ก่อนแล้วทำให้ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านฯ ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักของผู้บริโภค

ที่มาของแหล่งเงินทุน

- งบประมาณที่ได้จากการจำหน่าย

การแบ่งกำไรเงินปันผล ให้กับสมาชิก

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วย ไม่มีการลงทุนกัน จึงไม่มีเงินปันผล

13.5 การแปรรูปและเทคโนโลยี

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่ากล้วยมีการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพียงชนิดเดียว คือทำกล้วยอบน้ำผึ้ง โดยในการแปรรูปกล้วยอบน้ำผึ้งนั้นจะใช้เทคโนโลยีอย่างง่ายแบบภูมิปัญญาชาวบ้าน ในการตัดสินใจจะแปรรูปกล้วยอบน้ำผึ้งนั้นเนื่องจากเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่มีมากในพื้นที่ และเป็นที่ต้องการของตลาดด้วย

ปัจจุบันนี้กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่ากล้วยมีความต้องการเตาอบที่มีขนาดใหญ่และทันสมัยเพื่อที่แม่บ้านเกษตรกรจะได้มารวมกลุ่มกันผลิตกล้วยอบเพียงที่เดียวและสามารถผลิตได้มากยิ่งขึ้นด้วย เมื่อเกิดการผลิตเพียงที่เดียวแล้วก็สามารถขยายตลาดได้กว้างยิ่งขึ้น

ประเภทอาหาร	รายชื่อผลิตภัณฑ์	การรับรองคุณภาพอาหาร
อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที	กล้วยอบน้ำผึ้ง	อย-จ-พท ชม 01/2541

ตารางที่ 16 รายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

13.6 การรับรองคุณภาพ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่ากล้วยมีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เป็นอาหาร 1 ประเภท คือ อาหารสำเร็จรูปที่พร้อมบริโภคทันที

การขอแจ้งขึ้นทะเบียนอาหารกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่ากล้วยได้ทำดังนี้คือ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่ากล้วย ได้รับการช่วยเหลือในเรื่องการขอรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุขและสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ เคมีที่นั้นในการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของกลุ่มแม่บ้านบ้านป่ากล้วย ยังขาดโรงเรือนและเครื่องจักรที่พร้อมทางสำนักงานเกษตรจังหวัดเชียงใหม่ก็ให้คำแนะนำว่าควรจัดเตรียมโรงเรือนให้พร้อมโดยจะต้องเป็นห้องที่มีมุ้งลวดเพื่อป้องกันแมลง ภายในห้องอากาศต้องถ่ายเทสะดวกมีแสงสว่างที่เพียงพอ พื้น ฝาผนัง เพดาน ทำด้วยวัสดุที่แข็งแรง มีเตาอบที่สะอาด ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่ากล้วยจึงได้จัดเตรียมสถานที่จากนั้นก็จัดเตรียมเอกสารเพื่อส่งให้นายแพทย์ สสจ.ลงนามในใบอนุญาต ต้องจัดเตรียมเอกสารให้ครบในวันที่เจ้าหน้าที่มาตรวจสถานที่จริงนั้น ผู้ที่ทำการแปรรูปอาหารต้องสวมหมวกและล้างมือให้สะอาดก่อนจะลงมือทำการแปรรูป กล้วยที่ใช้อบต้องมีคุณภาพดีไม่เน่า ไม่เสีย มีถึงขยะที่มีฝาปิด มีโต๊ะที่ใช้ในการแปรรูปอาหารซึ่งสูงจากพื้น

ประมาณ 60 เซนติเมตร ผู้ที่ทำการแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรต้องไม่มีโรคประจำตัว สุขภาพร่างกายแข็งแรง การขอใบรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วยนั้น ได้มีการจัดเตรียมสถานที่หลายครั้งก่อนที่เจ้าหน้าที่จะมีการตรวจสถานที่จริง กลุ่มแม่บ้านฯ ได้ทำการปรับปรุงจนได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานจากกระทรวงสาธารณสุข(ภาคผนวก ข.)

ตอนที่ 2. ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ที่มีการแปรรูป ผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข

1. ข้อมูลทั่วไปของประธานกลุ่ม

ประธานกลุ่มทั้งหมดมีอายุ 40 ปี ขึ้นไป มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา มีเพียงกลุ่มคนหาขนาดเท่านั้นที่มีประธานกลุ่มจบระดับชั้นมัธยมศึกษา มีสถานภาพสมรสทุกคน ส่วนมากมีบุตร 2 คน และส่วนใหญ่มีอาชีพหลักทำสวน รองลงมาคืออาชีพค้าขาย (ตารางที่ 17)

2. การจัดตั้งกลุ่มและการบริหารงานกลุ่ม

2.1 เหตุแห่งการจัดตั้งกลุ่ม

การจัดตั้งกลุ่มส่วนใหญ่เกิดขึ้นเนื่องจาก ต้องการแก้ไขปัญหาผลผลิตทางการเกษตร รองลงมา คือต้องการเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว การใช้เวลารว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพแก่ผู้บริโภค สนับสนุนนโยบายรัฐ เกิดจากการได้รับการฝึกอบรม และเพื่อแก้ปัญหา ด้านแรงงานเป็นลำดับ (ตารางที่ 18)

2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

จากการศึกษาพบว่าทุกกลุ่มมีวัตถุประสงค์ต้องการเพิ่มรายได้ รองลงมา คือต้องการความรู้ ในด้านการแปรรูป สนับสนุนการทำงานอย่างมีส่วนร่วม และต้องการลดปัญหาการว่างงาน เพื่อยกระดับหมู่บ้านให้สูงขึ้น ส่วนวัตถุประสงค์ทางการขยายตลาดผลิตภัณฑ์ ยังน้อยมาก กลุ่มแม่บ้านควรตั้งวัตถุประสงค์ในการขยายการตลาด ทำการแปรรูปในเชิงธุรกิจ มากขึ้น (ตารางที่ 19)

2.3 การบริหารงานกลุ่ม

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีสมาชิกมาก น้อย แตกต่างกันมาก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ มีสมาชิกสูงสุด คือมีสมาชิก 149 คน มีจำนวนหุ้น 7,192 หุ้น รองลงมา คือกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วย มีสมาชิก 75 คน ไม่มีการลงหุ้น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ มีสมาชิก 64 คน จำนวนหุ้น 432 หุ้น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง มีสมาชิก 50 คน

จำนวนหุ้น 80 หุ้น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด มีสมาชิก 44 คน จำนวนหุ้น 48 หุ้น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไจ้ มีสมาชิก 25 คน จำนวนหุ้น 60 หุ้น กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง มีสมาชิก 28 คน ไม่มีการลงหุ้นเนื่องจากสมาชิกกลุ่มแปรรูปเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์ เงินปันผลจากกลุ่มแปรรูปจึงไม่มี แต่สมาชิกจะมีรายได้จากการมีส่วนร่วมในการแปรรูป ส่วนกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านขวก,บ้านคงหาดนาค,บ้านสันหนอง,บ้านสันโป่ง มีสมาชิก 15,11,10,5 คนตามลำดับไม่มีการลงหุ้นจึงไม่มีเงินปันผลการเป็นสมาชิกและการลงหุ้นแตกต่างกันมาก อาจเนื่องมาจากสมาชิกผู้นำกลุ่มที่มีศักยภาพที่แตกต่างกันในการบริหารงานอย่างมีส่วนร่วมกับสมาชิก หรืออาจเนื่องมาจากไม่มีการลงหุ้น ไม่มีเงินปันผลจึงทำให้ขาดสมาชิก กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไจ้และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ มีการแบ่งเงินปันผลคิดเป็นเปอร์เซ็นต์เป็นสัดส่วนที่น่าสนใจ เป็นตัวอย่างที่กลุ่มแม่บ้านอื่นๆ น่าจะนำไปศึกษาดู (ตารางที่ 20)

2.4 แผนการดำเนินงาน

การดำเนินงานส่วนใหญ่มิได้กำหนดวางแผนการดำเนินงานเฉพาะเจาะจงว่าจะทำอะไรอย่างไร การดำเนินงานเป็นไปอย่างอิสระ ด้านการตลาดส่วนใหญ่จะได้รับการช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ ที่เกี่ยวข้อง การดำเนินงานวางแผนเฉพาะกรรมการเท่านั้น สมาชิกไม่มีส่วนร่วมในการพัฒนาวางแผน การผลิต การแปรรูป

2.5 ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้รับความสำเร็จมาก-น้อย แตกต่างกันไป เนื่องจากปัจจัยหลายประการ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานหลากหลายชนิด ในแต่ละกลุ่มแตกต่างกันไป ซึ่งจะนำมาซึ่งปริมาณการจำหน่าย ความสำเร็จของกลุ่มแม่บ้านที่สูงสุดในการศึกษาครั้งนี้คือกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่ซึ่งเป็นผู้ที่มีการดำเนินงานที่ได้รับการรางวัลต่างๆ มากมาย ปี พ.ศ. 2541 ได้รับรางวัลสูงสุดคือ รางวัลโล่พระราชทาน สถาบันเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรเป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไป หน่วยงานต่างๆ ให้การสนับสนุน กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ทั้งทางด้านการประชาสัมพันธ์ทางโทรทัศน์ หนังสือ สิ่งพิมพ์ต่างๆ

3. การอบรมการจัดการและการให้คำปรึกษา

ส่วนใหญ่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรจะได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่เคหกิจเกษตรที่มักจะมี การอบรม แนะนำความรู้เทคโนโลยีการประกอบ- การแปรรูป และการศึกษาดูงานเพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐานและความต้องการของตลาด

4. การตลาดและการช่วยเหลือทางการเงิน

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีปัญหาการลงทุนสูง การบริหารการลงทุนโดยทั่วไปแล้วยังขาดวิสัยทัศน์ด้านการลงทุนเชิงธุรกิจ แต่พอที่จะขยายการผลิตด้วยการรับความช่วยเหลือ ดังนั้นหน่วย

งานต่างๆ ควรช่วยเหลือ สนับสนุนโดยเฉพาะหน่วยงานในชุมชน เพื่อสร้างการทำงานอย่างมีส่วนร่วมและความยั่งยืนต่อไป กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีการผลิตแปรรูปผลิตภัณฑ์ชนิดเดียวกันมากขึ้น เกิดการแข่งขันทางการตลาดสูง การขายดีราคากัน จึงมีผลอย่างมากในอนาคต การแปรรูปจะประเมินว่ากลุ่มประสบความสำเร็จเพราะมีตลาดรองรับสินค้าและความสำเร็จที่เกิดจากความสามารถจากการหาตลาดแต่ก็เป็นความสามารถจำกัดอยู่ในระดับหนึ่งที่ยังไม่มีความรู้เกี่ยวกับความต้องการของตลาดโดยรวม ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางเลือกอื่นๆ ขาดแนวคิดของการแบ่งส่วนตลาดทำให้ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้บริโภค

5. การแปรรูปและเทคโนโลยี

ผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูปเกือบทั้งหมดผลิตโดยวิธีการแปรรูปขั้นพื้นฐาน อุปกรณ์ส่วนใหญ่เป็นอุปกรณ์งานครัวโดยทั่วไป สำหรับอุปกรณ์จำเพาะเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมีน้อยมาก ซึ่งกลุ่มแม่บ้านไม่สามารถที่จะลงทุนด้วยตนเองในการซื้ออุปกรณ์เกือบทั้งหมด การแปรรูปยังมีการผลิตที่ไม่ถูกสุขอนามัยนับตั้งแต่การใช้โรงเรือน การกำจัดสิ่งปนเปื้อน การทำความสะอาดอาคาร พื้นที่ใช้สอยและอุปกรณ์ตลอดจนถึงการควบคุมความสะอาดในระหว่างการผลิตและการบรรจุ เทคโนโลยีการผลิตในปัจจุบันสามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นได้ก็มากโดยนำเครื่องมืออุปกรณ์เข้าช่วย เช่น เครื่องบรรจุ เครื่องบด หรือเครื่องหั่นข้าวเกรียบ

6. การรับรองคุณภาพ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทุกกลุ่มทราบถึงขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติที่จะนำมาซึ่งการรับรองคุณภาพอาหาร แต่ก็ยังประสบปัญหาในการปฏิบัติ การแปรรูปผลิตภัณฑ์บางชนิด ถ้าเป็นอาหารควบคุมมาตรฐานและอาหารควบคุมเฉพาะจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบวิเคราะห์อาหาร จึงเป็นข้อจำกัดอย่างหนึ่งที่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรได้รับการรับรองคุณภาพอาหารน้อยชนิด ส่วนใหญ่เป็นการรับรองคุณภาพอาหารประเภทอาหารทั่วไป (ตารางที่ 21)

ตอนที่ 3. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรของ

กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ขาดความเข้าใจในการวางแผนงาน การดำเนินการของกลุ่มอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วมของสมาชิกส่วนใหญ่

2. ขาดผู้ประสานงานกับหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะการลงทุนและด้านการตลาด

3. ขาดการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน

4. วัตถุดิบไม่เพียงพอหรือมีเฉพาะฤดูกาล ทำให้การผลิตไม่สามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์ได้ตลอดขาดความต่อเนื่อง ไม่มีผลิตภัณฑ์ที่จะจำหน่ายตลอดทั้งปี

5. ผลผลิตกันซ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรมีหลายชนิดที่ผลิตซ้ำซ้อนกันมากในท้องตลาดทำให้มีการแข่งขันกันสูง ผลผลิตกันซ์จำหน่ายได้ยาก มีการแข่งการตลาดโดยการลดราคากัน
6. ผลผลิตกันซ์ยังไม่เป็นที่รู้จักในท้องตลาด อีกทั้งยังต้องแข่งขันสินค้าจากโรงงานทำให้ระบบการตลาดของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรยังไม่กว้าง ไม่มีสถานที่จำหน่ายที่แน่นอน
7. ผลผลิตกันซ์ที่ส่งไปจำหน่ายไม่ได้รับเงินตามกำหนด ในบางรายก็ไม่จ่ายให้
8. ผลผลิตกันซ์เสีียง่าย ขาดคุณภาพที่ได้มาตรฐานอย่างสม่ำเสมอ
9. ต้นทุนการแปรรูปไม่แน่นอน ขึ้นอยู่กับภาวะเศรษฐกิจทำให้ต้นทุนการผลิตมีการเปลี่ยนแปลงแต่กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรไม่สามารถเปลี่ยนแปลงราคาผลผลิตกันซ์ได้
10. กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรขาดอุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการแปรรูปผลผลิตกันซ์ทำให้ผลผลิตกันซ์ยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร
11. ที่ทำการแปรรูปผลผลิตกันซ์อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง การสัญจรลำบากและไม่เป็นทางผ่าน
12. ในเรื่องโรงเรือนยังไม่ได้มาตรฐานสมบูรณ์ บางกลุ่มโรงเรือนไม่มีมุ้งลวดต้องทำการแก้ไข ภายในโรงเรือนไม่มีอ่างล้างมือ และไม่มีโต๊ะที่ใช้ในการแปรรูปผลผลิตกันซ์ที่เหมาะสม ถูกต้อง การปฏิบัติการแปรรูปทุกขั้นตอนยังไม่ได้ปฏิบัติให้ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ
13. ช่องทางการตลาดแคบและสิ้นขาดการประชาสัมพันธ์ผลผลิตกันซ์ของกลุ่ม ขาดความรู้และประสบการณ์ในการทำการตลาดด้วยตนเอง
14. ปัญหาที่สำคัญของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ทุกกลุ่มประสบคือ การขาดเงินทุน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาการแปรรูปให้บรรลุผลสำเร็จ

ข้อมูลทั่วไปของประธานกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม	ข้อมูลทั่วไป	ชื่อ - นามสกุล	อายุ	การศึกษา	สถานภาพ	บุตร	อาชีพหลัก
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน		นางผ่องพรรณ ไชยเดช	43	ป.4	สมรส	2	ค้าขาย ทำสวนมะเฟือง
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไธ้		นางทองพุด ไหวพริบ	48	ป.4	สมรส	3	รับจ้างทั่วไป
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ		นางเอื้องไพร บึงวัง	43	ป.4	สมรส	2	ค้าขาย
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ		นางอังกา ปัญจนบุตร	43	ป.4	สมรส	2	ทำสวนสตรอเบอรี่
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกล		นางแสงอิน ดุ่นคำ	45	ป.4	สมรส	1	ค้าขาย
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง		นางอำพร คำเมา	53	ป.4	สมรส	2	แกะสลักไม้
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแดงหาดนาค		นางบัวจำ จิระธรรม	42	ม.3	สมรส	1	ทำสวนลำไย
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่		นางอุทิศ ทะลาบุญ	47	ป.4	สมรส	2	ทำสวน เลี้ยงไก่
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง		นางบัวจันทน์ นนทาวดี	54	ป.4	สมรส	2	ค้าขาย
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด		นางรัตนา ศรีบุญเกียรติ	48	ป.4	สมรส	2	ค้าขาย
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง		นางอุษณีย์ เทียบยอด	48	ป.4	สมรส	2	ทำสวน
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง		นางจินดา จันทร์อ้าย	47	ป.4	สมรส	2	ทำสวนลำไย
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านปากกล้วย		นางตอมแก้ว ทิปะ	48	ป.7	สมรส	2	ค้าขาย

ตารางที่ 17 ข้อมูลทั่วไปของประธานกลุ่ม

เหตุแห่งการจัดตั้งกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม	เหตุแห่งการจัดตั้งกลุ่ม	ปัญหาผลิตทางการเกษตร	ปัญหาด้านแรงงาน	การอบรม	เพิ่มรายได้	ใช้เวลาวางให้เป็นประโยชน์	สนับสนุนนโยบายรัฐ	เพื่อคุณภาพแก่ผู้บริโภค
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเขียน	////////////////////////////////////							
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหัวขี้โจ	////////////////////////////////////		////////////////////////////////////		////////////////////////////////////			
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ				////////////////////////////////////	////////////////////////////////////			
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ	////////////////////////////////////							
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกล					////////////////////////////////////	////////////////////////////////////		
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง					////////////////////////////////////	////////////////////////////////////		
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาค	////////////////////////////////////			////////////////////////////////////				
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไร่	////////////////////////////////////						////////////////////////////////////	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรก้านทรายหลวง							////////////////////////////////////	////////////////////////////////////
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด								////////////////////////////////////
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันหนอง								////////////////////////////////////
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง	////////////////////////////////////				////////////////////////////////////			
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่ากล้วย	////////////////////////////////////					////////////////////////////////////	////////////////////////////////////	

วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม	วัตถุประสงค์	ยกระดับหมู่บ้าน	เพิ่มรายได้	เพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์	ส่งเสริมความรู้	ลดปัญหาการว่างงาน	การมีส่วนร่วม	ได้รับเงินอุดหนุน	ขยายตลาดผลิตภัณฑ์	ใช้วัตถุดิบท้องถิ่น	คุณภาพชีวิตที่ดี
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเย็บ	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไผ่	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวกล	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาค	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรสันทรายหลวง	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่ตาด	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันตนเอง	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านสันโป่ง	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////
	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่ากล้วย	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////	//////

การบริหารงานกลุ่ม

ชื่อกลุ่ม	การบริหารงานกลุ่ม	สมาชิก (คน)	ต้นทุนเมื่อเริ่มก่อตั้ง (บาท)	จำนวนหุ้น (หุ้น)	หุ้นละ (บาท)	การแบ่งเงินปันผล
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเขียน	10	1,500	18	100	แบ่งกำไรเท่าๆกัน	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านห้วยไฉ่	25	6,000	60	100	50% ให้สมาชิกที่มาทำงาน 10% แบ่งเข้ากองทุน 40% ปันผลให้สมาชิก	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านแม่กะ	64	20,000	432	50	ยังไม่มีเงินปันผล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านม่วงคำ	11	ใช้ทุนส่วนตัว	150	10	ปันผลตามตอกเบ็ชชธนาการ	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านบวค	15	10,000	ไม่มีการลงหุ้น		ไม่มีเงินปันผล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านท่าโป่ง	28	5,000	ไม่มีการลงหุ้น		ไม่มีเงินปันผล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านคงหาดนาค	11	30,800	ไม่มีการลงหุ้น		ไม่มีเงินปันผล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านป่าไผ่	149	19,000	7,192	100	10% เข้ากองทุน 10% แบ่งให้คณะกรรมการ 80% ปันผลให้สมาชิกผู้ถือหุ้น	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรสันทรายหลวง	50	4,000	80	50	ปันผลตามจำนวนหุ้น	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านแม่ตาต	44	15,000	48	100	ปันผลตามจำนวนหุ้น	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านสันหนอง	10	6,000	ไม่มีการลงหุ้น		ไม่มีเงินปันผล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านสันโป่ง	5	10,000	ไม่มีการลงหุ้น		ไม่มีเงินปันผล	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรกรบ้านป่ากล้วย	75	ใช้ทุนส่วนตัว	ไม่มีการลงหุ้น		ไม่มีเงินปันผล	

ตารางที่ 20 การบริหารงานกลุ่ม

การรับรองคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร

ชื่อกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	ผลิตภัณฑ์ที่แปรรูปทั้งหมด	ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับ	ผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข	ผลิตภัณฑ์ที่ยังไม่ได้รับการรับรองคุณภาพมาตรฐานตามกระทรวงสาธารณสุข
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรช่างเคียน	13 ชนิด	7 ชนิด	มะเพื่ออบน้ำผึ้ง มะเพื่อหยี สตรอบเบอร์อบแห้ง สตรอบเบอร์อบน้ำผึ้ง แยมสตรเบอร์ ดินจอบแห้ง ดินจอบน้ำผึ้ง	มะเพื่ออบแห้ง น้ำมะเพื่อเข้มข้น ถูกอมมะเพื่อ สตรอบเบอร์หยี ถูกอมสตรอบเบอร์ น้ำสตรอบเบอร์เข้มข้น
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหัวไร่	4 ชนิด	4 ชนิด	มันกัลยา กั้วยอบน้ำผึ้ง กั้วยกรอบรส นำพริกตามแดง	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านแม่กะ	21 ชนิด	15 ชนิด	ข้าวเกรียบผลไม้ ได้มีขง นำพริกผสมหัวเหลือง ไข่เค็ม ข้าวแต่น้ำแดงโม มะขามแก้ว 3 รส นำพริกนรกกุ้ง ข้าวเกรียบสตรอบเบอร์ ขนผึ้ง นำพริกนรกหัวเหลือง ทองพับทองม่วง ดอกงอก ข้าวเกรียบใบเตย	กระเทียมคอง 3 รส ไข่เค็มวุ้น นำพริกถาด ข้าวคั่วบดโกโก้ ข้าวเกรียบพิกทอง ข้าวเกรียบแคโรท
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านม่วงคำ	5 ชนิด	5 ชนิด	แยมสตรอบเบอร์ ถูกอมสตรอบเบอร์ สตรอบเบอร์อบแห้ง กั้วยถาบ กั้วยอบเนย	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านบวก	5 ชนิด	5 ชนิด	ข้าวเกรียบพิกทอง กั้วยถาบ มะขามแก้ว 5 รส กระหรีพีฟ นำพริกตามแดง	
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านท่าโป่ง	2 ชนิด	1 ชนิด	แพนหม	ชีโรตรงแพนหม
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดงหาดนาค	7 ชนิด	5 ชนิด	กั้วยอบเนย กั้วยอบเกลือ ของต้น นำพริกตามแดง ทองพับ	กระเทียมคอง ไข่เค็ม
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านป่าไผ่	21 ชนิด	21 ชนิด	กระเทียมโพนคองน้ำผึ้ง กระเทียมคอง ถูกช็อคอบท้อแช่เย็น ท้อแช่เย็น (สี) กระท้อนแช่เย็น เซอร์แช่เย็น	

